

Свети ТЕОФИЛАКТ Охридски

**ТУМАЧЕЊЕ ПРВЕ ПОСЛАНИЦЕ
КОРИНЋАНИМА
СВЕТОГ АПОСТОЛА ПАВЛА**

ПРЕДГОВОР

Првој посланици Коринћанима

Коринт[1] је био славан по свом великом богатству и мудрости и, мада је поверовао у Христа, он се, и поверовавши, нашао у опасности и да отпадне од Христа. Овде су богати ступали у своје странке, а мудраци у своје. Изабрали су своје учитеље и кудили Павла као сиромашног и необразованог човека. Поред тога, један од њих се саживео са маћехом, неки су због прождрљивости јели од идолских жртава, неки су се у новчаним тужбама судили на јелинским (незнабожачким) судовима.

Мушкарци су имали дуге косе, јели су у црквама и нису давали милостињу сиромасима. Гордили су се духовним даровима, али су се колебали по питању васкрсења. Узрок све те пометње била је спољашња мудрост, јер је она мати сваког зла за оне, који јој у свему верују. Павле због тога пише посланицу у Коринт, јер жели да све то исправи. [2]

Најважније је, међутим, да су Цркве биле подељене, а што је потицало од преузношења, тако да је он превасходно настојао да искорени преузношење. Заражени преузношењем су мислили да он учи нечему узвишенијем. Због тога Павле почиње на следећи начин.

НАПОМЕНА:

1. Апостол Павле је у Коринт дошао из Атине. О његовом првом боравку у овом граду види Дела Апостолска главу 18. Како каже и бл. Теофилакт, Коринт је био стари и славни грчки град, који се налази на превлаци између два мора, Средоземног и Егејског. Римљани су га порушили 146. г. Пре Христа, када је Рим покорио разједињену Грчку и сломио Ахајски савез. Коринт је, међутим, успео да врати стари сјај и у доба апостола Павла био је славан по богатству, уметности и раскошном животу својих житеља, али и по моралној изопаченост која такав живот неминовно прати. У време владавине цара Августа (27. г. пне - 14. г. не), Коринт је проглашен за главни град провинције Ахаје, односно Пелопонеза. Ахаја је обухватала све грчке земље у ужем смислу те речи. Након боравка апостола Павла у овом

- граду, Коринт је постао и митрополија новоутемељених грчких цркава. По свему судећи, апостол Павле је у Коринту боравио почев од 50. г. не, да би 52. г. одавде отпловио у Ефес.
2. У време, кад је апостол Павле напустио Коринт, вера је у овом граду цветала. Међутим, ускоро су се појавили разни проповедници и почели да уносе раздоре међу верујуће. У томе су предњачили палестински Јудејци, који су се лажно издава-ли за истинске следбенике апостола Петра и своје учење супротстављали Павловом. Несугласице међу учитељима довеле су дотле, да су неки верујући у овој заједници дошли до погрешног закључка да свако учитељство и посредовање удаљује људе од Христа. Отуда се, најзад, међу њима почело говорити: Ја сам Павлов, ја сам Кифин (Петров), ја сам Аполосов и ја сам Христов. Верујући из Коринта упутили су писмо апостолу Павлу у Ефес, у којем су га, између осталог, обавештавали ? новонасталим приликама и постављали низ питања која су захтевала да буду разрешена. Био је ?? повод да апостол 57. г. напише Прву посланицу Коринћанима, која се, узгред, помиње и у најстаријим хришћанским списима, као што је Посланица Коринћанима св. Климента Римског и један спис св. Поликарпа (+155. г) у којем се дословно наводи један одломак из Прве посланице апостола Павла Коринћанима.

ПРВА ГЛАВА

1. Павле, вољом Божијом призвани апостол Исуса Христа.

Ево почетка, који ће одмах разобличити лажног учитеља. Ја сам, каже, призван, и нисам сам измислио, нити сам својом мудрошћу постигао, него ме Христос послао. Нисам самога себе рукоположио као ваши учитељи. *Исуса Христа*. То значи да је његов учитељ Исус Христос. Како одређујете људе који ће вам бити учитељи? Вољом Божијом. Он нас је спасао и призвао, али не зато што смо тога били достојни, него зато, што је Њему било тако угодно. Тако и сада Он хоће да ја будем ваш апостол. Како то да желите друге учитеље? Зар онда нисте противници Божији?

И брат Состен.

Услед скромности, упоредо са собом помиње и човека који је био далеко мањи од њега. Поступио је тако да би постидео надмене Коринћане, који су све презирали.

Цркви Божијој која је у Коринту.

Цркви, не овог или оног, него: *Цркви Божијој*. Како то да ви за пред-стојатеље имате људе? Ако сте Црква, морате бити у потпуном јединству.

Освећенима у Христу Исусу.

Ви нисте освећени у неком човеку, него у Христу, тј. кроз крштење, а не кроз мудрост или богатство којима се гордите.

Призванима светима.

И само то, каже, што сте поверовали, није од вас самих, него сте послушали и поверовали стога, што сте од Бога призвани. Зато и вера има свој почетак у Богу. Да вас Он није призвао, не бисте ни поверовали.

Са свима који на сваком месту призивају име Господа нашега Исуса Христа.

Благодат и мир, каже, да буду не само с вама, Коринћани, него са свима који призивају име Христа, а не (име) овога или онога.

На сваком месту.

Помиње верујуће *на сваком месту*, да би показао да сви верујући, ма где да се налазе, чине једну Цркву. Како онда да сте се ви, живећи у једном граду, поделили? С друге стране, додаје *нашег*, јер је, рекавши *Господа нашег Исуса Христа и на сваком месту*, рекао: Господа нашег и њиховог", да би показао да имамо заједничког Владика. Неки, уосталом, разумеју ове речи дословно: на сваком месту, и код њих и код нас, тј. и тамо где живимо ми, и тамо где живе они.

3. Благодат вам и мир од Бога Оца нашега и Господа Исуса Христа.

Благодат и мир од Бога. И раније, кад смо Му били непријатељи, по Његовој благодати добили смо мир, и ја се молим, да од Бога свагда имате и једно и друго, односно, да не отпаднете нити од Његове благодати, нити од мира, пошто живите у међусобним несугласицама. Како то да се привезујете уз људе и од њих, као од учитеља, тражите благодат и благонаклоност?

4. Благодарим непрестано.

Учи нас да будемо благодарни. Тако поступа готово у свакој посланици. Међутим, сада посебно говори о благодарности, јер благодарност следи за добротом. Добротом, пак, није нити дуг, нити плата. Према томе, и на тај начин руши гордост Коринћана.

Богу мојему.

Због своје велике љубави, Бога, Који је заједнички за све, присваја за себе.

За вас, на благодати Божијој.

Тиме поучава и Коринћане да свагда буду благодарни Богу а не својим делима, јер каже: благодарим *на благодати Божијој* а не на вашим делима.

Која вам је дата у Христу Исусу.

Односно, кроз Исуса Христа, а не кроз овога или онога. Зашто онда обраћате пажњу на људе?

5. Што се у свему обогатисте у Њему.

Израз *у Њему* поново је употребљен уместо *кроз Њега*. Када, дакле, имате богатство, и то богатство Божије, у свему и то кроз Самог Јединородног, како онда, ви, неблагодарни, за своје учитеље одређујете људе?

У свакој речи и сваком знању.

Постоји и реч (слово, беседа) без знања, када, на пример, неко говори празно и без икакве мисли. Постоји и знање без речи, када неко мисли о узвишеним

предметима, али не налази речи којима би их изразио. Ви, међутим, имате и реч и божанствено знање тако да можете и да мислите и да говорите.

6. Као што се сведочанство Христово утврди у вама.

Реч *као* стоји уместо "кроз које". Кроз реч, каже, и знање, којима сте се обогатили, утврдило се и ваше *сведочанство*, тј. проповед о Христу. Ви ту проповед нисте примили кроз спољашњу мудрост, него кроз знакове (знамења) и дарове којих сте се удостојили.

7. Тако да не оскудевате ни у једном благодатном дару.

Ако нису оскудевали ни у једном благодатном дару, како то да их у наставку назива *телеснима* (в. гл. 3; 1)? На то ћемо рећи: нити су сви били духовни, нити су сви били телесни. Због тога све, о чему сада говори, говори духовнима, док у наставку говори телеснима. Или су, можда, они у почетку добили сваки дар, али су затим постали немарни и почели да живе по телу.

Ви који чекате откривење Господа нашег Исуса Христа.

Овде их застрашује, помињући Други долазак Христов. Ако ће се Христос јавити, како то да имате туђе предстојатеље? Показује и то, да су поред дарова потребне и врлине. У тај дан дарови ни најмање неће помоћи ономе, који није врлински живео (в. Мт. 7; 21-23). Најзад, речју *откривење* изражава мисао да је Христос и сада присутан, али скривено, а да ће се тада открити (јавити).

8. Који ће вас и утврдити до краја да будете беспрекорни на дан Господа нашега Исуса Христа.

Речју *утврдити* показује да се они колебају, а речју *беспрекорни* показује да сада заслужују прекор. У овој Посланици се, чешће него у другима, помиње Господ Исус Христос, да би се тиме Коринћани опоменули ко их је спасао и чије име носе. Хришћани се тако називају по Христу, а не по неком човеку.

9. Веран је Бог који вас позва у заједницу Сина Својега, Исуса Христа, Господа нашега.

То јест, истинит је Бог. Ако је Он истинит, а позвао нас је у заједницу Сина Својега, односно, зато да би нас заједно са Сином прославио у Свом Царству, онда је очигледно да ће и испунити оно што је обећао. *Позва вас*, каже, што значи да нисте пришли због сопствене побуде. Како се онда гордите својим делима? Запази да се овде заменица *који* односи непосредно на Оца.

10. Молим вас пак браћо именом Господа нашег Исуса Христа.

Намеравајући да им се строжије обрати, најпре објављује да их моли Христом. Ја, каже, не могу сам да вас молим, него позивам у помоћ име Господње, по којем се и ви називате хришћанима и које сте увредили, пожелевши да се називате по именима људи. Стидите се због тога!

Да сви исто говорите и да не буду међу вама раздори (= расколи)

За шта вас молим? Да сви будете сагласни и да међу вама не буде раздора (раскола, подела). Иако се чини да у ономе, што се дели, уместо једног бивају многи, у суштини од (оног једног) не постају многи (јер каква је корист ако се тело расече на много делова?): у њему је јединство пропало. Дакле, веома је изражајно оно, што се међу њима дешавало, назвао раздорима (расколима). Том речју сасвим јасно показује колико је жалосно било њихово стање.

Него да budete утврђени у истом разуму (начину мишљења, уму, духу, и истој мисли у истој склоности воље).

Претходно је рекао: *да сви исто говорите*. Да због тога не би помислили да се сагласност састоји једино у речима, додаје: *у истом начину мишљења у истом уму, разуму*), тј. молим вас и да исто мислите. Многи о једној ствари мисле исто, а о другој различито. Због тога је додао: *да budete утврђени (у истом начину мишљења)*. односно, да у потпуности и о свакој ствари исто мислите. Многи су, опет, сагласни у мишљењу, али се разликују по склоности духа (воље). На пример, када сви имамо исту веру, али нисмо међусобно сједињени љубављу, тада исто мислимо, али се разликујемо према склоностима духа (воље). Због тога је рекао: *у једном мишљењу (разуму, уму)* и додао: *и у једној склоности духа (воље)*, како се не би разликовали нити у погледу вере, нити у погледу склоности духа (воље).

11. Јер сам чуо за вас, браћо моја, од Хлојиних.

Да то не би порицали, наводи и сведоке, а да се не би испоставило да их измишља, помиње их по имену и каже: *Од Хлојиних*. У Коринту се налазио дом, који су називали Хлојиним. Назива их *браћом*. Иако је њихов грех био неприкривен, ништа га није спречавало да их назива браћом. Уосталом, није ни рекао ко га је управо обавестио, него је указао на читав дом уопште, како не би побудио непријатељство према некоме (одређеном) од њих.

Да су међу вама свађе.

Откривајући оно што је чуо од других, употребљава блажи израз: *свађе*. Међутим, кад говори у своје име, онда то исто назива раздорима (расколима), што је далеко горе од свађа.

12. А ово кажем зато што сваки од вас говори: Ја сам Павлов, а ја Аполосов,^[1] а ја Кифин, а ја Христов.

То не говоре неки, него *сваки од вас*. Уосталом, Коринћани нису тако говорили, али је апостол тако уобличио своје слово да би им показао да је неопростиво да се називају Павловим или Кифиним, а утолико пре да се називају именима других људи. *Ја сам Кифин*. Није Петра поменуо после себе због тога, да би себе узвисио, него зато што му је тиме указао већу почаст, слично као што је и Христа поменуо на крају. Уопштено, у стварима које није требало да се догоде најпре помиње себе. *А ја сам Христов*. Не прекорева их због тога што кажу: *А ја сам Христов*, него зато што не говоре сви тако. Боље речено, то је он сам додао, желећи да разобличење учини снажнијим и да покаже да Христа присваја један део њих, мада Коринћани нису тако поступали.

13. Зар се Христос раздели?

Зашто сте разделили Христа? Зашто сте растргли Његово тело? Ово су речи испуњене гневом. Неки су речи: *Зар се Христос раздели* разумели на следећи начин: зар је Христос поделио Цркву са људима, па један део узео, а други дао њима?

Да се Павле не разапне за вас?

Тиме побија њихово неумесно понашање и помиње своје име, како не би помислили да он имена других помиње због зависти.

Није рекао: " Да ли вас је Павле створио или саздао", него, што је далеко више, указује на неизрециво човекољубље Христово и говори о крсту. Није рекао ни: "Да ли је Павле за вас умро", него: *да ли се распне*, указујући тиме на привидно бешчашће овакве смрти.

Или се у име Павлово крстите?

И ја сам, каже, многе крстио, али у име Христово. Говори о крштењу због тога, што су раздори потицали и одатле, што су се називали по именима оних, који су их крстили. Не ради се о томе да ли их је неко крстио, него у чије их је име крстио, јер грехове отпушта Христос, а не онај, који крштава.

14. Благодарим Богу што не крстих ниједнога од вас, осим Криспа и Гаја.

Зашто се, каже, гордите тиме, што крстите, кад ја благодарим Богу што нисам крстио? Не говори то да би умањио вредност крштења, него да би зауздао Коринћане, који су се разметали крштењем. Крштење је велико, али крштавање је неважно (досл. "крштавање није велико").

15. Да не би ко рекао да у своје име крстих.

Не кажем то стога што је заиста тако, него из стрепње да болест не достигне такав степен. Наиме, ако је у прилици када су их крштавали незнатни људи, дошло до

таквог раздора, онда би ми у случају, да сам крштавао ја, који проповедам крштење, неки приписали да крштавам у своје име.

16. А крстих и дом Стефанинов.

То јест све, који су били у Стефаниновом дому. Био је то истакнут и знаменит човек у Коринту.

Даље не знам да ли неког другог крстих.

Мене, каже, у тој мери не брине крштење, да се чак и не сећам, да ли сам још некога крстио. Како то да се ви гордите крштењем?

17. Јер ме Христос не посла да крштавам, него да проповедам еванђеље.

Проповедање еванђеља је далеко теже и захтева посебно непоколебиву душу. Убедити човека и удаљити га од отачких предања, и све то савршавати усред великих опасности, уистину је дело велике и одважне душе. Онога, пак, ко је био тако припремљен за крштење, могао је да крсти сваки, који је имао свештенички чин. Међутим, ако он није био послат да крштава, како је онда крштавао? Он није био послат преваходно због тога, али му није било ни забрањено да крштава. Он је био послат ради важнијег дела, али му није било забрањено да испуњава ни оно, што је мање важно.

Не мудрим речима, да се не обеснажи крст Христов.

Унизивши надменост оних који су се гордили крштењем, прелази сада на оне који су се гордили спољашњом мудрошћу и каже: "Послао ме је (Христос) да проповедам, али *не мудрим речима*, тј. красноречиво и бираним изразима, да крст или проповед о крсту не би били оштећени и унижени", јер то значи израз: *да се не обеснажи*, односно, да се покажу као бескорисни и штетни. Поред тога, да су апостоли проповедали мудрим речима, неки би могли да кажу да су убеђивали снагом речи а не силом проповеданога, а то би била штета и понижење за Распетог. Проповедајући с простотом, они су показали да све савршава сила Распетог. Сила крста може да се обеснажи и на други начин.

На пример, Јелин ме пита за нешто божанствено, што превазилази наш разум. Ако почнем да му доказујем посредством силогизама и спољашње мудрости, показашу се као слаб, јер ни један разум не може да изобрази божанствене ствари. Тако ће се моја слабост показати као слабост проповеди, а самим тим ће се обеснажити и крст, јер ће се показати као празан и бескористан.

18. Јер је реч о крсту лудост онима који гину...

У Коринту је било и неверујућих, који су се изругивали крсту и говорили: "Уистину је безумно проповедати распетог Бога. Да је био Бог, не би дозволио да

Га распну. А пошто није могао да избегне смрт, како је онда устао из мртвих?" Верујући су им се, изгледа, супротстављали својом мудрошћу, негодујући што ови клеветају крст. Зато и каже: "Не сматрајте то чудним, јер оно, што нам је Бог дао за спасење, изгледа као лудост онима што гину." *Речју о крсту* назива проповед о крсту или о Распетом Христу.

А сила Божија нама који се спасавамо.

За нас, каже, који не гинемо него се спасавамо, он је сила Божија. Крст, међутим, показује и премудрост. Силу показује у томе, што је смрћу уништио смрт, јер ако победи онај што је пао, онда је то знак највеће силе. Премудрост је пак у томе што је управо на тај начин спасао оне који гину.

19. Јер је написано: Погубићу мудрост мудрих, и разум разумних одбацићу.

Рекавши да неверујући мудраци гину, потврђује то и Писмом, јер оно каже: *Мудрост мудрих погинуће* (Иса. 29; 14). Мисли, наравно, на спољашњу мудрост, јер у мудрости овога света нема разума (и то већ није мудрост), и биће одбачен разум оних, који себе сматрају разумнима и учењацима.

20. Где је мудрац? Где књижевник? Где препирач овога века? Зар не претвори Бог мудрост овога света у лудост?

Пошто је навео сведочанство из Писма, доказује своју мисао на основу дела и разобличује, како Јелине - речима: *Где је мудрац*, тако и Јудејце, речима: *Где је књижевник!*

Препирачима је назвао оне, који све заснивају на силогизмима и истраживањима. Нико од њих нас није спасао, него су нас рибари извели из заблуде.

Израз *Зар не претвори Бог мудрост овога света у лудост*, употребљен је уместо: показао је да је она безумна, јер није била у стању да пронађе истину.

21. Пошто, дакле, у премудрости Божијој свет мудрошћу не позна Бога, изволи се Богу да лудошћу проповеди спасе оне који верују.

Наводи узрок због којег се спољашња мудрост претворила у лудост (безумље). Како у премудрости, која се пројављује у творевини (јер небо и земља и васцела творевина проповедају о Творцу, в. Пс. 18; 2 и Римљ. 1; 20), свет (тј. они који мисле о световном) није познао Бога (очигледно зато, што га је у томе спречавала мудрост, какву је видео у красноречивости), Бог је благоволео да верујуће спасе простотом проповеди (која је само изгледала као лудост иако, у ствари, није била таква). Дакле, Јелини су за свог учитеља имали премудрост Божију, тј. ону што је видљива у творевини, али нису познали Бога, јер их је руководила мудрост која се састоји у красноречивости и која, у ствари, и није мудрост.

22. Јер и Јудејци ишту знаке, и Јелини траже мудрост. 23. А ми проповедамо Христа распетого...

Павле хоће да покаже како Бог супротним средствима ствара супротна дејства, и каже: "Када Јудејцу кажем *веруј*, он одмах, као потврду проповеди, тражи знак. Ми, међутим, проповедамо Христа распетого, а то не само да не показује знакове него, напротив, изгледа као слабост. А опет, то исто, које се чини као слабо и сасвим супротно ономе, што траже Јудејци, доводи га до вере, и то показује велику силу Божију. Јелини пак од нас траже мудрост а ми им проповедамо крст, што значи да проповедамо распетог Бога. Чини се да је то лудост, али се они и тим уверавају. Дакле, зар ово није доказ највеће силе, кад их убеђује управо то, што је противно, ономе што они траже?"

Јудејцима саблазан, а Јелинима безумље.

Јудејцима, каже. Распети служи као саблазан јер су се они спотакли о Њега, говорећи: "Како може да буде Бог Онај, Који је јео и пио и с цариницима и с грешницима, и Који је распет с разбојницима?" Јелини се пак изругују над том тајном као над лудошћу, када чују да се само вером, а не силогизмима за које су толико везани, може појмити да је Бог био распет и да проповед о крсту није украшена красноречивошћу.

24. Онима пак позванима, и Јудејцима и Јелинима, Христа, Божију силу и Божију премудрост.

Неверујућим Јудејцима, каже, Христос служи као саблазан, а неверујућим Јелинима изгледа као лудост, јер ни једни ни други не налазе у Њему оне знаке и мудрост које траже. *Позваним* Јудејцима и Јелинима, тј. од Бога позваним као достојним, Христос у Себи открива и једно и друго, што траже.

Зашто ти, Јудејине, заправо тражиш знакове? Ево Христа, Божије силе која твори знакове.

А ти, Јелину, шта говориш? Ти тражиш мудрост? Ево ти Христа, који је премудрост Очева.

25. Јер је лудост Божија мудрија од људи и слабост је Божија јача од људи.

Крст назива лудошћу, јер су о њему тако мислили. Међутим, он је мудрији од људи: философи су се бавили испразним и бескорисним предметима, а крст је спасао свет. Даље, он им се чини слаб, као што се чини слабим и распети Христос. Он је, међутим, силнији од људи, не само зато што и поред напора небројеног мноштва људи да погазе ово име он (крст) све више и више цвета, него и зато што је тим, како се чини слабим оружјем, свезан моћни ђаво. Можеш то, уосталом, разумети и овако: премудро (надмудро) у Богу назива се немудрим, тј. безумним

или лудошћу, и све што је моћно немоћним (слабим), слично као што се и Његова надсветлост назива мраком и тамом (примраком).[2]

26. Јер гледајте, браћо, на вас позване: нема ту ни много мудрих по телу, ни много моћних, ни много племенитог рода.

Погледајте, каже, и испитајте призване у веру. Открићете да вас нема много *мудрих по телу*, тј. на први поглед и прилагођено овом животу. Није рекао: "нема мудрих", него: *нема много*. Запази, дакле, силу проповеди, јер је неуче људе научила тако мудрим догмама, а спољашњу мудрост показала као бескорисну.

27. Него оно што је лудо пред светом оно изабра Бог да посрами мудре; и што је слабо пред светом, оно изабра Бог да посрами јаке.

За Јелине је, у ствари, највећа срамота била да виде како их улични занатлија превазилази у мудрољубљу (философији), и како слаби и презрени унижава моћне и богате.

28. И што је неплеменито пред светом и понижено изабра Бог, и оно што је ништавно да уништи оно што јесте.

Ништавним назива оне, на које су гледали као да не постоје, а оним што јесте оне, за које су сматрали да нешто значе. Да би овима показао колико су сујетни и бескорисни, Бог је изабрао оне, које су сматрали ништавним. Када чујеш: *изабрао*, немој да помислиш да је Он неминовно хтео да изабере презрене, а да знамените одбаци. Не.

Међутим, како су се знаменити надимали својом мудрошћу и стога нису прихватили проповед, Бог је нашао да су способнији да је прихвате они, који се ничим нису гордили.

29. Да се не похвали ниједно тело пред Богом.

Бог је, каже, тако поступио, да би срушио гордост и разметљивост оних, који су мислили о световном, и да би их убедио да све, што су од Њега добили, Њему и припишу и да се не размећу пред Њим. Како то да се, ви, Коринћани, гордите тим? Запази, између осталог, да нисмо безразложно рекли да одбачени нису удостојени проповеди због своје гордости.

30. Из Њега сте и ви у Христу Исусу.

Речи: *из Њега* немој схватити као уопштено привођење (из небића) у биће, него као привођење у добробиће. Смисао ових речи је следећи: ви сте постали чеда Божија и из Њега сте, поставши Његови синови, у *Христу*, тј. *кроз Христа*.

Речима: *ништакне* (неблагородне, неплеменитог рода) *изабра* показује да су они племенитији (благороднији) од свих, јер за Оца имају Бога.

Који нам постаде премудрост од Бога и праведност, и освећење, и искупљење.

Односно, Он нас је учинио мудрим, праведним, светим и слободним, јер то значи реч *искупљење*, тј. избављење из ропства. Осим тога, избравши неплемените, Он их је учинио благородним (племенитим), јер су постали синови Божији. Тако је и неуке учинио мудрима, поставши Сам за нас премудрост. Зашто није рекао: "умудрио нас је", него: *постаде нам премудрост!* Зато, да би изобразио обиље дара. Тиме као да је рекао: предао нам је Самога Себе.

Узвишено се изразивши о Сину, додао је: *од Бога*, да Га (Сина) ти не би сматрао нерођеним, и обратио се Његовом узроку, Оцу. Најзад, запази редослед: као прво, учинио их је мудрим, ослободивши их заблуда и научивши их богопознању. Затим их је учинио праведним, подаривши им отпуштање грехова. Најзад их је освештао Духом Светим и тако даровао савршену слободу и искупљење од сваког зла. На тај начин, ми припадамо само Њему једном и налазимо се само у Његовој власти.

31. Да буде као што је написано: Ко се хвали, нека се Господом хвали.

Све је то, каже, учињено због тога, да нико не би себе сматрао значајним и хвалио се самим собом или неким другим, него да се хвали само Богом, Који нам је подарио тако велика добра. Како то да се ви гордите самима собом и учитељима - људима?

НАПОМЕНА:

1. Аполос је био учени александријски Јеврејин, који се одликовао беседничким даром. Он је исправно учио и говорио о Господу, иако је знао само за "Јованово крштење". О њему видети опширније у Делима апостолским, 18; 24-25. "Крисп је био старешина коринтске синагоге (в. Дела ап. 18; 8), а Гај коринтски хришћанин који је указао гостопримство апостолу Павлу (в. Римљ. 16; 23).

2. Термини који се превасходно везују за тзв. апофатичко ("негативно") богословље, које, сажето речено, одриче могућност да се Бог одреди било којим људским помом, пошто ниједна људска реч или мисао не може да изрази шта Бог јесте. Овај вид богословља посебно је заступљен код Кападокијских отаца (IV век) и, нарочито, код св. Дионисија Ареопагита (в. његов спис О мистичком богословљу).

ДРУГА ГЛАВА

1. И ја, дошавши к вама, браћо, не дођох с високом речју или мудрошћу да вам јавим сведочанство Божије.

Нису само, каже, за ученике Еванђеља били изабрани људи неуки и незнатног порекла, него сам и ја, проповедник Еванђеља, дошао да вам без красноречивости и људске мудрости обзнаним *сведочанство Божије*, тј. смрт Христову. Запази да је и проповедник био прост и неук човек и да су предмет проповеди били смрт и крст. И поред тога, извојевао је победу. Очигледно је, дакле, да је неизрецива та сила, која је све то учинила. Шта то значи? Зар Павле, ако би то хтео, није могао да дође с мудрошћу? Он сам није могао, пошто је уистину био прост и неук човек. То је могао да учини Христос, Који му је подарио и више од тога. Међутим, то не би било повољно за проповед, јер је за Христа више славе у томе, што је друге победио Павловом простотом, него да је то постигао мудрошћу и красноречивошћу.

2. Јер расудих да не знам међу вама ишта осим Исуса Христа, и то распетог.

И Христос је, каже, хтео да будем прост човек, па и ја сам сматрам да је то боље (да уопште не познајем спољашњу мудрост, а да знам само да је Христос распет и да умем да вам проповедам о Њему).

3. И ја бејех међу вама у слабости и у страху и у великом трепету.

Нисам, каже, дошао код вас оскудевајући само у речима, него сам и живео међу вама у слабости, страху и трепету, тј. међу прогонима, искушењима и безбројним опасностима. И он сам се, као човек, плашио опасности, па је чак и дрхтао због њих. Због тога је и достојан велике похвале, јер нас је, будући исте природе као и ми, превазишао својом вољом. Наведеним речима показује силу Христову, односно да је Он превазишао толико препрека, и истовремено руши гордост Коринћана који су се ослањали на мудрост, богатство и снагу.

4. И реч моја и проповед моја не би у убедљивим речима људске мудрости, него у показивању Духа и силе.

Моја проповед није била украшена спољашњом убедљивошћу и красноречивошћу, него се састојала у *показивању* Духа, то јест имала је за свој доказ Самог Духа Светог. То значи да је апостол, или кроз благодатно служење Логосу (Речи) објавио веру својим слушаоцима на неки необичан начин, или да је творио знакове и чуда, пошто је додао: *и силе*, тј. знакова. У суштини, видети мртве како васкрсавају представљало је снажан доказ за истинитост вере. Како пак и демони помоћу привида творе знамења, апостол је додао реч *силе*, пошто је претходно поменуо Духа. Тиме је показао да су његови знакови зависили од Светог Духа. Уосталом реч *сила* може се схватити и другачије: пошто је рекао да није дошао у *мудрости* него у слабости, речи у *показивању Духа* везује за мудрост, а реч *сила* супротставља слабости и као да каже: иако сам трпео прогоне и био бичеван, био сам све силнији, а то служи као највећи доказ за реч.

5. Да вера ваша не буде у мудрости људској него у сили Божијој.

Мудрошћу људском назива убедљивост и красноречивост, док под силом Божијом, као што је претходно показано, подразумева укрепљење слабих и прогоњених, а такође и показивање знакова. На тај начин је, Коринћани, била утврђена и ваша вера - не способношћу да говорите убедљиво и красноречиво, него силом Божијом.

6. А мудрост говоримо међу савршенима, али не мудрост овога века, ни кнезова овога века који су пролазни.

Претходно је проповед назвао лудошћу јер су је тако називали Јелини. Међутим, доказавши самим делом да је то истинска премудрост, најзад смело назива и проповед о Христу премудрошћу и спасењем крстом Смрћу уништити смрт дело је највеће премудрости.

Савршенима назива верујуће, јер су они уистину савршени: пошто су презрели све земаљско стреме ка небеском.

Мудрошћу овога века назива спољашњу мудрост јер је она привремена и окончава се заједно са овим веком. *Кнезовима* овога века не назива демоне, као што су неки мислили, него мудраце састављаче беседа и говорнике који су били уз народне вође и старешине. Пошто су и они привремени, назива их *кнезовима овога века* и *пролазнима* тј. онима чије ће се постојање прекинути, а не вечнима.

7. Него говоримо премудрост Божију у тајни сакривену...

Тајном назива проповед о Христу. Она је истовремено и проповед тајна, јер ни анђели нису знали за њу пре него што је била благовештена. (1. Петр. 1; 12). Ми пак, видевши у њој једно, мислимо на друго. Ја видим крст и страдање а мислим на силу. Видим слугу, а поклањам се Господару. Сила премудрости је за неверујуће сакривена потпуно, а за верне саш делимично, јер сада видимо као у огледалу (в. 1. Кор. 13; 12).

Коју предодреди Бог пре векова за славу нашу.

Речју *предодреди* указује на Божију љубав према нама. Уистину нас љуби Онај, Који је већ одавно спреман да нам подари добротинство. Тако нам је Бог пре векова предодредио спасење крстом, спасење које чини највећу премудрост. Рекао је *за славу нашу* јер нас је Он учинио причасницима славе. За слугу представља славу да заједно са Господарем буде учесник у скривеној тајни.

8. Коју нико од кнезова овога века није познао.

Кнезовима овде назива Ирода и Пилата. Уосталом, нећемо погрешити ни ако под кнезовима будемо подразумевали првосвештенике и књижевнике. Речи: *овога века* изражавају, као што је претходно речено, њихову привремену власт.

Јер да су је познали, не би Господа славе разапели.

Као што је већ речено, да су познали премудрост и тајне божанствене икономије (домостроја), односно тајну Ваплоћења Божијег, тајну Крста, тајну призива и усвајања незнабожаца, тајну препорођења, усиновљења и наслеђивања Царства Небеског, једном речју - све тајне које је Дух Свети открио апостолима. Исто тако, да су и првосвештеници знали да ће њихов град бити покорен^[1] и да ће они сами бити одведени у ропство, не би разапели Христа. Христа је овде назвао *Господом славе*. Како су крст сматрали нечим срамним (неславним), показује да Христ посредством крста ни најмање није изгубио Своју славу. Напротив, Он се још више прославио, јер је кроз крст пројавио Своје човекољубље. Дакле, ако нису знали, да ли би им требало отпустити (опростити) овај грех? Наравно, да су се они после тога покајали и преобратили, грех би им био отпуштен (опроштен), као што је отпуштен Павлу и многима од Јевреја.

9. Него као што је написано.

Недостају речи: "тако се и догодило." Апостол на многим местима изоставља речи које се подразумевају.

Што око не виде и ухо не чу, и у срце човеку не дође, оно припреми Бог онима који Га љубе.

Шта је Бог приуговорио онима, који Га љубе? Познање Христа и спасење Ваплоћењем. То нити је људско око видело, нити је ухо чуло, нити је дошло у људско срце. Пророци нису гледали људским очима, нити су слушали људским ушима, нити су људским умом разумевали откровења о Христу (в. Иса. 64; 4), него је код њих све било божанствено. Речено је: *Господ ми даде ухо*, наравно, духовно, и остало, томе слично. А ко су они, што љубе Бога? Верујући. Осим тога, где је написана та изрека? Можда је она уистину и била написана тим речима. Сада,

међутим, та књига не постоји. Најзад, можда је премудри Павле том изреком пренео следећи стих: *Јер ће видети што им није казивано и разумеће што нису слушали* (Иса. 52; 15).

10. А нама Бог откри Духом Својим.

Неко би могао да упита: ако није долазило у људско срце, како сте онда ви дознали за то? Одговара: *Бог нам је открио Духом* а не људском мудрошћу, јер она није била тога достојна, нити је могла да види тајне Божије.

Јер Дух све испитује, и дубине Божије. 11. Јер ко од људи зна шта је у човеку осим духа човекова који је у њему? Тако и шта је у Богу нико не зна осим Духа Божијега.

Таква је, каже, била та тајна, и била је толико скривена да ни од кога не бисмо могли да је дознамо, да нас није научио Дух, Који познаје и дубине Божије.

Реч *испитује* не указује на незнање, него на савршено знање, слично као што је и о Оцу речено: *Ти испитујеш срца* (Пс. 7; 10), уместо: познајеш дубину срца. Може се разумети и овако: каже се да Дух испитује тајне Божије, у том смислу што се он наслађује њиховим созерцањем. Савршено знање Духа показује се и у речима које следе: као што човечији дух зна шта је у човеку, тако, каже, и Дух Божији зна шта припада Богу. Између осталог, отуда дознајемо да Дух није друге суштине у односу на Оца, слично као што ни дух човечији није другачији у односу на човека.

12. А ми не примисмо духа овога света, него Духа који је од Бога.

Духом овога света назвао је људску мудрост. Ми нисмо примили ту мудрост, да не би нашу проповед учинила празном и бескорисном. Напротив, наш учитељ је био *Дух од Бога*, односно, суштаство једносуштно Богу које исходи из Његове суштине.

Да знамо што нам је даровано од Бога.

Дух је, каже, светлост, и ми смо ту светлост примили да би, просветливши се њом, дознали оно што је до сада било скривено. А шта је то? Оно, што нам је *даровано од Бога*, тј. све што се односи на икономију (домострој) Христову, односно: како је Он умро за нас, како нас је учинио чедима Божијим, како је у Себи[2] и нас поставио с десне стране Оца. Према томе, они, који немају Духа, не знају ове тајне.

13. Што и говоримо, не речима наученим од људске мудрости, него наученим од Духа Светога.

Ми, каже, имамо више мудрости у односу на јелинске мудраце услед тога што су њих поучавали људи, а ми говоримо онако, како нам саветује Дух Свети.

Духовно духовним доказујући.

Односно, ако се појаве нека духовна питања, ми расуђујемо о њима, тј. разрешавамо их другим духовним учењима или предањима,

Тако је, на пример духовно питање: да ли је Христос васкрсао? Ми о њему расуђујемо и разрешавамо га на основу другог духовног питања, односно на основу повести о Јони.[3] На сличан начин појављује се и питање: како је Дјева могла да роди? Оно се разрешава неплодношћу Саре, Ревеке и Јелисавете, које нису зачеле по природним законима, пошто зачеће зависи од снаге материце. Исто тако, разрешавамо га и тиме, што је Ева без семена потекла од Адамових ребара, исто као и другим примерима о којима расуђујемо у вези с појавом човека у свету. Уосталом, речи *духовно духовним доказујући* можеш разумети и овако: о духовним питањима расуђуј и разрешавај их само са духовним људима, јер једино они могу да их разумеју. Због тога је додао оно што следи:

14. А душевни (у српском преводу: телесни) човек не прима што је од Духа Божијега, јер му је лудост.

Душевни човек је онај, који се у свему ослања на своја размишљања (помисли) и не сматра да му је потребна вишња помоћ. То је онај, који ништа неће да прихвати вером и сматра да је лудост све, што се не може доказати. Онога, дакле, који мисли да се све догађа према природном редоследу и не допушта ништа натприродно, апостол назива душевним, односно природним, јер се његова душа бави једино икономијом (домостројем, устројством) природе. И као што телесне очи, иако саме по себи прекрасне и веома корисне, ништа не могу да виде ако нема светлости, тако ни душа, која је постала способна за примање Светога Духа, без Њега не може да созерцава божанствено.

И не може да разуме, јер се то испитује духовно.

Не разуме зато, што те ствари захтевају веру и не могу се појмити разумом. То значе речи: *то се испитује духовно*, тј. то има доказе у вери и Духу.

15. Духован пак све испитује, а њега самог нико не испитује..

Духовни, каже, зна све: зна, да је све садашње привремено а да је будуће постојано; зна да ће он задобити спасење, а да ће неверујући бити кажњени. Зато их и разобличује, *а њега самог нико не испитује*, тј. не могу да га разобличују. Исто тако, онај који види, види и своје и оно што припада онима што не виде, док слепи не види ни своје, ни оно што припада њему (тј. оном који види).

16. Јер ко познаде ум Господњи, да би Га поучио?

Духовни ум назива умом Господњим. Реч *судити* употребио је уместо *исправити*. Пошто је рекао: *духовног нико не испитује* сада доказује да је то исправно.

Јер ко познаде ум Господњи тако, да би се одлучио да му суди, тј. да га исправља. Ако, дакле, нико не може да позна ум Господњи, а такав је ум духовног човека, онда утолико пре не може да га поучава и исправља.

А ми имамо ум Христов.

Немој се чудити, каже, што сам духовног човека и његов ум назвао умом Господњим. Сви ми *имамо ум Христов*, јер нам је све што знамо открио Христос. Све што разумемо о божанственим стварима, дато нам је од Христа. Другим речима, знање какво имамо о духовним стварима вере, имамо од Христа, тако да уистину нико не може да нам суди.

Неки су, уосталом, умом Христовим називали Оца, а неки Светога Духа.

НАПОМЕНА:

1. Јерусалим
2. У Својој људској природи.
3. Старозаветни пророк, чија књига чини једну од 12 књига тзв. "малих пророка", иако се, у строгом смислу те речи, не може сврстати у пророчке књиге. Због непокорности Богу, који му је заповедио да Ниневљанима проповеда о покајању, Јону је прогутао кит и он је у утроби ове животиње провео три дана (као и Христос у гробу). Јонин излазак из утробе кита тумачи се као праобраз Васкрсења Христовог, јер и Сам Господ каже: Као што је Јона био у утроби китовој три дана и три ноћи, тако ће и Син Човечији бити у утроби земље три дана и три ноћи (Мт. 12; 40).

ТРЕЋА ГЛАВА

1, И ја, браћо, не могах вам говорити као духовнима, него као телеснима...

Претходно је рушио гордост Коринћана због спољашње мудрости. Међутим, да они не би рекли: "ми се не гордимо том, него духовном мудрошћу", сада показује да ни у нашој мудрости нису достигли савршенство и да још припадају несавршенима, па каже да они још ништа нису чули о савршенијим стварима. Добро је рекао: *нисам могао*, како не би рекли да им о савршенијем није говорио услед зависти. Нисам могао да говорим с вама као са савршенима, јер се ви још бавите телесним. Како су, међутим, као телесни, творили знакове? Уистину, они су били онакви, као што је у почетку речено. Могуће је, међутим, и да неко твори знакове (знамења) и да остане телесан, слично оним људима који су именом Христовим изгнали демоне. Знакови често бивају ради користи других, и често се савшавају и кроз недостојне.

Као малој деци у Христу. 2. Млеком вас напојих а не јелом, јер још не можете. Али ни сад још не можете, 3. Пошто сте још телесни.

У тајнама Христовим, каже, ви сте још увек мала деца и зато сам вас и напојио млеком, тј. најједноставнијим учењем, и нисам вам ни нудио чврсту храну, тј. савршеније учење, јер још увек нисте били у стању да га примите. Да би срушио њихову гордост, додаје: *Ни сад још не можете*, јер још размишљате о телесном. Видиш ли да они нису у стању да такво учење приме зато, што неће да буду духовни, него остају телесни?

Јер сведок је међу вама завист (љубомора), и неслога и раздори, зар нисте телесни и зар се не владате по човеку?

Све што је претходно рекао, говорио је старешинама, који су се гордили својом мудрошћу и племенитошћу рода, а сада се обраћа потчињенима и каже: с правом вас називам телеснима, јер међу вама постоји завист, неслога и раздори. Он је могао да их оптужи и за блуд и за многе друге пороке, али како су се међу њима посебно појачали раздори, неслоге и свађе, њих и помиње. Важно је да се примети да он завист (љубомору) увек повезује са свађама. То је због тога, што из зависти происходи свађа, а из свађе неслога. Међутим, ако све те недолжности постоје међу вама, зар се *не владате по човечијем*, тј. зар не помишљате на људско и земаљско?

4. Јер кад неко Говори: Ја сам Павлов, а други ја сам Аполов (Аполосов), зар нисте телесни!

Именима Павла и Аполоса означава оне, који су били знаменити људи и учитељи међу Коринћанима.

5. Ко је дакле Павле, и ко Аполос, до служитељи кроз које поверовасте...

Поставивши једно поред другог своје и Аполосово име, тачно достиже свој циљ. Он расуђује овако: ако смо ми ништа, шта тек да кажемо о вашим учитељима? Ми смо, каже, *служитељи*, а не сам корен и извор добара, *јер је тај Извор Христос*. Због тога не би требало да се преуносимо, јер смо вам ми пренели добра, која смо добили од Бога, и све припада Њему, Дароватељу добара. Није рекао: "ми смо благовесници", него: ми смо *служитељи*. Рекао је то зато, што благовештење обухвата само учење, док служење обухвата и дела.

И то како Господ свакоме даде.

Ни то, каже, мало служење, немамо од себе самих, него смо га добили од Господа, сваки према својој мери (досл. сваки према другачијој мери).

6. Ја посадох, Аполос зали а Бог учини да узрасте.

Ја сам, каже, најпре засејао проповед. Својим непрестаним поучавањем, Аполос није допустио семену да се осуши од жеге искушења лукавога, али је Бог учинио да (семе) израсте.

7. Тако нити је што онај који сади, ни онај који залива, него Бог који чини да расте.

Погледај како, унижавајући себе и Аполоса, чини подношљивим унижење мудрих и богатих коринтских старешина, поучавајући да Њему (Богу) припадају сва дарована добра.

8. А онај који сади и онај који залива једно су...

Они ништа не могу да учине без Божије помоћи, и они су у том смислу једно. Како то да се ви преузносите један пред другим, кад сте једно?

И сваки ће примити своју плату према своме труду.

Лако се могло догодити да се забрину они који су се у делима вере потрудили више од осталих, кад чују да су сви једно. Због тога одмах објашњава своје речи и каже да су сви једно према својој немоћи да било шта учине без помоћи Бога, Који чини да узрасте. Што се тиче плате, сваки ће добити награду према свом труду. Није рекао: "према свом делу", него: *према свом труду*. Чак и ако није савршио дела, трудио се.

9. Јер ми смо сарадници Божији.

Ми, учитељи, јесмо сарадници (сатрудници) Божији, који Богу садејствујемо у спасавању људи, и нисмо виновници (узрочници) спасења. Зато нас не треба нити презирати, јер смо сарадници Божији, нити се пак треба гордити нама, јер је све Божије.

А ви сте Божија њива, Божија грађевина.

Рекавши претходно: *ја сам засадио*, наставља поређење, и назива их њивом. Ако сте пак њива и грађевина, онда сте дужни и да се називате именом Господара, а не именима земљоделца или градитеља. Као њива, дужни сте да будете ограђени зидом једномислија; као грађевина, дужни сте да међусобно будете у јединству, а не подељени.

10. По благодати Божијој која ми је дата, ја сам као мудар неимар поставио темељ...

Не назива себе мудрим неимарем због преузношења, него желећи да покаже да је неимару својствено да полаже такве темеље, односно Христа. Да то уистину није рекао због преузношења, види се из речи: *По благодати Божијој која ми је дата*, тј. мудрост није моје дело, него благодатни дар Божији.

А други зида на њему; али сваки нека гледа како зида.

Претходно је с њима говорио о јединству, а сада говори о начину живота, називајући грађењем (зидањем) дела сваког човека.

11. Јер темеља другога нико не може поставити осим постојећега, који је Исус Христос.

Не може, док постоји мудри неимар. Ако пак неко није мудар градитељ, он може да положи и другачије темеље, одакле и потичу јереси. Ви, Коринћани, имате један темељ, а то је Христос. Због тога сте дужни да на том темељу подижете не оно што исходи од расправа и зависти, него врлинска дела.

12. Ако ли ко зида на овом темељу злато, сребро, драго камење, дрва, сено, сламу, 13. Свачије ће дело изаћи на видело...

Од оног доба, кад смо добили темељ вере, сваки од нас гради на њему. Неки граде добра дела, која су различита, неки више а неки мање. На пример, девственост је као злато, частан брак је као сребро, а некористољубље као драго камење. Милостиња поред богатства је већ мање вредна. Неки пак зидају рђава дела, која такође имају различите степене. Она дела, која лакше могу сагорети, називају се сеном и сламом, а то су нечистота, идолослужење, користољубље. Она пак, која не сагоревају тако лако, називају се дрвима, а то су пијанство, смех, и њима слични пороци. Неки, уосталом, разумеју и супротно, тако да прве пороке називају дрвима, а друге сеном и сламом.

Јер ће Дан показати, јер ће се огњем открити, и свачије ће се дело огњем испитати какво је.

Даном назива дан Суда. *У огњу ће се*, каже, *открити*, тј. показаће се каква су дела сама по себи, да ли је то злато или нешто противно.

14. Ако остане чије дело што је назидео, примиће плату. 15. Ако чије дело изгори, биће оштећен.

Ако имаш злато или сребро, твоје дело ће се сачувати, и ти ћеш бити награђен. Ако пак имаш сено или томе слично, твоје дело неће издржати силу огња (то значи израз: *изгорети*), него ће се показати да је оно рђаво. Ако би неко прошао кроз реку у златној одећи, из ње би изашао још блиставији; међутим, ако би неки други прошао кроз ту исту реку са сеном, не само да не би добио никакву корист, него би и пропао. Тако ће бити и са делима. Према томе, вера без добрих дела не доноси корист. Овде је темељ Христос; међутим, дела која се не савршавају по закону Христовом бивају осуђена на спаљивање.

15. А сам ће се спасти, но тако, као кроз огањ.

Он сам неће пропасти као његова дела, неће прећи у ништавило него ће се спасти, тј. остаће цео да би горео у огњу. И код нас се за оно дрво, које не изгори лако и не претвори се у пепео, обично каже да у ватри остаје цело, јер је за његово сагоревање потребно много времена. Дакле, грешник ће бити на губитку због тога,

што се трудио на оним делима због којих ће пропасти, и што је све своје напоре употребио на то да изгуби биће (постојање) и да не постоји (јер је свако зло нешто непостојеће - небиће), слично као кад би неко по високој цени купио себи леш уместо живог тела. Међутим, он сам, тј грешник, *спасава* се, тј. остаје цео ради вечних мука.

16. Не знате ли да сте храм Божији и да Дух Божији обитава у вама!

Обраћа се онима, што су сагрешили. Погледај како их успешно наводи да се застиде. Другим речима, благодаћу која нам је дата, односно Светим Духом, постићује грешника иако не истиче сасвим јасно његов лик, него говори уопштено. Међутим, ако смо ми храм Божији због тога, што Дух живи у нама, следи да је Дух Бог.

17. Ако неко разара храм Божији, разориће њега Бог.

Односно, погубиће га. Тим речима се не изражава проклетство, него предсказање о будућности.

Јер је храм Божији свет, а то сте ви.

Према томе, блудник не може да буде свет, јер је он престао да буде храм Божији, протеравши Духа Који га освештава. Ко чини тај храм? Ви, ако останете чисти.

18. Нико нека се не вара...

Мислећи да се то догађа другачије, него што сам ја рекао.

Ако неко међу вама мисли да је мудар у овоме веку, нека буде луд да би био мудар.

Пошто се благо обратио грешнику, опет се окреће онима, који су се гордили спољашњом мудрошћу. Ко, каже, *мисли да буде мудар, нека буде луд*, тј. нека одбаци спољашњу мудрост, да би задобио мудрост божанствену. И као што је сиромаштво по Богу богатство, а осрамоћеност - слава, тако је и безумље (лудост) по Богу мудрост. Погледај: он није рекао: "нека одбаци мудрост", него, што је далеко више, *нека буде луд*, тј. нека ништа не мудрује сам од себе, нека не верује сопственим доказима, него нека следи Бога као што стадо следи свог пастира, и нека верује свему божанственом.

19. Јер је мудрост овога света лудост пред Богом.

Зато што она (мудрост овога света) не само да не помаже задобијању истинске мудрости, него напротив, још више нас спречава у томе. Имајући високо мишљење о себи, она одбацује божанствено учење и на тај начин оне, који је поседују, оставља у свагдашњем незнању. Бог их зато и хвата као безумне.

Јер је написано: Он хвата мудре у њиховом лукавству.

Наводи сведочење о томе, на који је начин људска мудрост лудост пред Богом и каже да Бог *хвата мудре* као безумне (луде), односно, покорава их њиховим сопственим оружјем. И поред свег свог лукавства и мудрости, они се разобличују у глупости и безумљу. На пример: неки су мислили да им Бог није потребан и да све могу да постигну сами. Међутим, Бог им је на делу показао да им снага и вештина речи нису донели ни најмању корист, и да су они, више него други, имали потребу за Богом - они, који су мислили да ће проћи без икакве помоћи. Дакле, и поред све своје вештине, поред које су себе сматрали за свезнајуће, показали су се као потпуне незналице, будући у неопходним стварима необразованији од рибара и кожара.

20. И опет: Господ зна помисли мудрих да су ништавне.

Ако Господ зна да су помисли људске ништавне зато, што у њима нема ничега неопходног и спасоносног, како онда ви, Коринћани, потхрањујете мисли које се противе Богу, и бавите се њима као кориснима?

21. Зато нека се нико не поноси људима, јер све је ваше: 22. Био Павле, или Аполос, или Кифа.

Чини се као да то говори потчињенима, али он заправо руши старешине, наговештавајући да они никако не би требало да се преузносе спољашњом мудрошћу, јер је она безумље, као ни духовним даровима, јер они припадају Богу и дају се ради користи потчињених.

То значе речи: *јер је све ваше*, тј. зашто се горде ваши учитељи? Зашто их ви надимате и преузносите? Они немају ништа, што би било њихово сопствено, јер им је све што имају дато ради ваше користи, и требало би да вам буду захвални. Међутим, опет је поменуо себе и Петра. Учинио је то стога, да његове речи не би биле исувише тешке и да би им напоменуо: ако смо и ми дарове добили због вас, и ако смо ради вас постављени за учитеље, онда утолико пре ваши садашњи учитељи не би требало да се горде даровима као сопственим иметком, јер је то туђе добро.

Или свет, или живот, или смрт, или садашње.

И *живот* учитеља је, каже, за вас, зато да бисте ви учили код њих и задобили корист; и *смрт* је њихова због вас, јер се они ради вашег спасења излажу опасностима. Или другачије: и Адамова смрт је ради вас, да бисте ви постали целомудрени; и Христова смрт је за вас, да бисте се ви спасли. Краће речено, васцели *свет* је због вас, да бисте кроз њега усходили ка Творцу и његовом пропадљивошћу научили да чезнете за непропадљивим благом. За вас је и *садашње*, тј. она добра (блага) која Бог још овде дарује верујућима. За вас је, најзад, приуготовљено и *будуће*.

23. А ви сте Христови, а Христос је Божији.

Христос није у оном смислу Божији, у којем смо ми Христови. Ми смо Христови као Његово дело и творевина, а Христос је Божији и као превечни Син и као Онај, Који за свог узрочника има Оца. На тај начин, иако је израз један, значење је различито. Наиме, наше није све у оном смислу, у којем смо ми Христови; ми смо Христове слуге и Његова творевина, а све што постоји није ништа друго до оно што нам служи, али није наша творевина. Због тога рђаво поступате ако се делите према људима, будући да ви припадате Христу.

ЧЕТВРТА ГЛАВА

1. Тако да нас људи сматрају као слуге Христове и управитеље тајни Божијих.

Ми, учитељи, нисмо ништа друго до слуге. Зашто се ви, напустивши Господара, називате именима слугу? Назвавши апостоле и учитеље Христове управитељима (тачније домостројитељима, икономима) тајни Божијих, показао је да не могу сви, без разлике, предавати учење, него онај, тада и тако, ономе, онда и онако, како је потребно. Оно што је тајна не би требало свима откривати, јер тако не поступа разборит управитељ (иконом).

2. А од управитеља се, дакле, тражи да се сваки нађе веран.

Односно, захтева се да управитељ (иконом) не присвоји оно што припада господару и да ничим не располаже као господар, него да свим располаже као туђом, господарском имовином; оно, што припада господару не назива својим него, напротив, и оно што је његово сматра господаревим.

3. А ја најмање марим што ме судите ви или човечији дан.

Коринћани су страдали од следеће болести. Они, који су се због учитеља међусобно поделили, поставили су се као судије, па су исмевали и одбацивали побожне људе због њихове неукости. Напротив, порочне људе су прихватили због њихове красноречивости, брзоплето износећи следеће приговоре: тај и тај је бољи

од тога и тога, овај је нижи од овога, онај превазилази онога а овај пак овога. Кад је Павле рекао да се од управитеља (иконома) захтева *да се сваки нађе веран*, чинило се да је тиме дао повода да суде о животу свакога од њих, због чега би дошло до још већих несугласица. Желећи да предупреди ово зло и да Коринћане уздржи од суда, каже: *а ја најмање марим*. Тиме као да каже: сматрам својом срамотом да подлежем вашем суду. Да их не би увредио и показао да их презире, додаје: *или како ми суди човечији дан*. Нека, уосталом, нико не оптужи Павла за неразборитост, јер он то говори о самој себи (њему нико није судио): да не би судили другима, он то прихвата на себе и тиме извршава оно што је неопходно.

А ни сам себи не судим, 4. Јер не осећам ништа на својој савести, али зато нисам оправдан. А онај који ме суди јесте Господ.

Немојте мислити, каже, да ја ваш суд одбацујем због презира према вама или према свима осталима. И ја самога себе сматрам неспособним за такво испитивање. Не знам ни за један свој грех, јер нисам у стању да судим истинито и поуздано.

Тиме, међутим, *нисам оправдан*, односно, ја нисам чист од греха и могуће је да сам у нечему сагрешио а да ни сам не знам за то. Једино Господ може да суди истинито и непогрешиво. Закључи одатле колико је поуздан будући Суд.

5. Зато не судите ништа пре времена, док не дође Господ.

Видиш ли да Павле, забрањујући Коринћанима да суде о другима, не иступа у своје име? Он свагда преноси на себе оно, што се тиче других, и у свом лику поучава ономе, чему намерава да их поучи.

Који ће и осветлити што је скривено у тами и објавити намере срца.

Сада су, каже, рђава дела сакривена (њих подразумева под изразом *скривено у тами*), и безбожан и развратан човек често изгледа као врлински. Тада ће, међутим, Бог све открити, показаће се и саме намере срца. Неко, на пример, преузноси овде другога похвалама, и то је добро дело. Међутим, могуће је, да је његова намера рђава, јер га, можда, не хвали с добрим циљем. Други, напротив, овде некога

разобличује, али не с намером да га исправи, него намеравајући да покаже слабости ближњег. Тада ће пак бити откривене све сличне намере срца.

И тада ће бити свакоме похвала од Бога.

Требало је да каже: "или казна, или похвала", али је апостол обратио њихову пажњу на бољу страну.

6. А ово, браћо моја, примених на себе и Апола (Аполоса) ради вас, да се од нас научите не мудровати више од онога што је написано...

А ово... тј. оно што је претходно речено о раздорима, и оно што је затим уследило. Ја сам то, каже, применио на себе и на Аполоса, да бисте ви од нас научили да не мудрујете више од онога, што је написано. А Писмо нас учи да се не преуносимо, говорећи: *Који хоће да буде први нека буде последњи* (Мк. 9; 35) и *Који се уздиже, понизиће се* (Мт. 23; 12). У њему има и много других, сличних поука. О томе, да не судимо другима, каже се овако: *Не судите, да вам се не суди* (Мт. 7; 1).

Да се не би ради некога надимали један на другога.

То говори народу, уносећи различитост и у поуку и управљајући слово понекад ученицима, а понекад учитељима и старешинама, као што и сада поступа. Наиме, Коринћани су се један пред другим гордили својим учитељима, односно, ученик једног учитеља преуносио се пред учеником другог, јер је свог учитеља претпостављао другоме. Добро је такво учење назвао надимањем, изједначујући га с израслином или отоком (тумором) и упоредивши га са телом, надувеним од рђавих сокова или од ваздуха.

7. Јер ко те истиче? Шта имаш, што ниси примио? А ако си примио, што се хвалиш као да ниси примио?

Опет управља слово ка учитељима и каже: ко те истиче, и ко те сматра достојним похвале? Човек? Међутим, човечије расуђивање је варљиво. Нека и имаш нешто, што је достојно похвале; то, међутим, не припада теби, него ономе који ти је то дао. Ти си то добио, и ниси сам савршио. Ако си пак добио, зашто се гордиш као да ниси добио и као да си постигао сопственим трудом? Онај, који је добио, не сме се преуносити оним што је добио, јер је то туђе.

8. Већ сте се наситили; већ се обогатисте...

Речи испуњене негодовањем. Ви сте, каже, врло брзо све задобили! Ништа вам није потребно! Већ сте се наситили, за кратко време сте достигли савршенство и задобили све богатство, познање и дарове! Савршенство се достиже тек у будућем веку а ви га, рекло би се, имате већ сада! У суштини, ваше славољубље показује да сте се ви тобоже уздигли до самог врха савршенства. Овим речима показује да су они несавршени, чим се понашају на такав начин.

Без нас се зацаристе.

И то говори у истом расположењу духа, показујући њихову несавесност и као да каже: удостојивши се таквих дарова, ви не допуштате да ми, који смо се трудили због вашег добра, постанемо учесници у њима.

О, да се заиста зацаристе, да се и ми с вама зацаримо!

О, кад бисте се ви, каже, заиста зацарили, тј. кад бисте уистину достигли савршенство! Да ове речи не би изгледале као изругивање, додаје: *да се и ми с вама зацаримо*, тј. да и ми с вама добијемо иста добра: ваша слава је и моја, пошто сваки учитељ прижељкује савршенство својих ученика.

9. Јер мислим да Бог нас апостоле показа последње, као на смрт осуђене.

Речи какве су својствене ожалошћеном човеку или, боље речено, оном који жели да наведе друге да се застиде. Као што, каже, видим из ваших поступака, само је нама, апостолима, Бог поверио да будемо последњи од свих и *осуђени на смрт*, тј. спремни за смрт. У ствари, из тога, што сте се ви зацарили, могу да закључим да је нама одређено да будемо последњи и као осуђени, ми, апостоли, тј. они, који су толико страдања поднели Христа ради.

Јер постасмо призор и анђелима и људима.

Ми нисмо изложени страдањима само у неком углу, него по свим крајевима земаљским. Будући да наши поступци нису неважни, на нас не мотре само људи, него и ангели. Наиме, наши подвизи су толико велики, да су достојни и ангелског посматрања (досл. созерцања), јер се ми не боримо само с људима, него и са силама злих анђела.

10. Ми луди Христа ради, а ви мудри у Христу.

Опет говори да би их постидео. Док су апостоле тукли и презирали Христа ради, Коринћани су били поштовани и сматрали су их мудрима, и још су се хвалили да је све то у Христу. Због тога каже: како је могуће, да се такве супротности појаве међу људима, који размишљају на исти начин? То није могуће. Мора се допустити да или наш или ваш начин размишљања није у Христу. Међутим, недостојно је апостола Христових да њихов начин размишљања није у Христу. Према томе, ви сте у заблуди.

Ми слаби а ви јаки; ви славни а ми презрени.

Другим речима, нас прогоне, а ви се наслађујете сигурношћу (слабошћу свагда назива искушења). И опет, ви сте племенити и славни, а ми смо презрени. Све то говори услед великог негодовања. Смисао је следећи: како је могуће да ми страдамо, а да се ви наслађујете сигурношћу и да сретно живите? Очигледно је, дакле, да ви нисте у добром стању. Напротив, ваше садашње понашање је безбожно и недостојно апостола, отуда следи, да не би требало да се гордите тиме.

11. До овога часа подносимо и глад и жеђ и голотињу...

Што, каже, да помињем оно пређашње? Погледај како је сада - на то како се ви утапате у насладама, а ми - сасвим супротно.

И ударце.

Односно, нас бију. Ово говори против надмених.

И потуцамо се.

Нас прогоне, а ми бежимо. То говори против богатих.

И трудимо се, радећи својим рукама.

Тиме постићује оне, који су се дрзнули да проповедају ради стицања користи.

Кад нас грде, благосиљамо, кад нас прогоне, трпимо. 13. Кад хуле на нас, молимо.

Најзад, каже, што је најважније, ми у таквим недаћама не сматрамо себе несрећнима. А одакле се то види? Одатле што онима, који нас вређају, узвраћамо супротним. Ми благосиљамо оне који нас грде а оне, који нам наносе теже увреде (то значи хулити, јер је то најтежа увреда), *молимо*, тј. узвраћамо им благим и кротким речима (то значи мољење, тј. блага и кротка реч). Због таквог понашања, хришћане сматрају безумнима!

Постасмо као сметлиште света, свима смеће до данас.

Шта је смеће? Све, што се чисти или брише као непотребно. Ако, на пример, неко сунђером чисти нешто прљаво, он каже да је то смеће. Смеће је, дакле, оно што се уклања с неког предмета. Апостол, дакле, каже: достојни смо да нас одбаце и да нас сматрају за смеће, не само ви, него читав свет и сви људи, и то не у неко време, него све до сада. Запази какав хришћанин мора да буде, запази, да он мора да се бори (да се подвизава) све до самог краја.

14. Не пишем ово да вас посрамм, него вас поучавам као своју милу децу.

Не говорим вам ово, каже, зато, да бих вас постидео, нити са злим и рђавим намерама, него вас поучавам као *своју милу децу*. Не само *као децу* него као *милу децу*. Опростите ми ако сам рекао и нешто увредљиво: и то је од љубави. Није рекао: "да вас прекорим", него: *да вас поучим*. А ко не би могао да поднесе очинску поуку?

15. Јер ако имате и хиљаде учитеља у Христу, али немате много отаца.

Шта то значи, рећи ћете ви, зар нас други не љубе? Љубе, али не онако као ја: они су учитељи, а ја сам отац. Иако деца имају једног оца а много учитеља, њихова наклоност према деци неупоредиво је мања у поређењу с љубављу оног једног, тј. оца. Запази да је, између осталог, речи: у *Христу* везао за учитеље, да их не би сасвим омаловажио. Уосталом, иако је њима (учитељима) приписивао оно што је теже (јер је таква дужност учитеља), превасходство љубави оставио је за себе.

Јер вас у Христу Исусу ја родих еванђељем (благовештењем).

Објашњавајући на који им је начин он отац, каже: уз садејство Христовога *вас родих еванђељем (благовештењем)*, односно, не приписујем себи то дело, као

многи међу вама, него Христу. Није рекао: "ја сам вас научио", него: *ја вас родих*. Указујући на природу, показује им своју љубав према њима, као и то, да су они његови најближи ученици, и ту мисао изражава у читавој овој посланици.

16. Молим вас, дакле, угледајте се на мене.

Угледајте се, каже, у свему на мене: не преузносите се нити мудрошћу, нити богатством, и не будите непријатељи својој браћи, него и мудрост и богатство показујте у љубави према Христу и браћи. Запази доброту срца: он моли, а не заповеда. Давати самога себе као узор за угледање јесте знак велике одважности.

17. Зато вам послах Тимотеја, који ми је чедо љубљено и верно у Господу.

Зато, што се о вама бринем као о деци, послао сам вам Тимотеја. Желео сам да сам дођем и да васпоставим мир међу вама. Међутим, како то нисам могао да испуним, послао сам њега, моје *љубљено чедо*. Рекао је то зато, да би показао колико их љуби, кад је одлучио да се због њих растане с Тимотејем и да им, истовремено, напомене да поштују Тимотеја.

Верно (чедо) у Господу, тј. не у житејским (= светским) делима, него у делима вере Христове. Због тога ће и у ономе, што се буде тицало вас, верно служити.

Он ће вас подсетити на путеве моје који су у Исусу Христу, као што свуда у свакој цркви учим.

Није рекао: он ће вас научити, да се не би увредили (јер је Тимотеј био млад), него: *он ће вас подсетити* да оно, што сте раније знали, обновите у свом сећању. *Путевима* назива одлуке, правила, обичаје, и божанствене законе, који су сједињени с проповедима. Да вас подсети како се ја понашам, односно, да се не гордим, и да не уводим раздоре и свађе.

У Христу, тј. у тим путевима нема ничега човечијег, него је све у Христу, или се савшава уз помоћ Христову. Тимотеј ће вам рећи и то, како поучавам у свакој

цркви. Ја вам нисам рекао ништа ново него, напротив, свима предајем једно исто. Стидите се, што сте се само ви у Цркви удаљили од мојих путева.

18. Неки се надуше као да ја нећу доћи вама.

Пошто је рекао: послао сам вам Тимотеја, жели да их спречи да услед тога постану још немарнији и каже: иако сада не долазим, моје одсуство је некима дало повода да се погорде. Управо из тог разлога ја ћу доћи касније. Показује незрелост њихових размишљања, јер је само деци својствено да стварају пометњу кад учитељ није међу њима. Ко су ти, који су се погордили? Саучесници прељубника, који је био и мудар и богат. Они су се гордили, као да их Павле неће разобличити.

19. Али ја ћу вам доћи ускоро, ако Господ хоће.

Тим речима руши горде и подстиче их на трезвеност (будност, трезвеноумље). Добро је додао: *ако Господ хоће*, јер се све дешава према Његовом одобрењу.

И нећу гледати на реч оних надмених, него на силу, 20. Јер Царство Божије није у речи, него у сили.

Уздајући се у красноречивост, Коринћани су презирали Павла као неуког човека. Он због тога каже: "Нећу гледати на вашу красноречивост, јер она није неопходна, него ћу гледати на *силу*, која се пројављује у знаковима. Царство Божије није проповедано и утврђено китњастим речима, него знаковима који су савршавани силом Светога Духа.

21. Шта хоћете? Да дођем вама с прутом, или са љубављу и духом кроткости?

Прутом назива казну. Он, дакле, каже: од вас зависи да ли ћу код вас доћи с једним или с другим. Ако останете немарни, ја ћу доћи и казнићу вас као Елиму (в. Дела

ап. 13; 8-11). Постоји у њему и дух строгости и кажњавања, али га он именује с боље стране, слично као што и за Бога каже да је благ и милостив а не да кажњава, иако је Њему и то својствено.

ПЕТА ГЛАВА

1. Свуда се чује да је блуд међу вама, и то такав блуд какав се ни међу незнабошцима не помиње, да неко има жену оца свога.

Опомиње све уопште, да не би били немарни и да овај грех не би сматрали за туђи него да би се, напротив, постарали да га исправе као заједничко безбожништво. Није рекао: "бестидно се догађа", него: *свуда се чује*. Ако је забрањено чак и да се чује за такав преступ, зар онда није далеко бестидније ако се он и извршава? То се утолико пре односи на вас, који сте удостојени духовних тајни, Појачавајући оптужбу, у наставку каже: *какав се ни међу незнабошцима не помиње*. Није рекао: "какав се није догодио", него: *какав се не помиње. Да неко има жену од свога*. Није рекао: "маћеху", него: *жену оца свога* како би, поменувши оца, учинио овај ударац још снажнијим. Осим тога, стидећи се да помене прељубу, употребио је пристојнији израз: *има*.

2. И ви сте надувени...

Гордите се учењем тог блудника, јер је он био мудар. Запази мудрост апостола: он се ни на једном месту не обраћа блуднику, као човеку безбожном и недостојном да га помиње, него говори с другима, као да је реч о општем преступу.

Уместо да плачете, да би се избацио између вас онај, који је учинио то дело.

Требало би, каже, да плачете, јер се та срамота раширила на целу Цркву. Требало би да се молит са сузама, као у случају болести и заразе, *да би се избацио између вас* тј. да се одсече од вас као заједничко зло. Ни овде није поменуо блудника, него је рекао: *онај, који је учинио то дело*.

3. Јер ја, одсутан телом но духом присутан, већ сам осудио, као да сам тамо, онога који је тако учинио.

Запази његово негодовање. Не допушта да чекају његов долазак да би одлучили блудника, него хита да заустави зло и заразу пре него што се они рашире на васцело тело Цркве. *Духом присутан* рекао је због тога, да би их приморао да изнесу пресуду и, истовремено, да их претраши тиме, што зна како ће они тамо судити и да ће му дух, тј. дар прозорљивости, открити све што они учине. Речима: *већ сам осудио, као да сам тамо* не допушта им да предузму било шта друго. Ја сам, каже, изрекао пресуду и другачије не може да буде.

4. У Име Господа нашега Исуса Христа кад се саберете ви и мој дух, са силом Господа нашег Исуса Христа.

Да се не би показао као горд, и њих прихвата у заједницу: *У име Господа нашега кад се саберете ви и дух мој*, односно тако, да збор не буде састављен према људском обичају него по Богу; да вас сабере Сам Христос, у чије се име и сабирате. Апостол је, међутим изнад њих поставио свој дух, како блудника не би удостојили опроштаја, него да би му праведно судили, као у присуству апостола.

Са силом Господа нашега Исуса Христа, 5. Да се такав преда сатани.

Смисао је двојак. Можда је овакав: Христос може да вам да такву благодат, да будете у стању да блудника предате сатани, а можда и овакав: и Сам Христос ће, заједно с вама, осудити блудника. Није рекао: "уступити", него: *предати*, и на тај начин му прикривено отворио врата покајања. Ни овде, опет, није поменуо име.

На мучење тела, да би се дух спасао у дан Господа Исуса.

Односно, да га предају да га сатана измучи болешћу. Наиме, уколико се пожуда рађа услед презасићења тела, апостол хоће да се то тело казни, како би дух, тј, душа била спасена. Не треба, уосталом, тако разумети, као да се спасава само душа, него треба разумети да се при спасавању душе спасава и тело. Неки пак под *духом* подразумевају духовни дар и објашњавају на следећи начин: да би се дар духа у

целини сачувао и да не би одступио од њега, као од безбожника. Таква пресуда у већој мери изражава бригу, него кажњавање. Узгредно је поменуо и дан суда да би Коринћани, застрашивши се, предложили исцелење и да би га блудник прихватио у истом расположењу. Поставља границу ђаволском дејствовању, слично као што се догодило и са Јовом, тј. кад му је (ђаволу) допуштено да се дотакне само тела, али не и душе.

6. Није добро хвалисање ваше.

Напомиње да они сами нису допустили блуднику да се покаје, јер су га хвалили. Он је био један од њихових мудраца.

Не знате ли да мало квасца све тесто укисели!

Ја се бринем и за вас, каже, а не само за њега. Ако се на зло не обрати пажња, оно може да зарази и остале чланове Цркве. Квасац је сам по себи мали, али укисели читаво тесто и претвара га у самога себе. Тако ће и грех овога човека повући за собом и многе друге.

7. Одбаците (досл. ишчистите), дакле, стари квасац, да буде ново тесто, као што сте бесквасни.

Односно, протерајте овог блудника или, боље речено, протерајте и све друге безбожнике (јер *старим квасцем* назива свако зло). Није речено једноставно: "очистите", него: *ишчистите*, то јест, у потпуности очистите, да то буде ново тесто, које нема примесе старог зла. *Као што сте бесквасни* речено је уместо: "као што би и требало да budete бесквасни", тј. отуђени од старог зла, које се приликом покајања показује и као кисело и као горко.

Јер и Пасха наша, Христос, жртвова се за нас.

Поменувши бесквасне хлебове, који су се користили као храна у време Пасхе, и објаснивши алегоријски шта означавају бесквасни хлебови, односно живот који је непричастан злу, сада алегоријски објашњава и саму Пасху и каже да је наша Пасха Христос, Који је заклан због нас. Дакле, ми смо дужни да се бринемо о бесквасним хлебовима, тј. о животу који је чист од свакога зла.

8. Зато да празнујемо не у квасцу старом, ни у квасцу злоће и неваљалства (лукавства).

Показује да је за хришћане, због преизобиља дарова које су добили, свако време - време празника. Син Божији је постао човек и био заклан зато, да би ти празновао - али не са квасцем старог Адама, и не са животом препуним зла или, што је још горе, лукавства, јер је зао сваки који чини зло, док је лукави онај, који га (зло) чини с притајеном и подмуклом помишљу.

Него у бесквасним хлебовима искренности (чистоте) и истине.

Односно, водећи непорочан и чист живот, за разлику од оног порочног, и истинит, тј. нелицемеран, без икакве подмуклости, живот какав је супротан лукавству. Осим тога, у речи: *истина* можеш да разумеш и супротност старозаветним праобразима, који нису били истина, док се од хришћана захтева да буду изнад старозаветних праобраза. Најзад, под *чистотом* можеш да подразумеваш и чистоту у делању, а под *истином* правилност (истинитост) у созерцању.

9. Писах вам у посланици да се не мешате с блудницима.

У којој посланици? У овој истој. Наиме, када је претходно рекао: *Иичистите стари квасаи*, указујући на блудника, показује да се већ из тих речи види, да се не смеју мешати с блудницима. Међутим, како би могли да помисле да би требало да се клоне свих блудника, чак и оних, којих је било међу Јелинима, објашњава о каквим блудницима говори.

10. Али не уопште са блудницима овога света, или с користољупцима, или са отимачима, или са идолопоклоницима, јер бисте морали изићи из овога света.

Реч *уопште* употребио је зато, да би означио да је предмет општепознат. Смисао је следећи: ја вам не забрањујем да се дружите с блудницима овога света уопште, тј. са Јелинима, јер би иначе требало да потражите другу васељену. Кад у једном граду поред вас живи и толико Јелина, како је могуће да се не дружите с њима?

11. А сад вам написах да се не мешате с неким који се брат зове ако је блудник, или користољубац, или идолопоклоник, или опадач, или пијаница, или отимач; с таквим заједно и да не једете.

Видиш ли, да није само један био блудник, него да је било и других, и да није постојао само један порок, него различити (пороци). Међутим, на који начин брат може истовремено да буде и идолопоклоник? Као што су некада Самарјани само упола били побожни, тако се догодило и Коринћанима, односно, неки од њих су се још придржавали идола. Осим тога, апостол се припрема да говори о онима, који су јели од идолских жртава.

Добро је рекао: *зове се брат*, јер сваки, који је крив у поменутих гресима, само носи име брата иако, у суштини, није брат. *С таквим заједно и да не једете*, да би разумели да су оскрнављени грехом, и да би се уздржали од њега.

12. Јер што да судим и онима који су напољу?

Онима, који су напољу, назива Јелине, а онима, који су унутра, хришћане. Ја се, каже, ни најмање не бринем за оне, који су напољу. Они живе изван мојих закона. Према томе, сувишно је да прописујем божанствене законе онима, који су изван тора Христовог. *Оно што закон говори, говори онима који су у закону* (Рим. 3; 19).

Зар не судите ви онима, који су унутра? 13. А онима који су напољу судиће Бог.

Неки иза негације "не" стављају тачку, а затим следеће речи читају без питања: "онима који су унутра, ви судите". Другим речима, након што је претходно рекао: *Што да судим и онима, који су напољу*, апостол је сада додао: "не", односно, није на мени да им судим. Други, међутим, читају повезано и са питањем: *Зар не судите ви онима који су унутра!* Спољашње очекује суд Божији који ће ови, што су унутра, избећи ако им ви будете судили.

И избаците злога између вас самих.

Подсетио их је на старозаветну изреку (в. 5. Мојс. 13; 5), желећи да напомене да је законодавцу раније било угодно, да се безбожни људи издвоје из заједнице. Речима: *између вас самих* показује, да ће за њих саме бити корисније, уколико избаце безбожника.

ШЕСТА ГЛАВА

1. Усуђује ли се неко од вас, имајући жалбу на другога, да се суди код неправедних, а не код светих?

Многи су се у новчаним парницама судили пред јелинским судијама. као познаваоцима закона. Због тога се труди да исправи то зло, којег се случајно сетио. Наиме, кад је поменуо користољупце, одмах се распламсао ревносном бригом за оне, који су заражени овим грехом. Није рекао: "код неверујућих", него: *код неправедних*, јер сваки, који се парнични, обично тражи праведност. Апостол зато показује да је неће пронаћи јер су, каже, јелински судови неправедни; како ће онда теби судити праведно? Светима назива верујуће, и самим тим називима указује на разлику између првих и других, јер су једни неправедни а други свети.

2. Не знате ли да ће свети судити свету!

Пошто верујући, као неуки, нису били у стању да просуђују на парницама, указује им на тежину и важност; као прво, назвао их је светима, а затим је рекао да ће они

судити свету. То, уосталом, не треба замишљати тако, као да ће они заузети места судија и да ће изрицати пресуде (јер ће судити Господ). Напротив, они ће само осудити. У ствари ако су се они, будући слични свима осталима, показали као верујући а ти као неверујући, зар то онда није осуда за неверујуће?

А ако ћете ви судити свету, зар сте недостојни пресуђивања о ситницама!

Запази да није рекао: "од вас ће примити суд", него: *ви ћете судити свету*, јер сте ви, верујући, били узор за свет. Изрека: *недостојни пресуђивања о ситницама* има следећи смисао: изгледа да су се Коринћани стидели да им суде они, који су унутра. Зато и каже: напротив, требало би да се стидите онда, кад се судите код оних, који су споља. Ти судови су рђави и нису као они, који су унутра.

3. Не знате ли да ћемо анђелима судити, а камоли у стварима овога света?

Анђелима назива демоне. Ми ћемо, дакле, и демоне осудити, ако се, без обзира на то што смо обучени у тело, покажемо као савршенији од њих, који су без тела.

4. А ви кад имате суђења за ствари овога света, узимате за судије оне, који у Цркви не значе ништа. 5. На срамоту вама говорим: Зар нема међу вама ниједнога мудра, који ће моћи пресудити међу браћом својом?

Желећи да их удаљи од спољашњих судова, каже: можда ће неко рећи да у Цркви нема ниједног мудрог, који би могао да просуди у парници. Међутим, ако, према вашем мишљењу, у Цркви нема ниједног мудрог, онда је боље да за судије постављате унижене, него неверујуће. Уосталом, то сам рекао за вашу срамоту, ако је код вас уистину тако мало мудрих, да суд морају да доносе прости и неуки људи. Речи: *међу браћом својом* додао је зато да би показао да у таквом случају, ако се води парница с братом, није потребно много знања, и да братска наклоност највише погодује прекидању парнице (расправе).

6. Него се брат са братом суди, и то код неверних!

Двоструко зло: једно је што се суди са братом, а друго, што се суди код неверника.

7. И то вам је већ сасвим на срамоту што имате парнице међу собом.

Најпре им је забранио да се суде код неверујућих, а сада им забрањује да се уопште суде, и каже: *то вам је већ сасвим на срамоту*, тј. недолично је и срамно *што имаше парнице међу собом* тј. што се спорите један с другим (то значе речи: *међу собом*). Апостол је то рекао веома изражајно, јер смо ми, хришћани, дужни да један другога сматрамо браћом.

Зашто радије не претрпите неправду? Зашто радије не поднесете штету? 8. Него ви чините неправду и наносите штету, и то браћи!

Много оптужби. Прва је та, да они не знају да поднесу увреду. Друга је та што, напротив, сами наносе штету, а трећа што то чине браћи. Добро би било, каже и да не чините и да не трпите штету. Међутим, ако би требало изабрати једно од ово двоје, онда је боље претрпети штету.

6. Или не знате да неправедници неће наследити Царства Божијега?

Закључујући слово претњом, појачава речи и пита их за ствар, која је свима позната.

Не варајте се.

Овде указује на оне Коринћане, који су говорили да је Бог човекољубив и да неће кажњавати, него да ће све увести у Царство. Због тога каже: *Не обмањујте се*, јер је

то очигледно самообмањивање и заблуда да се овде очекује свако добро, а да се тамо буде изложен казни.

Ни блудници.

Онога, који је већ осуђен, поставља на прво место.

Ни идолопоклоници, ни прељубници, ни рукоблудници.

Рукоблудницима назива оне, над којима се извршава срамно дело, а затим набраја оне, који извршавају срамна дела.

Ни мужеложници, ни лопови, ни пијанице, ни опадачи, ни отимачи, неће наследити Царство Божије.

Многи се питају зашто је пијанице и опадаче поставио поред идолопоклоника и оних, који творе срамна дела? Зато, што је и Христос рекао да је достојан пакла онај, који свом брату каже: *будало* (в. Мт. 5; 22), а Јудејце је пијанство одвело у идолопоклонство. Осим тога, овде није реч о кажњавању, него о лишавању Царства. Царства се лишавају сви такви грешници подједнако, а овде није место да расуђујемо да ли ће бити разлике у њиховом кажњавању.

11. И такви бејасте неки; али се опрасте и посветисте, и оправдасте именом Господа Исуса Христа и Духом Бога нашега.

Размислите, каже, каквог вас је зла Бог ослободио и каква вам је блага даровао. И ви сте били подложни свим наведеним пороцима, али вас је Он очистио од њих. И није вас само очистио, него вас је и посветио. На који начин? Тако што вас је оправдао. Најпре вас је очистио а затим оправдао и посветио, и то не именом овог или оног учитеља, него Именом Христовим и Светим Духом. Другим речима, та

блага вам је подарила Света Тројица. Рекавши да их је посветио именом Христовим и Светим Духом, није указао ни на шта друго, него на Свету Тројицу.

12. Све ми је дозвољено, али све не користи.

Како је претходно говорио о блуднику и како ће ускоро опет говорити о њему, повео је реч о стомакоугађању. Од стомакоугађања, наиме, превасходно происходи блудна страст. Он, дакле, каже: дозвољено ми је да једем и пијем, али је за мене штетно да у храни и пићу будем неумерен.

Све ми је дозвољено, али не дам да ишта овлада мноме.

Ја сам, каже, господар над храном и пићем. Међутим, уколико их будем неумерено употребљавао, од њиховог господара постаћу њихов слуга. Онај, који их користи како доликује, он је господар над њима. Напротив, онај који падне у неумереност, није више господар него постаје слуга, јер у том случају презасићење постаје његов тиранин. Видиш ли како је ономе, који је себе сматрао за господара, апостол показао да је потчињени? Погледај, сваки од Коринћана је говорио: могу да се предам насладама. Апостол пак каже: ти им се не препушташ зато, да би имао власт над њима, него зато што си и сам потчињен њиховој власти. Све док си неуздржан, ти немаш власт над утробом (стомаком), него утроба има власт над тобом.

13. Јела су за стомак, и стомак за јела.

Стомаком назива стомакоугађање а не део нашег тела, док под храном подразумева неумерену употребу хране. Према томе, смисао ових речи је следећи: неумерена употреба хране пријатељ је и сродник стомакоугађања, и обрнуто. Ни једно ни друго не може да нас приведе Христу; напротив, оне који су им предани упућују једно другоме (неумереност стомакоугађању и стомакоугађање неумерености).

Али ће Бог и једно и друго укинути.

Не стомак, него стомакоугађање, и не храну, него неумереност у храни. У речи *укинути* неки виде указивање на стање будућег века, односно, да тамо неће постојати потреба нити за храном, нити за пићем. Ако тамо неће бити места ни за умерену употребу хране, онда ће се утолико пре укинути неумереност и стомакоугађање. Рекавши да ће се заједно с укидањем хране укинути и стомак, изразио је мисао да ће се заједно са засићењем прекратити и жеља за неумереном употребом. Према речима других, он је свој савет закључио молитвом да се укине, односно да престане и неумереност и стомакоугађање.

А тело није за блуд него за Господа, и Господ за тело.

Из тих речи се види да апостол говори о стомакоугађању поводом речи о блуду. У противном би требало да каже: тело није за храну, нити за стомак (стомакоугађање). Он, међутим, није тако рекао. Него како? *Није за блуд*. Тиме показује шта су последице телесних наслађивања, односно, показује да је то блуд. Смисао његових речи је следећи: тело, каже, није створено ради тога да би се утопило у наслађивању и да би пало у блуд, него је створено зато, да би се поклонило Христу као својој глави и да би Господ управљао њиме као глава.

14. А Бог и Господа васкрсе, и нас ће васкрснути Својом силом.

Немој да се збуниш, када чујеш да је Бог васкрсао Господа; апостол говори тако јер снисходи према нама као према деци. И како су о Оцу, као о Извору, сви имали узвишене представе, апостол и васкрсење везује за Оца и објављује да ће Он и нас васкрснути. Као што је васкрсао нашу главу, а ту подразумевам Христа, тако ће васкрснути и остале удове, тј. нас. Да би потврдио своје речи, додаје: *силом Својом* и као да каже: не сумњајте у ово што говорим, јер сила Божија, која савршава велика дела, може и то да испуни. Да Христово васкрсење везује за Оца као узрочника, види се и одатле што је Господ о Самоме Себи говорио: *Развалите овај храм и за три дана ћу Га подићи* (Јн. 2; 19). О Њему је написано и да *показа Себе жива* (Дела ап. 1; 3). Дакле, мада је Он и васкрсао Самога Себе, то дело се приписује Оцу као узрочнику.

15. Не знате ли да су телеса ваша удови Христови?

Опет се враћа на претходни савет који се тицао блуда. Међутим, своје речи наоружава великим страхотама.

Хоћу ли дакле узети удове Христове и од њих начинити удове блуднице?

Није рекао: "сјединити их с блудницом", него *од њих начинити удове блуднице*, што је далеко страшније. Ко се неће ужаснути слушајући ове речи, то јест да ће узети удове Христове и начинити их удовима блуднице?

Никако! 16. Или не знате, да ко се са блудницом свеже једно је тело с њом? Јер је речено: Биће двоје једно тело.

Показује оно што је речено, тј. на који начин ће удови Христови постати удови блуднице. Кроз свезивање, каже, мушкарац постаје једно тело с блудницом. Због тога и удови његови, који су били удови Христови, постају удови блуднице.

17. А ко се сједини с Господом, један је Дух с Њиме.

Погледај, како и самим именованем блуднице и Христа наставља и појачава оптужбу. Каже да онај, који се сјединио с Господом, не постаје ништа друго до *дух*, тако да не чини ништа телесно, односно, постаје духован. Сједињење с Господом даје му освећење Духа. Овим речима је показао и то, на који начин верни постају удови Христови,

18. Бежите од блуда.

Прописује да беже од блуда као од неког прогонитеља, због којег ни на један тренутак не можемо бити безбедни, и каже да све снаге напрегнемо ради тога, да бисмо се уздржали од њега.

Сваки грех који човек учини ван тела је, а који блуднички свом телу греши.

Блуд, каже, скрнави читаво тело. Управо због тога блудници обично одлазе у купатила, сведочећи тиме да је њихово тело оскрнављено. Блудник, дакле, греши против самог тела, јер га скрнави и прља. Иако се и убиство савршава телом, оно ипак не скрнави читаво тело. За убиство се може бацити камен или дрво или неко друго вештаство, док блуд не може да се почини без тела: због тога се оно свагда скрнави. Уосталом, апостол је намеравао да тежину тога греха представи у увеличаном облику, јер се њега тиче садашњи савет. Блуд никако није порок који је гори од свих осталих порока.

Познајем и друга решења овог питања. Такво је и следеће решење: блудник греши против сопственог тела у том смислу што се не спаја са жељом да изроди децу, као приликом спајања са законитом женом, него га узалудно скрнави изливањем семена и тиме га чини слабим. Друго решење: блудник греши против жене с којом се спаја, јер она кроз то постаје његово тело и зато, ако се незаконито спаја с њом, греши против ње.

Уосталом, решење великог Златоустог је боље од свих, а ту мислим на прво решење. Осим тога, неки изражавају сумњу и питају: "Шта то значи? Зар завист такође не исушује тело", и разрешавају ово питање на следећи начин: завист је страст а не дејство. Апостол пак говори о дејству (ево његових речи: *сваки грех, који човек учини*), а не о страсти. У ствари, завист не стварамо ми, него она дејствује у нама.

19. Или не знате да је тело ваше храм Светога Духа који је у вама, којег имате од Бога?

Још више застрашује, и то величином дара, тј. Духа, и достојанством Онога, Који је дар дао, тј. Бога. Ви сте, каже, храм, и то свети, јер сте ви храм Светог Духа. Не скрнавите свети храм, и не чините Божији дар бескорисним, јер од Бога имате дар и Духа.

И нисте своји. 20. Јер сте купљени скупо.

Ви сте, каже, под Господом и немате ништа своје, чак ни само тело није ваше. *Купљени сте скупо*, тј. Крвљу Христовом. Због тога ваша тела припадају другом Господару (а не вама самима) и ка ономе, што је Њему угодно, треба и да управите своје делање. Говорећи ово, не поништава слободну вољу него показује да Бог, Који нас је искупио, с правом захтева да Му служимо.

Прославите, дакле, Бога телом својим...

Будући да сте купљени, каже, прославите Бога и својим телом, тј. творећи добра дела и сачувавши га чисто и свето. Прослављање Бога састоји се у томе да, када људи виде ваша добра дела, Њега прославе.

И духом својим.

Показује да блуд не треба избегавати само телом, него и духом, да се ни мисаоно не бисмо скрnavили (јер је духом овде назвао мисао). У Еванђељу је забрањена чак и она прељуба, која остаје у срцу (в. Мт. 5; 2).

Јер су Божији.

Непрестано подсећа да ми не припадамо самима себи, него да се налазимо под влашћу Бога, Који је искупио наше душе и тела.

СЕДМА ГЛАВА

1. А за оно што ми писасте...

Исправивши пометњу због подела, блуда и користољубља, сада поставља правила за брак и за девственост. Наиме, Коринћани су га у писму, које су му послали, питали да ли би требало да се уздржавају од жена или не?

Добро је човеку да се не дохвата жене.

Добро је, превасходно, каже, ако се сваки човек а не само свештеник (како су то неки рђаво разумели) не дохвата жене и остане девственик. Међутим, сигурније је, а и нашој слабости ближе, да се ступи у брак. Због тога додаје следеће:

2. Али због (избегавања) блуда, сваки нека има своју жену, и свака нека има својега мужа.

Говори и о једној и о другој страни. Може се догодити да је муж склон целомудрености а жена не, и обрнуто. Речима: *Због (избегавања) блуда* подстиче на уздржавање. Ако се брак допушта ради избегавања блуда, онда они, који су сједињени браком, не би требало да се спајају без сваке умерености, него целомудрено.

3. Муж нека указује жени дужну љубав, тако и жена мужу.

Сматрајте, каже, да је љубав једног према другом ваша дужност. Пошто је она дужност, ви сте нужно обавезни да је показујете једно другоме.

4. Жена није господар свога тела, него муж; тако и муж није господар од свога тела, него жена.

Сада показује да је љубав једног према другом уистину неизбежна дужност. Супружници, каже, нису господари својих тела, него је жена истовремено и слушкиња и господарица свога мужа. Слушкиња, јер нема власт над својим телом,

да би га предавала коме хоће, него њиме господари муж. Господарица је због тога, јер је тело њеног мужа - њено тело, и он нема власт да га даје блудницама. На сличан начин, и муж је слуга и господар своје жене.

5. Не забрањујте се једно другоме, сем по договору и привремено.

Односно, жена не сме да се уздржава противно вољи мужа, исто као што ни муж не сме да се уздржава противно вољи жене. Ако се једно уздржава против воље другог, значи да га лишава себе, слично као што се говори и о новцу. Међутим ако се уздржавају по вољи, онда је то нешто сасвим другачије, када, на пример, обоје, и муж и жена, према узајамној сагласности одреде одређено време за узајамно уздржавање.

Да би се предали посту и молитви.

Објашњава шта значи његов израз: *привремено*, тј. кад дође време да обитавају у молитви, односно, да се моле с посебном усрдношћу. Није једноставно рекао: "ради молитве", него: *да би се предали молитви*. Да је апостол сматрао да је супружнички живот препрека за уобичајену свакодневну молитву, како би онда на другом месту рекао: *Молите се без престанка* (1. Сол, 5; 17). Дакле, да би ваша молитва била срчанија, уздржите се једно од другог: иако не скрнави, (брачно) спајање омета благочестиво делање.

Па опет да се састанете, да вас сатана не искушава вашим неузддржањем.

Ја, расуђује апостол, кажем да се опет сједините. То вам, међутим, не постављам као закон, него вам прописујем зато, *да вас сатана не би искушавао*, тј. да вас не би подстицао на блуд. Премда је ђаво сам по себи узрочник блуда, превасходно је то наше неузддржање, због чега је апостол додао: *вашим неузддржањем*, јер се у њему крије узрок и томе, што нас ђаво искушава.

6. Али ово говорим као мишљење а не као заповест.

Да бисте се повремено лишавали једно другога, рекао сам то, каже апостол, као мишљење (као дозволу), тј. снисходећи према вашој слабости, а не као неизбежну *заповест*.

7. Јер хоћу да сви људи буду као ја.

Свугде, где прописује неки тежак подвиг, апостол обично самога себе представља као пример. Због тога и овде каже: желим да се сви и свагда уздржавају.

Али сваки има сопствени дар од Бога, овај овако, онај онако.

Пребивање у девствености је, каже, дар Божији. Међутим, тај подвиг захтева и нашу снагу. Како он то назива даром? Да би утешио Коринћане, којима је речима *неуздржањем вашим* (ст. 5) нанео приметан ударац. Запази, међутим, да он и сам брак сматра даром, јер је рекао: *сваки има сопствени дар од Бога, овај овако*, тј. да пребива у девствености, *а онај онако*, тј. дар да живи у супружничтву.

8. А неожењенима и удовицама велим: добро им је ако остану као и ја што сам. 9. Ако не могу да се уздржавају, нека се жене и удају, јер је боље женити се и удавати се него упаљивати се.

Видиш ли Павлову мудрост? Он указује и на превасходство девствености и, истовремено, не приморава на уздржавање од супружничтва онога, који није у стању да се уздржава, да у противном не би био изложен тешком паду. Ако, каже, осећаш велико насиље и упаљивање (јер је власт пожуде силна), ослободи се тог труда и зноја да не би, ако их се прихватиш, пао у још веће зло.

10. А ожењенима и удатима заповедам не ја, него Господ.

Будући да је Господ јасним речима дао закон да се бракови не разводе осим због прељубе (в. Мт. 5; 32), апостол каже: *не ја, него Господ*. Уосталом, и Павлове речи су речи Господње а не човечије, јер нешто касније он каже: *Мислим да и ја имам Духа Божијега* (1. Кор. 7; 40).

Да се жена од мужа не раздваја, 11. Ако ли се пак и раздвоји, нека остане неударата, или нека се помири с мужем; и муж да не оставља жену.

Раздвајања се, каже, догађају или због љубави према уздржању, или услед малодушности, или због неких других разлога. Било би, међутим, боље, кад уопште не би било раздвајања. Ако до њега и дође, жена је дужна да остане поред мужа, ако не због спајања, а онда зато, да не би довео неку другу. Ако не може да се уздржи, нека се помири с мужем.

12. А осталима говорим ја, а не Господ. Ако неки брат има жену неверујућу и она се приволи да живи с њим, нека је не оставља. 13. И ако жена има мужа неверујућег и он се приволи да живи с њом, нека га не оставља.

Шта то кажеш? Ако је муж неверујући, нека остане са женом; ако је пак блудник, не треба да остане с њом? Зар неверовање није горе од блуда? Истина је, да је горе. Бог, међутим, више тражи за наше грехове против ближњих, него за грехове против Себе, јер је речено: *Остави онде дар свој пред жртвеником, и иди те се најпре помири с братом* (Мт. 5; 24). Он је опростио ономе, који је Њему дуговао десет хиљада таланата. Међутим, код онога, који је дуговао сто динара, осветио се за увреду (в. Мт. 18; 34). Тако је и у овом случају: Он занемарује грех неверја, који вређа Самог Бога, али грех прељубе кажњава, као грех против жене.

Неки, уосталом, објашњавају овако: човек, кажу, у неверју остаје услед незнања које се, наравно, може и окончати, као што и сам апостол каже: *Јер шта знаш, жено, можда ћеш спасти мужа* (ст. 16)? Блуд се пак извршава услед очигледне изопачености. Осим тога, блудник је већ самога себе одвојио јер је, одузевши своје удове од жене, од њих начинио удове блуднице. Међутим, како неверујући није учинио ниједан грех против телесног сједињења или, боље речено, кроз то сједињење, он ће се, можда, сјединити и по вери. Да и не говорим о томе да ће се животни поредак пореметити и да ће Еванђеље бити изложено поругама, ако се верна половина одвоји од неверне. Апостол, међутим, разматрану заповест везује само за онај случај кад су муж и жена сједињени браком у време док су се обоје још увек налазили у неверју, али се касније једна или друга страна обратила у веру.

Наиме, ако је раније само једна половина неверујућа, тј. само муж или само жена, онда се верујућој половини уопште није допуштало да ступи у брак с неверујућом. То се види и из речи апостола, јер он није рекао: "ако неко пожели да узме неверујућу", него: *ако неки брат има*. Он није једноставно прописао да верујућа половина живи с неверујућом, него само у оном случају да оно друго тако жели. То значи реч: *приволи*, тј. ако пожели.

14. Јер се неверујући муж посвети женом верујућом, и жена неверујућа посвети се мужем верујућим.

Изобилљем чистоте верујуће половине надвладава се нечистота неверујућег. То значе речи апостола, а не да тобоже неверујући постаје свет. Апостол није рекао: "бива свет", него: *посвећује се*, тј. бива побеђен светошћу верујуће половине. Говори то стога, да верујућа жена не би страховала да ће постати нечиста ако буде живела с таквим мужем. Међутим, поставља се питање: ако онај, који се споји с блудницом и буде с њом једно тело, постаје нечист (упор. 6; 16), очигледно је да ће и онај, који се сједини с неверујућом, постати с њом једно тело. Ако је први нечист, како то да онда овај други не бива нечист? Што се тиче блуда, у том случају се управо овако дешава. Кад блудници међусобно опште, њихово спајање је нечисто, и због тога су обоје нечисти. Другачије је, међутим, у случају да верујућа половина живи с неверујућом. Неверујући муж је нечист по свом неверју. Жена, међутим, с њим не општи у неверју, него у брачној ложници. У том општењу се не испољава никаква нечистота, јер је оно законити брак. Због тога верујућа половина и не бива нечиста.

Иначе деца ваша била би нечиста.

Ако неверујућа половина не би била надвладана чистотом верујуће, њихова деца би била нечиста или само делимично чиста.

А сада су света.

Односно, нису нечиста. Појачаним изразом *света* апостол уклања страх због сличног подозрења.

Ако ли се неверујући раздваја, нека се развоји.

На пример, ако ти заповеди или да учествујеш у његовом неверју или да се одрекнеш брачних права, развој се. Боље је раздрешити узде брака, него лишити се благочешћа.

Брат или сестра нису у таквом случају ропски везани, јер на мир нас је позвао Бог.

Ако се муж свађа с тобом због тога, што не учествујеш у његовом неверју, развој се од њега. Ти у том случају ниси ропски везана за њега, тј. не присиљавају те да следиш за њим и у таквим делима. Боље је да се с њим развојиш него да се свађаш, јер ни Бог то не жели: *На мир нас је позвао Бог*. Дакле, ако се муж свађа с тобом, он ти је сам тиме дао повод за раздвајање (= развод).

16. Јер шта знаш, жено, можда ћеш спасти мужа!

Поново се обраћа оном савету да жена *не би требало да оставља мужа*, и излаже садашње питање. Ако се, каже, не свађа с тобом, остани с њим и саветуј га: можда ћеш нешто и учинити. Успех представља као сумњив, с једне стране и зато, да не би помислили да жени поставља неизбежну обавезу да у потпуности убеди свог мужа, а са друге због тога, да би у њој подржао наду да ће преобратити мужа и да би предупредио њено очајавање.

Или шта знаш, мужу, можда ћеш спасти жену! 17. Само како Бог свакоме додели, свако како га је Господ призвао, онако нека живи.

Неки су читали овако: *Или ти, мужу, по чему знаш да ли ћеш спасти жену или нећеш!* Затим су следећу реченицу почињали на овај начин: *Сваки нека живи онако, како му је Бог доделио*, тј. одакле знаш да ли ћеш је спасти или не? То је

сасвим неизвесно. Међутим, ако је неизвесно, не би требало раскидати брак јер, ако је не спасеш, нећеш себи нашкодити, а ако је спасеш, имаћеш користи и ти и други.

Свети Јован, међутим, није читао на тај начин, него: *Само како Бог свакоме додели, сваки како га је Бог призвао, онако нека живи.* Такво читање је неупоредиво боље. Апостол тиме као да је рекао: не би требало да дође до раздвајања под изговором неверја, него нека свако поступа онако, како је Бог благоволео за њега. Ти си призван, имајући неверујућу жену. Остави је код себе, и не протеруј је због неверја.

И тако заповедам по свима Црквама.

Рекао је то стога, знајући да ће га Коринћани радије послушати, ако чују да и другима заповеда то исто.

18. Је ли ко призван као обрезан? Нека се не гради необрезан.

Вероватно је да су многи, стидећи се обрезања, прибегавали неким лекарским средствима и доводили обрезани уд у првобитно стање, додавајући на њега кожицу.

Је ли ко призван као необрезан? Нека се не обрезаје.

С друге стране, неки су се, налазећи у обрезању нешто важно, обрезавали након што ступе у веру. Зато и каже, да то ни најмање не помаже вери.

19. Обрезање није ништа, и необрезање није ништа, него држање заповести Божијих.

Свагда се, каже, уз веру захтевају и врлине, а све остало или се захтева мало, или се уопште не захтева.

20. Свако нека остане у оном звању, у коме је призван. 21. Јеси ли призван као роб? Немој да бринеш, него и ако можеш да постанеш слободан радије се стрпи (дословно: искористи оно боље).

*У оном звању, у коме је призван, тј. у ком начину живота, у ком чину и у ком стању си поверовао, у њему и остани. Под призивом се подразумева привођење вери. Да ли си веру примио као роб? Не брини и не смућуј се, јер ти ропство ни најмање неће нашкодити. Чак и ако би могао да постанеш слободан, *искористи оно боље*, тј. жртвуј себе ради користи других.*

22. Јер који је као роб призван у Господу, слободњак је Господњи; тако и који је призван као слободњак, роб је Господњи.

Слободњаком је назван онај, који је ослобођен ропства. Апостол, дакле, каже: ти, који си поверовао као роб, слободњак си Господњи, јер те Христос ослободио и од греха и од оног спољашњег ропства, чак и ако си роб. Ко се не покорава страстима, има племениту душу и није роб, чак и ако изгледа тако. С друге стране, онај, који је као слободњак призван у веру, јесте роб Христов. Дакле, ако именовање ропства збуњује роба, нека разуме да је он постао слободан у Христу, и та слобода је далеко важнија од људске слободе. И опет, ако именовање слободе преуноси слободњака, нека такав разуме да је он роб Христов и нека се смири, знајући да је потчињен таквом Господару и да је дужан да Му угоди. Увиђаш ли мудрост, с којом апостол поучава и робове и слободњаке?

23. Купљени сте скупо; не будите робови људима. 24. Сваки, браћо, у чему је призван, у ономе нека остане пред Богом.

Ово не говори само робовима, него и слободњацима, саветујући свим хришћанима да ништа не чине да би угодили људима и да им се не покоравају, ако су њихове заповести противзаконите. То значе речи: *Бог вас је купио, и не будите робови људима*. Он не убеђује да робови отпадну од својих господара. То се види из његових следећих речи: *у чему је ко призван*, итд, тј. ако је неко призван као роб, нека у томе и остане. *Пред Богом* је додао због тога, да кроз покоравање незаконитим господарима не би отпали од Бога. Бринуо се и о једном и о другом,

односно да, под изговором покорности Богу, робови не отпадну од господара, а са друге да, показујући својим господарима послушност већу од потребне, не отпадну од Бога.

25. А за девојке (или: за девственике) немам заповест од Бога, него дајем савет, као онај који је стекао милост од Господа да је веродостојан (веран).

Претходно нам је говорио о целомудрености, а сада се обраћа важнијем предмету, односно девствености. Каже да Господ није дао закон, нити да је дао заповести у вези са девственошћу, него да је рекао само: *Ко може примити, нека прими* (Мт. 19; 12). Због тога се ни ја, каже, не усуђујем да било шта пропишем у вези с тим предметом. То је важно питање, али истовремено и опасно. Уосталом, дајем своје мишљење, тј. савет, јер сам и ја по милости Божијој удостојен да будем веран, тј. Њему близак и онај, којем се могу поверити тајне.

26. Мислим, дакле, да је то добро због садашње невоље, да је добро човеку овако бити.

Према мом мишљењу, каже, најбоље је да се човек уздржава од брака услед неповољности и непријатности које су с њим повезане, а не због тога што је брак нечист.

27. Јеси ли се привезао за жену? Не тражи да се раздрешеш. Јеси ли се одрешо од жене? Не тражи жену. 28. Ако ли се и ожениш, ниси сагрешио.

Речима: *Јеси ли се привезао за жену*, показује да брак, слично оковима, са собом носи непријатности. *Раздрешењем* не назива уздржавање према узајамној сагласности, него раздвајање (= развод) без довољно разлога. Ако се супружници уздржавају према узајамној сагласности, онда то није развод.

Рекао је: *не тражи жену*, а да не би помислили да заповеда безбрачност додаје: *Ако ли се и ожениш, ниси сагрешио*. Погледај, међутим, како неприметно подстиче на девственост, називајући брак оковима, а девственост раздрешењем и слободом.

И девојка ако се уда, није сагрешила.

Под девојком овде не подразумева ону, која је посвећена Богу (таква ће, уколико се уда, несумњиво сагрешити, јер ће тиме, осим свог Женика - Христа, увести код себе и прељубника), него мисли на још неудату девојку. Ако се, дакле, таква уда, неће сагрешити, јер брак у себи не садржи ништа нечисто.

Али ће такви имати невољу телесну, а ја бих да вас поштедим.

Невољом назива бриге и жалости које су повезане с браком. *А ја бих*, каже, *да вас поштедим*, као своју децу, и желим да и ви будете слободни и безбрижни. Брак - то су окови, и они, који су под његовим јармом, немају власт над собом, као што је претходно речено.

29. А ово вам кажем, браћо, да је остало мало времена.

Да његовим речима: *такви ће имати невољу телесну*, неко не би додао: "али истовремено и задовољство", пресеца сваку наду на задовољство и истиче да нема много времена. Све хита ка разрешењу (разлагању, уништењу). Приближило се Царство Христово и најзад треба да се покажемо пред Христом. Дакле, ако и постоји неко задовољство у брачном животу, оно је непостојано и краткотрајно.

Од сада и они који имају жене да буду као да их немају. 30. И који плачу као да не плачу; и који се радују као да се не радују, и који купују као да ништа немају. 31. И који овај свет употребљавају као да га не употребљавају.

Ако и они, који имају жене, треба да буду као да их немају, каква је онда корист од свезивања браком и полагања бремена на себе? Шта значи: *као да их немају*? Значи да се не привезују за брак и за жену и да не исцрпљују све своје бриге на њих.

На исти начин, нико не би требало да се исувише бави ни неким другим стварима: нити тужним приликама, које је наговестио речима: *они који плачу*, нити радошћу, коју је означио речима: *они који се радују*, ни уговорима, које је наговестио речима: *они који купују*. Због чега, каже, набрајати ово и оно? Једноставно, они који употребљавају овај свет, требало би да буду као да га не употребљавају, тј. да се не привезују за њега усрдно и пристрасно. Прекомерна употреба, која излази из граница неопходног, представља злоупотребу.

Јер пролази обличје овога света.

Пролази и разлаже се (распада се). Зашто би се везивали за оно, што се распада? Именицом "обличје" показао је да ствари овога света само пролећу испред очију, да су изузетно лаке, и да у себи немају ништа чврсто и суштаствено (суштинско).

А ја хоћу да сте ви безбрижни.

На који начин могу да буду безбрижни? Уколико остану безбрачни. Зато додаје и следеће:

Ко је неожењен брине се за Господње, како ће угодити Господу; 33. А ко је ожењен брине се за овосветско, како ће угодити жени.

Како да ти, Павле, желећи да будемо безбрижни, а због чега нам и саветујеш безбрачност, опет кажеш: *Ко је неожењен брине се за Господње?* И ту су, дакле, бриге. Међутим, оне нису онакве, каже, као оне што су повезане с браком. Бриге о Господњем су спасоносне и слатке, а бриге у свету штетне и тешке. У ствари, зар није тешко и жалосно старати се да угодиш жени, посебно оној, која воли да се украшава и тражи злато и бисере и друге испразне ствари? То и приморава несрећне мужеве на неправду и душегубне ствари.

34. Разликује се и жена од девојке.

Оне су међусобно различите и немају исте бриге. Једна се брине о овим а друга о оним стварима. И уколико су њихове бриге различите, морају одабрати оне, које су боље и лакше.

Која је неудата брине за Господње, како ће угодити Господу, да буде света телом и духом; а која је удата брине за овосветско, како ће угодити мужу.

Није довољно бити свет телом, него се такав мора бити и духом, јер се у томе, тј, у чистоти тела и душе, састоји истинска девственост. У суштини су многи, будући чисти и непорочни телом, оскрнављени душом. Поред тога, обрати пажњу на то да девственица није она, која се брине о светском. Када, дакле, видиш жену која се приказује као девственица (девојка) а при том се брине о световном, знај да се она ниуколико не разликује од удатих. Павле је и за једну и за другу дао одређена обележја према којима их можемо распознавати - то нису брак и уздржање, него, с једне стране, велико и неспокојно делање а са друге спокојно занимање својим пословима. Према томе, девојка није она, која се оптерећује мноштвом испразних послова. Удата пак наставља да се брине како да угоди мужу и при том се посебно брине о својој лепоти или, да би је сматрали добром домаћицом, показује се као штедљива и марљива.

35. А ово говорим за вашу сопствену корист, не да вам наметнем замку.

Говорио сам, каже, о девствености, знајући да је то корисно за вас, јер сте тада слободни од брига и жалости, и душа од тога има више користи. Нисам вам пак беседио због тога, да бих вас присилио да и против своје воље останете у девствености (јер је *замком* назвао присиљавање).

Него за благообразно и истрајно служење Господу у сабраности.

Због тога, каже, да бисте живели благообразно и у чистоти, јер шта може да буде благообразније и чистије од девствености? Говорио сам вам и због тога да бисте ви,

будући слободни од брачних непријатности, нерасејано служили Господу и свагда стајали пред Њим, положивши на Њега све своје бриге (в. 1. Петр. 5; 7).

36. Ако ли пак неко мисли да је ружно за његову девојку да буде неударата, и ако тако треба да буде, нека чини шта хоће, не грешити, нека је уда.

Ако, неко, каже, будући уистину слаб по души, сматра да је ружно да његова кћи остане девојка, посебно уколико је прешла зрели узраст, нека, каже, тако и буде. Како? *Нека чини шта хоће*, тј. ако хоће да је уда, нека је уда, јер неће погрешити. Међутим, боље је задржати девојку, као што каже у наставку.

37. А који је постојан у срцу, и није му нужда, и има власт над својом вољом, и ово је одлучио у срцу своме, да задржи своју девојку, добро чини. 38. Тако и онај који удаје своју девојку добро чини, али који не удаје боље чини.

Запази како се на почетку диви ономе, који задржава своју девојку, називајући га постојаним и чврстим и говорећи да разборито твори своје дело, јер каже: *који је постојан у срцу*. Значи да онај, који удаје своју девојку, није постојан.

Речима: *није му нужда* показује да отац има власт да својој кћерки понуди мужа, и нико не може да га примора да је не удаје. Према томе, част оном који своју кћер оставља неударату. Апостол га зато и хвали јер, каже, *добро чини*. Међутим, и онај, који удаје своју кћер, такође *добро чини*, јер удаја није грех. Све пак што није грех - добро је. Најзад, далеко је боље ако је не удаје, јер је то савршенство у добру.

39. Жена је привезана законом, за време док јој живи муж; ако ли јој муж умре, слободна је за кога хоће да се уда, само у Господу. 40. Али је блаженија, ако остане тако, по мојему мишљењу, а мислим да и ја имам духа Божијега.

Овде поучава о другом браку. Иако га дозвољава, за блаженију сматра ону, која не ступи у други брак. Као што је девственост узвишенија од првог брака, тако је и први брак узвишенији од другог. *Жена је свезана законом*, тј. опрезношћу закона уздржава се од прељубништва, од тога да, кроз сједињење са другим док јој је још

муж жив, постане прељубница. Међутим, уколико јој умре муж, она постаје слободна од окова и закона првог брака и добија разрешење.

Само у Господу, тј. само с целомудреношћу и часно она може да ступи у други брак, ради рађања и одгајања деце, а не зато што је привлачи покуда.

По мојему мишљењу, додаје, да ти то не би сматрао за нужност, него само за савет, божанствени савет. *Мислим, каже, да и ја имам Духа Божијег*. Тим речима показује велико смиреноумље, јер није рекао: "имам", него: *мислим да и ја имам*, тј. претпостављам, сматрам.

ОСМА ГЛАВА

1. А о жртвама идолским познато нам је да сви имамо знање. Знање надима, а љубав изграђује.

Неки од Коринћана су били савршени и, знајући да човека не погани оно што у уста улази (в. Мт. 15; 11), као и да су идоли дрво и камен и да не могу да нашкоде, равнодушно су улазили у храмове и јели од (меса) идолских жртава. Други пак, који су били мање савршени, кад су видели ове, и сами су улазили у храмове и приносили жртве идолима, али не са истом мишљу с каквом су улазили они први, него мислећи да су идоли достојни поштовања и способни да прихвате жртве. То је Павла подстакло на ревност, јер је то нашкодило и једнима и другима: савршенима тиме, што су се наслађивали демонским јелима, а несавршенима тиме, што су се приклонили идолслужењу.

Апостол, дакле, жури да исправи ово зло, и по свом обичају, оставивши несавршене, обраћа се савршенима. Као прво, он смирује њихово преузношење (надимање) знањем и каже: "Ви нисте једини који имате то знање, него сви ми знамо да идол није ништа у свету. То знање, међутим, не само да не доноси никакву корист, него вам и шкоди, јер преузноси и надима онога, који га поседује." Тиме га удаљује од ближњег, уколико уз то знање не буде имао и љубав која, напротив, може да изгради. Оно, што знање без љубави сруши, то љубав васпостави (обнови) и сазида, све чинећи на корист ближњег.

2. Ако ли неко мисли да нешто зна, још ништа није сазнао као што треба знати.

Овде говори више, тј. да ће знање, чак и кад се сједини с љубављу, бити несавршено. Нико, чак и кад би био Петар или Павле, ништа не зна онако, као што би требало знати. Зашто се онда надимате ви, који имате знање без љубави? Чак и ако бисте имали и знање и љубав, опет ништа не бисте савршено знали.

3. А ако неко љуби Бога, тога је Бог познао.

Ове речи имају следећи смисао: ако неко љуби ближњег, он, несумњиво, љуби и Бога. Онога, пак, који љуби Бога, Бог је *познао*, тј. Бог га зна и усвојио га је. Такав добија знање од Бога, али је и то знање несавршено. Услед тога, ако будеш имао знање, немој се надимати, јер оно није савршено и није плод твог напора, него ти је даровано од Бога. Погледај, каквим мерама кроти њихову разметљивост.

4. Што се пак тиче једења идолских жртава, знамо да идол није ништа у свету, и да нема ниједнога другога Бога осим једнога.

Опет их кроти и уопштава знање. Сви ми, каже, знамо, да идол није ништа у свету. Према томе, не постоје идоли? Не постоје кипови? Постоје, али они су ништа, тј. немају никакву моћ. То нису богови, него камење и демони. Међу Јелинима је било и простих људи и мудраца. Прости људи у идолима нису видели ништа осим камења, док су мудраци сматрали да у њима обитавају божанствене силе које су они и називали боговима. Због тога апостол простом народу каже да идол није ништа у свету, а мудрацима каже да нема другог Бога осим једног. Према томе, у идолима не живе божанствене силе, јер је Бог један, и не постоји мноштво богова.

5. Јер ако и има такозваних богова, било на небу, било на земљи, као што је много богова и много Господа, 6. Али ми имамо само једнога Бога Оца, од којег је све и за којег смо ми.

Рекао је да нема другога Бога. Међутим, како су Јелини говорили да има много богова, а да не би сматрали да им он (Павле) отворено противуречи, каже: има *такозваних богова*, тј. оних, које тако називају, али који уистину нису богови. *Било на небу*, као што су сунце, месец и остале звезде, које су Јелини обоготворили. *Било на земљи*, као што су неки од људи, које су они сматрали за богове. *Ми имамо само*

једног Бога Оца, од којег је све. Тиме указује да је Он Творац. *И за којег смо ми:* тиме указује на веровање у Њега и да нас је Он усвојио. Као да је тиме рекао: ми смо Му се обратили и привезали се за Њега.

И једнога Господа Исуса Христа, кроз којег је све и ми кроз Њега.

Кроз Сина је све приведено у биће; и ми смо кроз Њега приведени у биће и добробиће, тј. постали смо верујући и из заблуде прешли у истину. Слушајући речи: *један је Бог Отац и један Господ Исус Христос*, немој да помислиш да се као Бог именује искључиво Отац, а да се као Господ именује Син. Син се исто тако назива Богом, на пример: *Од којих је Христос по телу, који је над свима Бог* (Рим. 9; 5).

Исто тако, и Отац се назива Господом: *Рече Господ Господу мојему* (Пс. 109; 11). Међутим, како се апостол обраћа Јелинима, који су поштовали много богова и много господа, он Сина није назвао Богом, како они, навикнути на многобоштво, не би помислили на два бога. И опет, ни Оца није назвао Господом, како не би помислили да и ми имамо много господа. Из истог разлога, тј. снисходећи према слабости слушалаца, овде није поменуо Духа, слично као што ни пророци због слабости Јудејаца нису јасно помињали Сина, да они не би помислили на страшно.

Због тога стално додаје: *нема Бога осим једнога и један је Бог и један је Господ.* Дакле, Оца је назвао Богом да би Га разликовао од лажних богова, а не зато, да би га разликовао од Сина. Исто тако, и Сина је назвао Господом, да би Га разликовао од лажних господа а не зато, да би Га разликовао од Оца.

7. Али сви немају то сазнање.

Не знају сви, каже, да је Бог један, да нема много богова и да су идоли ништа.

Јер неки, са савешћу навиклом на идоле, до сада једу као идолску жртву, и њихова савест, будући слаба, прља се.

Рекао је неодређено: *неки*, желећи да их пред свима покаже. Било је много оних, који су из идолопоклонства прешли у веру, али који све до сада, дакле и након што су поверовали, једу месо идолских жртава, као идолске жртве.

Са савешћу навиклом на идоле, тј. имајући о идолима исто онакво мишљење, какво су имали и пре обраћања у веру, сматрајући их за нешто и плашећи их се као оних, што могу да им нашкоде. Зато није рекао да идоли прљају, него да се прља њихова *савест*, јер је она слаба и не може да поднесе да су идоли ништа, да сами по себи никога не могу да упрљају (оскрнаве). Разуми, дакле да су они, који су јели од меса идолских жртава, осећали нешто слично као онај што је, према јудејском обичају, додиривање мртваца сматрао за скрнављење. Видевши пак да то други чине чисте савести, а због стида пред њима, и он сам би учинио то исто. Он се, дакле, не би тиме оскрнавио, али би се оскрнавила његова савест, будући да га је она осуђивала.

8. А јело нас не поставља пред Бога.

Да неко не би рекао: " Ја једем чисте савести, и не марим ако се неко због своје слабости саблажњава", објашњава да и само једење меса идолских жртава, чак и уз одлучно презирање идола, нема никакав значај. Чак и кад се твој брат не би саблажњавао, ти ни у том случају не би учинио ништа похвално нити богоугодно, јер нас храна не приближава Богу.

Јер нити добијамо ако једемо, нити губимо ако не једемо.

Другим речима, и у случају да једемо немамо никакву предност пред другима, нити чинимо нешто, што је посебно угодно Богу. Исто тако, ако не једемо, не трпимо никакав губитак нити понижење.

9. А чувајте се да како ова ваша слобода не постане спотицање слабима.

Тиме их плаши. Није рекао: "ово ваше знање", него: *ова ваша слобода*, тј. нека ваша самовоља и гордост не послуже као саблазан за слабе. Више их оптужује то, што не штеде слабе, којима је требало помагати.

10. Јер ако тебе, који имаш знање, види неко где седиш за трпезом у идолском храму, неће ли се савест његова, зато што је слаб, охрабрити да једе идолске жртве!

Ако неко од слабих види тебе, који себе називаш савршеним, како једеш идолске жртве, зар неће пронаћи велики повод да и сам једе ово месо и зар се неће утврдити у мишљењу да је идол нешто? Не знајући твоје мисли с којима то чиниш, он ће, несумњиво, твој поступак сматрати за савет.

11. И због твога знања пропада слаби брат, за којег Христос умре.

На тај начин ће твоје савршенство бити узрок за пропаст другог, и то слабога, за којег је умро Христос. " Ако Христос није одбио да умре за њега, како онда да се ти не уздржиш од хране, да се он не би саблазнио твојим јелом", каже св. Јован Златоусти.

12. А тако грешећи се о браћу и рањавајући њихову слабу савест, о Христа се грешите.

Нијерекао: "саблажњавајући" него: рањавајући, како би указао на њихову каменосрдност, кад рањавају и слабу савест. Тај грех је узнео на сами врх престапа кад је рекао: *О Христа се грешите.*

У ком смислу се тај грех савршава против Христа? Оно, што се чини Његовим слугама, Христос прихвата на Себе; рањено је Његово тело, и Његови удови. Они руше то, што је Он сатворио кроз сопствено заклање, односно руше спасење.

13. Зато, ако јело саблажњава брата мојега, нећу јести меса довека, да не саблазним брата својега.

Као изврстан учитељ, сопственим примером доказује оно, о чему говори. Није рекао: *ако Га саблажњава* праведно, него: ако га на било који начин саблажњава. Није рекао: "нећу јести месо од идолских жртава", него: нећу јести месо уопште, чак и ако је то дозвољено.

И опет, није рекао: " нећу јести један или два дана", него: читавог свог живота, јер то значи реч *довека*. Најзад, није рекао: "да не погубим", него: *да не саблазим*.

ДЕВЕТА ГЛАВА

1. Нисам ли апостол? Нисам ли слободан? Зар нисам видео Исуса Христа, Господа нашега?

Претходно је рекао: " Ако храна саблажњава мога брата, уопште нећу јести месо." Да га неко не би сматрао разметљивим и славољубивим, принуђен је, најзад, да објави да се уздржавао и од дозвољенога, како некога не би саблазнио. И док је Христос заповедио проповеднику Еванђеља да се храни од Еванђеља (в. Лк. 10; 7), тј, на рачун оних које поучава, ја сам, каже, одлучио да је боље да изнемогнем од глади и да ништа не узимам од вас, и да, уместо тога, радим својим рукама и да се храним од сопственог труда. Чини се пак да је међу њима било и богатих учитеља, који су били поштовани због тога што су бесплатно поучавали и настојали да постиде Павла. Он је то разумео и, као што сам рекао, није хтео да се храни на рачун својих ученика, чак и ако је имао право на то. Тако се, каже, ја понашам, а ви се не уздржавате чак ни од меса идолских жртава. Таква је, уопштено, мисао овог места, коју он развија у неколико стихова. Уосталом размотримо сваку изреку појединачно.

Нисам ли апостол! Да неко не би рекао: "Ти не можеш да узимаш, и зато и не узимаш", каже: "Како? Зар остали апостоли не узимају?" "Да", одговориће тај. "И шта сад? *Нисам ли ја апостол*", тј. исти онакав, какви су и они. *Нисам ли слободан*, тј. нико ми не забрањује да то узимам. Да му опет не би приговорили: "Остали апостоли су важнији од тебе, јер су они видели Господа", каже: ***Зар нисам видео Исуса Христа, Господа нашега... А после свију, као каквом недоношчету, јавио се и мени (1. Кор. 15; 8)***. Видети Христа сопственим очима представљало је велико преимућство, јер је и Он Сам говорио: *Благо очима које виде, што ви видите, јер вам кажем да су многи пророци и цареви желели видети што ви видите* (Лк. 10; 23-24).

Нисте ли ви дело моје у Господу?

Ако си и слободан, ако си и апостол, али ниси савршио никакво апостолско дело, шта то онда значи? И Јуда је био апостол, и он је видео Господа. Због тога каже: *Ви сте моје дело*, што значи да сам испунио апостолско служење. Кад је то рекао, додао је и: *у Господу*, тј, нисам га испунио својом силом, него силом Господњом.

2. Ако другима нисам апостол, али вама јесам.

Не кажем да сам учитељ целој васељени, али зар ја нисам ваш учитељ? Зашто ништа нисам узео од вас, кад сам на то имао посебно право? Кроз такав уступак још више потврђује своје слово.

Јер сте ви печат мојега апостолства у Господу.

То јест, доказ. Ако неко пожели да се увери, да ли сам ја заиста апостол, ја ћу указати на вас. Ви сте печат и потврда мог апостолства, јер сам међу вама савршио све, што је апостол дужан да учини.

3. То је моја одбрана пред онима, који ме осуђују.

Онима који желе да знају, одакле се види да сам ја апостол, понудићу вас у своју одбрану. Доказавши да сте се свему од мене научили, поразићу оне што ме осуђују.

4. Зар немамо право (досл. власт) јести и пити?

Односно, да од ученика узмемо оно, што нам је потребно. Ми се, међутим, не користимо тим правом, иако га имамо.

5. Зар немамо право сестру жену са собом водити, као и остали апостоли, и браћа Господња, и Кифа?

Апостоле су следиле богате жене, које су им доносиле све што им је било потребно и сву бригу о томе преузимале су на себе, како би се они искључиво бавили проповедањем. Запази да је врховног, као најважније, поменуо на крају, изражавајући следећу мисао: "Зашто да говорим о осталима? И сам Петар тако поступа." Браћом Господњом назива Јакова, епископа јерусалимског, Јосију, Симона и Јуду (Мт. 13; 55). Они се браћом Господњом називају зато, што је Јосиф био заручен с Пресветом Богородицом.

6. Или само ја и Варнава немамо право ово чинити?

Зар ми немамо право да живимо без рада и да се, не радећи, издржавамо на рачун својих ученика? Није прећутао ни о Варнави који је, као што је то њему било познато, био исти такав у том погледу, будући да је и он живео од свог рада.

7. Ко икад војује о свом трошку?

Сви војници добијају издржавање од државе. Долично је на прво место поставио служење војника, јер је оно слично апостолском служењу - како по опасностима које су с њим сједињене, тако и по борби с духовним непријатељима.

Ко сади виноград, и не једе од рода његова?

Тим примером је указао на тешкоће, мноштво недаћа и брига. Уосталом, није рекао: једе сав род, него: *од рода*. Исто тако, није рекао ни: ко се не обогаћује од рода, него: *ко не једе*. Тако свуда убеђује да се тражи само оно неопходно а не сувишно.

Или ко чува стадо, а од млека стада не једе?

Није рекао: "продаје овце или их једе", нити "све млеко", него: *од млека*. Тиме показује да учитељ мора да се задовољи малом наградом и неопходним издржавањем. Помињући пастира, указује на то да учитељ мора имати велику бригу.

8. Зар ово говорим по људском? Или не говори ово и закон?

Зар ја то потврђујем само људским примерима? Зар немам и сведочење Писма? Ја могу да докажем да је то и Богу угодно: то исто заповеда и закон, који није од људи него од Бога.

9. Јер је у Мојсејеву закону написано: Не завезуј уста вољу који врше.

Обиље је онога, што потврђује овај предмет, па због тога наводи и пример волова.

Брине ли се то Бог за волове?

А зар се не брине? Брине се, али не тако, да би давао закон о њима. Зато је бригом о бесловеснима напоменуо нешто друго, односно, поучио је Јудејце да се брину о учитељима. Одатле знамо да све, што се у Старом Завету говори о бесловеснима, служи за поучавање људи.

10. Или говори управо ради нас? Јер се ради нас написа...

Употребио је реч "управо", као кад је реч о општепознатом предмету, како слушаоцима не би дао повода да било шта приговоре.

Да који оре, треба у нади да оре.

Учитељ је дужан да обрађује њиву срца и да се труди с надом на плату и награду.

И који врше, у нади да ће примити по својему надању.

Од орања је прешао на вршидбу, како би и тиме изразио колико се труде апостоли, јер се и они баве и орањем и вршидбом. Како се онај, који оре, само нада, док се онај, који врше, донекле и наслађује, рекао је да онај, што врше, прима по свом надању. Да нико не би рекао: "Зар ти за тако велики труд апостола нудиш само ону награду, којом ће добити прехрану", додао је; *с надом* тј. с надом у будућа добра. Неопходно је да се надају и у та добра, и то много више него у то, што ће јести и пити на рачун ученика,

11. Ако ми вама посејасмо оно што је духовно, зар је много ако ми од вас пожњемо оно што је телесно?

Овде доказује исправност тога дела. Ви, каже, неравномерно узвраћате за оно, што сте примили. Ми смо у вас посејали духовно, а ви нам узвраћате телесним. Зар је то велико?

12. Ако ли се други користе вашим правом, како ли не би ми.

Указује на неке лажне учитеље, који су од њих узимали самовољно и без икаквог стида. Зато није рекао: ако други узимају, него: *ако се други користе вашим правом*, тј. ако господаре и владају над вама, и ако вам наређују као робовима, зар онда немамо већа права ми, који смо истински апостоли?

Али се ми не користимо овим правом.

Иако имамо право да једемо и пијемо на ваш рачун, ми то право нисмо искористили, да се ви не бисте саблазнили. А ви не можете да се уздржите нити од (једења меса) идолских жртава, да кроз то не бисте саблазнили слабе међу браћом!

Него све подносимо да не учинимо какве сметње еванђељу Христову.

Да неко не би рекао: "Није ти било потребно, па зато ниси ни узимао", каже: иако смо у великој оскудици, ипак све подносимо - и глад, и жеђ, и голоотињу, да не бисмо направили неку сметњу, односно, неку препреку за еванђеље и проповед.

13. Не знате ли да они који врше свету службу од светиње се хране!

Не задовољивши се наведеним примерима, наводи и друго место из закона, да би доказао да је имао право да узима од ученика. Како је заповест о воловима објаснио у пренесеном смислу, каже да закон дословно заповеда да се они, који врше свету службу, хране од светиње, као и Левити, који су по свом чину мањи од свештеника. Није рекао: хране се од оних који приносе, него: *од светиње*, да се ни они, који примају не би стидели што их хране људи, али и да се они, који дају (приносе), не би погордили.

И који жртвенику служе са жртвеником деле.

Подразумева свештенике и архијереје. Глаголом указује на непрестано служење и обитавање. Није рекао да они узимају свештено, јер указује на умереност и да не треба сакупљати новац. Такође није рекао ни да узимају од оних, који приносе жртве, него да узимају *од жртвеника*. Оно, што је било принето, није више припадало онима што су принели, него храму и жртвенику. Рекао је: *узимају део* јер је крв закланих жртава изливана на жртвеник, сало је спаљивано а остали делови меса, као што су груди, десно плеће и неке изнутрице свештеник је узимао

за себе (3. Мојс. 10; 14). Међутим, жртве паљенице су припадале искључиво жртвенику (3. Мојс. 9; 12-14).

14. Тако и Господ заповеди да они који еванђеље проповедају од еванђеља и живе.

Најснажнији од свих доказа навео је на крају. Зашто бих каже, износио час једно, а час друго? Господ је тако заповедио, дајући закон сагласан са старозаветним (Лк. 10; 7). Као што је претходно рекао: *од светиње*, тако каже и овде, не да се хране од ученика, него *од еванђеља*, како се не би преуносили они, који их хране. Не храниш га, каже, ти, него његово дело - еванђеље (благовештење). Рекао је: *да живе* а не да тргују или да сабирају богатство.

15. А ја од тога ништа не користих.

Нисам се користио ниједним од поменутих старозаветних примера, па чак ни заповешћу Христовом, да бих јео и пио оно што је ваше.

И не написах ово да мени тако буде.

Да му неко не би пребацио: "Шта то значи? До сада ниси користио, али хоћеш да се користиш убудуће, па зато о томе и говориш", хита да исправи такво мишљење и каже: *Не написах ово да мени тако буде*, тј. да бих ја узимао од вас.

Јер би ми боље било умрети, него да ко моју похвалу уништи.

Ја ћу се, каже, радије сагласити да умрем од глади, него што ћу допустити да неко уништи моју похвалу, тј. да је прогласи за сујетну и празну. Рекао је: *похвалу*, да би исказао преобиле своје радости. Неко би можда и рекао: "Он уистину није узимао,

али је тако поступао с болом и жаљењем." Он, међутим, каже: ја сам толико далеко од жалости, да се чак и хвалим тим.

16. Јер ако проповедам еванђеље, нема ми похвале, јер ми и обавеза налаже; и тешко мени ако не проповедам еванђеље.

Шта то говориш? Твоја похвала није у проповедању еванђеља, него у бесплатном проповедању? Зар је последње боље од првог? Није, каже. Међутим, мени је заповеђено да проповедам еванђеље и то је моја обавеза. Ако је испуњавам, у томе нема никаквог савршенства. Међутим, ако је не испуњавам, тешко мени, јер ћу *бити много бијен*, као онај који није извршио вољу свог Господара (в. Лк. 12; 47). Бесплатно проповедање је дело слободне воље, и зато је то похвално дело. Речи: *обавеза ми налаже* нису изречене ради укидања слободне воље, него да би се разликовала слобода да се узме и страх од кажњавања због неиспуњавања дужности.

17. Јер ако ово чиним од своје воље, плату имам; ако пак без своје воље, служба ми је поверена.

Да ми није поверено дело проповеди, ја бих га савршавао сам од себе и имао бих велике и многе награде. Ако ми је пак поверено, очигледно је да га не савршавам сам од себе, него да то чиним по вољи Владике. То значе речи: *без своје воље*. Зато ово дело не заслужује почаст: ја само испуњавам служење које ми је поверено. Запази и следеће. Није рекао: ако радим *без своје воље*, нећу имати награду, да би показао да ће он бити награђен и за проповед, иако у том случају поступа по вољи Владике. Било би несагласно с правдом ако сви апостоли не би добили награду за проповед, само не онакву, какву ће добити они, што су бесплатно проповедали.

18. Каква ми је, дакле, плата? Да благовестећи бесплатно изложим еванђеље Христово, да се не користим својим правом у еванђељу.

За мене је велика и похвале достојна награда да не користим своје пра-во да узимам, и то да га у потпуности не користим. Узимање свагда назива *правом* (досл. *влашћу*), како би показао да и они, који су узимали, уопште нису сагрешили. Рекао

је: у *еванђељу*, да би показао да онај, који благовести и труди се, треба и да узме, а да онај, који не дела, не треба ни да узима.

19. Јер будући слободан од свију, свима себе учиних робом, да их што више придобијем.

Говори још више. Не само да нисам узимао него сам, будући слободан и никоме потчињен, без туђег подстицаја свима постао роб, не једном или двојици него читавој васељени и не због тога да бих свима угоднио ласкањем, него да бих задобио више верујућих, пошто је немогуће све задобити.

20. И постадох Јудејцима као Јудејац, да Јудејце придобијем.

На пример, кад је обрезао Тимотеја (Дела ап. 16; 3). Није рекао: Јудејац, него: *као Јудејац*, да би показао да је то дело имало посебан циљ.

Онима који су под законом као под законом, да придобијем оне који су под законом.

Под тим подразумева прозелите, или оне међу Јудејцима који су поверовали, али су се још увек придржавали закона. Било је то онда, кад је постригао главу (Дела ап. 18; 18) и кад је принео жртве према обреду очишћења. Чинио је то с посебним циљем и јавно, да би исправио оне, који су тако поступали из убеђења.

21. Онима који су без закона постадох као без закона.

Под онима, који су без закона, подразумева оне, који нису имали Мојсејев закон и који су се обратили у веру из незнабоштва, какав је био Корнилије (Дела ап. 10). Кад их је посећивао, Павле је снисходио ка њиховој слабости. Можда ту подразумева и Грке, којима се такође прилагођавао. На пример, кад је беседио пред

Атињанима, започео је од жртвеника који се код њих налазио, и о Христу их није учио као о Богу, него као о човеку, јер они ништа такво нису могли да разумеју. Они су и Њега сматрали за једног од својих богова, какви су били Херакле[1] или Ескулап (Асклепије).[2] Свагда додаје реч *као*, да би ти знао да се Павле само прилагођавао, иако, у ствари, није био такав.

Премда нисам био Богу без закона, него сам у закону Христову, да придобијем оне који су без закона.

Да не би помислили да је Павле беседећи с онима без закона мењао своје мишљење, каже: *Премда нисам био без закона, него сам у закону Христовом*, тј. имајући закон који је узвишенији од древног закона, закон Христов. И зашто то? Да би придобио оне, који су без закона.

22. Слабима постадох као слаб, да слабе придобијем.

Тако и сада, услед ваше колебљивости и расположења вашег духа, који је склон саблазни, нисам хтео да се храним на ваш рачун. Чак и у оним случајевима, када он услед слабости слушалаца не говори јасно о божанствености Сина или о божанствености Духа, знај да он *слабима постаде као слаб*.

Свима сам био све, да како год неке спасем.

И зашто да много набрајам? Ја сам се свима прилагођавао. Иако се нисам надао да ћу све спасти, желео сам да бар неке спасем. И то још више задивљује. Велико је дело трудити се до исцрпљености ради неколицине. Додао је: *бар неке*, да би утешио учитеље. Иако нико не спасава све, несумњиво је да ће неке спасти. Зато не треба бити нерадан.

23. А ово чиним за еванђеље, да будем његов заједничар.

Еванђељем назива верујуће, који се спасавају кроз еванђеље, као што је и раније рекао: *од еванђеља да живите*, тј. од верујућих. Ја, каже, поступама тако стога, да бих заједно с верујућима био заједничар у венцима. Не говори тако због тога, као да је то чинио због награде, него да их убеди да све учине за браћу, надајући се да ће задобити небеска добра. Запази смиреноумље апостола. Иако је достојан првенства, он у причасности добрима поставља себе упоредо с верујућима уопште.

24. Не знате ли да они што трче на тркалшиту трче сви, а један добија награду!

Доказавши да је неопходно да снисходе ка браћи, обраћа им се строжије. Његове речи имају овај смисао. Немојте мислити да је за ваше спасење довољно и то што сте поверовали и што сте ступили на попреште Цркве (у арену Цркве). То је мало, као што је и онима на тркалишту мало да само трче. Они, осим тога, морају да трче беспрекорно, и то до самог циља. Ко је тако трчао, једино је он и добио награду. Ви сте пак у опасности да је не добијете јер, знајући више него други, ниподаштавате своју браћу и окушате месо идолских жртава.

Тако трчите да је добијете. 25. А сваки који се бори од свега се уздржава.

Ви каже, треба да трчите тако, да је добијете. То се, међутим, не догађа без љубави, коју ви немате. Иако себе сматрате савршенима, то није праведно, јер ви то још нисте достигли. Наговештавајући да међу њима има много недостатака, у које су спадали стомакоугађање, блуд и пијанство, каже: *А сваки који се бори у свему се уздржава*, не од овога или од онога, него се од свега уздржава. Признајте, дакле, да сте још далеко од савршенства и знајте да је добијање награде условљено уздржањем.

Они пак да добију распадљив венац, а ми нераспадљив.

То је разобличење. Они се уздржавају ради добијања пропадљивог венца, а ми то не чинимо ни за онај непропадљиви!

26. Ја, дакле, тако трчим, као на непоуздано.

Шта то значи: *као на непоуздано!* То, да ја све радим с циљем: и кад обрезајем, и кад сечем косу. Ништа не чиним без размишљања и без циља, као ви. Какав је циљ јести месо идолских жртава, кад други због тога пропадају? Уистину никакав. Чинећи то без разборитог темеља, ви трчите као на непоуздано, без циља и узалудно. Као превасходни учитељ, апостол најпре самога себе даје као пример.

Тако се борим, не као онај, који бије ветар.

Знам кога ћу да поразим, односно, ђавола. Ви, међутим, не поражавате њега, него савршенство знања употребљавате за сујету (испразност).

27. Него изнуравам тело своје и савлађујем га.

Овде им указује да су се они предали стомакоугађању и оправдавају га изговарајући се савршенством. Ја, међутим, подносим сваки труд, да бих живео целомудрено.

Изнуравам значи: бијем се са телом. Дакле, апостол хоће да покаже да је борба с природом веома тежак подвиг. Тело је, каже, веома самовласно и снажно у борби. Како је рекао *изнуравам* и поменуо модрице, одмах је додао и: *савлађујем*, да би ти знао да није потребно уништавати тело него га, као својевољног роба, треба кротити и потчињавати, што је својствено господару а не непријатељу. Неки мисле да је *изнуравам* речено уместо: *исцрпљујем глађу*.

Да проповедајући другима не будем сам одбачен.

И кроз то их побуђује на већу будност (трезвеноумље). Ако ни мени, каже, за спасење није довољно да проповедам и учим, него је потребно и да се у свему покажем непорочан, како онда ви можете да се спасете једино вером, кад служите толиким страстима?

НАПОМЕНА:

1. Најпрослављенији јунак грчке митологије, познат по необичној снази, којом се одликовао још од детињства. Познат по томе што је извршио дванаест великих подвига и што је путовао с Аргонаутима у потрази за златним руном. Његова судбина обрађена је, између осталог, и у драмама Софокла и Еурипида.
2. Грчко божанство лекарске вештине, посебно поштовано у Епидауру. Његов атрибут је змија обавијена око штапа.

ДЕСЕТА ГЛАВА

1. А нећу да не знате, браћо, да оци наши сви под облаком бејаху, и сви кроз море прођоше.

Набраја коликих је дарова Бог удостојио Јудејце и објављује да чак ни после таквих дарова многи нису угодили Богу. Говори то с циљем да докаже да задобијање обилних дарова Јудејцима није било на корист. И као што ни они сами нису испунили своју дужност, тако ни вама неће користити што сте поверовали и удостојили се духовних тајни, ако се не покажете као достојни благодати Божије. *Сви, каже, бејаху под облаком*, јер је Бог раширио облак да буде покров над њима, и они су прошли кроз море (в. 2. Мојс. 13; 21 и 14; 22).

2. И сви се у Мојсеја крстише у облаку и мору.

Заједно с Мојсејем били су под сенком облака и заједно су прошли кроз море. Кад су видели да он први прелази, тада су и сами смело прошли између вода. Слично се догађа и код нас. Први је умро и васкрсао Христос, а затим смо се и ми крстили, подражавајући Његову смрт кроз погружавање у воду, као и васкрсење кроз излазак из ње (воде). *И сви се у Мојсеја крстише*. То значи да им је он претходио у праобразу крштења, јер су ходање под облаком и пролазак кроз море представљали праобраз крштења.

3. И сви исто јело духовно једоше. 4. И сви исто пиће духовно пише...

Као што ми, након што се крстимо, окушамо тело Господње, тако су и Израилјци, након преласка кроз море, окусили манну (2. Мојс. 16; 4). И као што ми пијемо Крв Господњу, тако су и они пили воду из тврде стене (2. Мојс. 17; 6). Манну и воду назива *духовнима* због тога што се оне, иако су биле чулне (опипљиве, видљиве), нису појавиле по природном закону него по благодати Духа. Осим тога, оне су заједно с телом храниле и душе, и приводиле их вери.

Јер пијаху од духовне стене која их је следила, а стена беше Христос.

Што се тиче хране, ту им није била потребна никаква потврда, јер је њена необичност била очигледна. Међутим, што се тиче пића, била је потребна потврда, јер је неуобичајен био само начин његовог добијања. Зато и каже: није природа стене дала воду (јер би она и раније одатле истицала), него је све савршила друга Стена, односно Христос. Речима: *која их је следила* изразио је мисао да је Христос свагда био присутан и да је сва чуда Он савршавао.

5. Али већина од њих не беше по Божијој вољи, јер бише побијени у пустињи.

Иако им је Бог у љубави објавио много знакова и удостојио их многих добара, већина од њих није Му била угодна, *не беше по Божијој вољи*. Наиме, нису били одбачени сви, него многи. Речи *већина од њих* изражава исту мисао, односно, да им њихово мноштво ни најмање није послужило на корист, кад они са своје стране нису показали дела љубави свом Добročинитељу. Речима *бише побијени* указује на њихову изненадну пропаст и на казне, које су им биле послате од Бога.

6. А ово бише примери нама да не желимо зла као што они желеше.

Као и добротина, тако су и казне Јудејаца биле примери (праобрази). Показује да грешни међу хришћанима неће бити тако кажњени, него далеко више него Јудејци. Добротина Јудејцима била су праобрази, док су добра хришћана истина; и као што је у даровима преимућство на страни хришћана, тако је и у казнама. У речима *да не желимо зло* говори о сваком злу уопште, јер свако зло долази од жеље (упор. Јак. 1; 14-15). Затим износи и неке видове зла. Зашто су они били тако појудни? Тражили су бели лук, месо, посебне богове, као што и сам апостол у наставку указује на њихово идолопоклонство.

7. Нити бивајте идолопоклоници као неки од њих, као што је написано: Седе народ да једе и пије, и устаде да игра.

На почетку се обраћа онима, који су јели у идолским храмовима. Показује им да су Израиљци због стомакоугађања пали у идолопоклонство (јер су направили коло око телета и играли пред њим). Тако и вама, који сте због стомакоугађања окусили месо идолских жртава, прети опасност да постанете идолопоклоници. Где је ваше привидно (умишљено) савршенство, кад сте блиски идолопоклонству?

8. Нити да блудничимо, као што неки од њих блудничеше, и паде их у један дан двадесет три хиљаде.

Опет је поменуто блуд, како би кроз стално разобличење учинио своје слово делотворнијим. Тај грех се такође рађа од стомакоугађања. Кад је погинуло двадесет три хиљаде? Када су се по Валаамовом савету мадијамске жене појављивале у израиљском табору, привлачиле младиће и кроз блуд их придобијале да принесу жртве Велфегору. Тада је изгинуо народ, који се налазио у табору (в. 4. Мојс. 25; 1-9).

9. Нити да кушамо Христа као што неки од њих кушаше, и од змија изгибоше.

Указује на то да Коринћани, тражећи знакове, искушавају Христа.

10. Нити ропћите као што неки од њих ропташе, и изгибоше од истребитеља.

Односно, од неке силе која их је погубила. Тиме им указује да су били нетрпељиви у искушењима, да су роптали и говорили: "Кад ћемо бити срећни? Кад ће проћи недаће?"

11. А све ово њима се догађаше за пример, и написа се за поуку нама, на које дође свршетак векова.

Застрашује их у два случаја: и онда, када каже да је то написано нама за поуку, и да и ми треба да очекујемо казне, и то утолико страшније, уколико смо се већих дарова удостојили; застрашује их и онда, када им помиње свршетак векова, и објављује да ће нас након смрти обузети муке, које неће бити привремене, него бесконачне. Тај суд је већ пред вратима, јер се окончавају векови овога света.

12. Зато који мисли да стоји нека пази да не падне.

Опет указује на оне, који су се гордили својим знањем. Иако ти мислиш да стојиш, ипак пази да не паднеш. И сама твоја увереност да стојиш показује да ти, заправо, не стојиш. Ти само тако мислиш, а у ствари не стојиш. Међутим, чак и ако стојиш, уз гордост се лако може догодити да паднеш.

13. Друго вас искушење није снашло, осим човечијега; веран је Бог који вас неће пустити да се искушавате већма него што можете, него ће учинити са искушењем и крај, да можете поднети.

Застрашио их је речима: *Који мисли да стоји нека пази да не падне*. Међутим, било је и оних, који су већ поднели многа искушења. Да такви не би рекли: "Зашто нас плашиш", каже: "Снашло вас је мало и умерено искушење", јер се мало свагда назива човечијим.

Затим их опет теши, убеђујући их да гледају на Бога, који је веран, тј. истинит, и неће слагати. Он је обећао: *Ходите к Мени сви који сте уморни и натоварени и Ја ћу вас одморити* (Мт. 11; 28). Он, дакле, неће допустити да будете искушавани преко ваше снаге, него ће устројити да вас сустигне искушење сразмерно вашој снази.

Уосталом, свако искушење ће превазићи вашу снагу, уколико Он не буде помогао и ако не пружи олакшање у искушењима, тј. олакшање брзо и истовремено с доласком искушења. Тако ће вам оно, поред тог брзог олакшања, постати подношљиво. Рекао је и: *учиниће с искушењем крај, да можете поднети*, тј. искушење ће вам се учинити лако и сразмерно вашим снагама.

14. Зато, љубљени моји, бежите од идолопоклонства.

Како их је довољно прекорео, сада ублажује прекор и назива их љубљенима. Уосталом, он им не забрањује да једу од мяса идолских жртава само због тога, што је то штетно за браћу, него куди то дело само по себи, називајући га идолопоклонством, захтевајући да се од њега брзо удаље и рекавши: *бежите*.

15. Као мудрима говорим; судите ви шта кажем.

Назвавши њихов поступак идолопоклонством, приписује им велики преступ. Сада ублажује строгост својих речи и саме кривце поставља за судије (а то је својствено једино ономе, који је несумњиво уверен у истинитост својих речи), и каже: "Нису ми потребне друге судије. Будући да сте мудри, судите сами."

16. Чаша благослова коју благосиљамо, није ли заједница крви Христове?

Благослова, односно благодарења. Држећи чашу у рукама, ми благосиљамо и благодаримо Ономе, који је нас ради излио Своју Крв и удостојио нас неизрецивих добара. Није рекао: "учешће" него *заједница*, да би изразио нешто више, односно, најприсније сједињење. Његове речи имају следеће значење: оно, што се налази у чаши, јесте оно исто, што је истекло из ребара Христових. Када то примимо, ступамо у заједницу, тј. сједињујемо се са Христом. Зар вас није срамота,

Коринћани, да од оне чаше, која вас је избавила од идола, притичете чаши идолској?

Хлеб који ломимо, није ли заједница Тела Христова!

Оно, што Господ није претрпео на Крсту (јер се кост Његова није сломила, в. Јн. 19; 33-36), Он трпи сада, будући да се за нас ломи, јер каже: *који ломимо*. Речи: *заједница Тела Христова* значе: као што је то тело сједињено с Христом, тако се и ми кроз тај хлеб сједињујемо с Њим.

17. Јер један је хлеб, једно смо тело многи.

Пре тога је рекао: *заједница Тела*. Међутим, онај који је с неким у заједници, није једно исто што и он, него је нешто друго. Сада објављује нешто више и каже да смо ми само то тело.

Шта је тај хлеб? Тело Христово. Шта постају они, који се њиме причешћују? Тело Христово, и то не многа тела, него једно Тело. Као што хлеб од мноштва зрна постаје један, тако и ми, без обзира на нашу мноштвеност, постајемо једно Тело Христово.

Пошто се сви од једног хлеба причешћујемо.

Због тога и јесмо једно. Како онда да не чувамо љубав и да не будемо у јединству? Бог нам зато и даје Своје Тело, да би нас сјединио и са Самим Собом и једне с другима. Будући да је првобитна природа тела повређена грехом и да је изгубила живот, Он нам је дао Своје безгрешно и живототворно Тело, али слично нашем, да бисмо се, причешћујући се њиме, сјединили с Њим и живели, колико је могуће, без греха.

18. Гледајте Израилља по телу: који једу жртве, нису ли заједничари жртвеника!

Из најједноставнијег примера научите се да је оно, што ви чините, заједничарење с идолима. Рекао је: *Израиља по телу*, јер су хришћани (Израиљ) по духу. Запази и ово: није рекао да су Јудејци заједничари Бога, него заједничари жртвеника, јер се оно, што је било посвећено Богу, полагало на жртвеник и спаљивало.

О Телу Христовом се другачије изразио, као о заједници Тела Христовог, јер ми не постајемо заједничари жртвеника, него (заједничари) Самог Христа. Страховао је, међутим да би слушаоци, када чују да Бог који од Јудејаца прима жртву може и да им нашкоди, могли да помисле да и идоли, који примају жртве од незнабожаца, такође могу да нашкоде онима, који жртве не приносе. Због тога је додао следеће:

19. Шта, дакле, кажем? Да је идол нешто, или да је идолска жртва нешто?

Ја вас од идола не одвраћам због тога, што они тобоже имају моћ да вам нашкоде или да вам користе - не, јер су они ништа - него због тога што жртва, коју им приносите, не иде вашем Господару. Затим наставља:

20. Не, него да оно што незнабошци жртвују, демонима жртвују а не Богу.

Према томе, не притичите непријатељима свог Господара. Ако би ти напустио царску трпезу и прешао за трпезу осуђеника, несумњиво је да би погрешно, али не зато што би ти она нашкодила или што би ти користила, него зато што би твој поступак представљао увреду за царску трпезу.

А ја нећу да сте заједничари с демонима,

Ако они, који се причешћују за тајанственом трпезом, постају заједничари Христови, онда и они, који учествују у демонској трпези, очигледно бивају заједничари демона.

21. Не можете пити чашу Господњу и чашу демонску, не можете учествовати у трпези Господњој и у трпези демонској.

У виду савета, рекао је: *ја нећу да сте заједничари демона*. Да тај савет не би занемарили, сада ту исту мисао изражава у одричном облику: *не можете пити чашу Господњу и чашу демонску*. И самим називима доказује да се морају уздржавати од идолских жртава.

22. Зар да разљутимо Господа? Јесмо ли јачи од Њега?

Говори им то као прекор. Зар ћемо испитивати и љутити Бога, да бисмо видели може ли да нас казни кад пређемо на страну Његових непријатеља? Да би показао сву недолучност таквог понашања, каже: *Јесмо ли јачи од Њега?*

Тиме подсећа на веома оштру изреку: *Они ме раздражише на ревност оним што није Бог, разгневише својим таштинама* (5. Мојс. 32; 21).

23. Све ми је слободно, али све не користи,

Да неко не би приговорио: "Мени је савест чиста, и имам право да тако поступа", каже: "Не, теби је све допуштено јер те Бог створио као слободног, али ти није корисно да једеш од идолских жртава. Ако стално учествујеш за идолским трпезама, ти ћеш, корак по корак, постати наклоњен и самим идолима."

Све ми је дозвољено, али све не изграђује.

Као што сам и раније говорио, твоје понашање није корисно ни за тебе, ни за твог брата. Оно га не изграђује, и пре би се могло рећи да га руши (разграђује) и да изопачује његову веру. Ако ту нема користи ни за тебе ни за твог брата, зашто онда то чиниш?

24. Нико нека не тражи што је његово, него сваки оно што је другога.

Немој имати у виду само то, да ли једеш чисте савести, него и то, да ли твој поступак изграђује. На многим местима своје посланице, он то дело истиче као најнеопходније. Не забрањује да се тражи само своја корист, али забрањује онда, кад је то штетно за брата. У таквом случају, дужни смо да његову корист ставимо изнад своје и да њу изаберемо.

25. Све што се продаје на тржишту једите, ништа не испитујући савести ради.

Многим домишљањима потврдио је да су дужни да се уздржавају од окушања мяса идолских жртава. Да се опет не би бавили ситницама више него што је потребно и да се не би одрицали од онога, што се продаје на тржишту, страхујући да можда потиче од идолских жртава, каже: "Све што се продаје једите без распитивања о продавцима, и без истраживања да ли се продаје нешто од идолских жртава, као да вас тобоже гризе савест и да желите да је очистите."

Или другачије: "Да те не би мучила савест, ништа не испитуј, јер би приликом истраживања могао да дознаш да оно, што ти се нуди на продају, потиче од идолских жртава, па ће твоја савест бити немирна."

26. Јер је Господња земља, и све што је на њој.

Господња а не демонска. Ако је земља Господња, Господњи су и плодови, и дрвеће, и животиње. Ако је пак све Господње, онда у природи нема ничега нечистог, и све зависи од мисли (разумевања) свакога појединачно.

27. Ако ли вас неко од неверника зове, и хоћете ићи, једите све што вам се принесе, ништа не испитујући савести ради.

Добро је рекао: *ако хоћете*, јер он сам није хтео нити да их саветује, нити да их одговара. Ништа не испитујте, да у претераној брижности не бисте показали бојазан пред идолима, и да бисте своју савест сачували чистом и непомућеном.

28. Ако ли вам неко рече: Ово је идолска жртва, не једите ради онога који вас извести и ради савести; јер је Господња земља и све што је на њој.

Не заповедам ти да се уздржаваш зато, што је идолска жртва тобоже штетна, него ради онога који те обавестио да је то идолска жртва, да он не би био оштећен и да не би помислио, да хришћани нису дужни да се одвраћају од идолских ствари. Не поучавам те да се уздржаваш од идолских жртава због тога, што су оне тобоже нечисте и потпуно туђе нашем Господу. То се види отуда, што је *Господња земља и све што је на њој*, тј. све што постоји на њој. Или овако: уздржавај се од те хране, јер је сва земља Господња, и можеш да се наситиш нечим другим, пошто ти је све отворено.

29. Али не говорим за савест твоју, него другога.

Односно незнабошца. Као што сам рекао, он ће се можда саблазнити и сматрати да угађаш стомаку или ће, можда, помислити да и ти, слично њему, прихваташ идоле. Да неко не би рекао: "Зашто би се ти бринуо за онога, који те известио", јер си пре тога рекао: *Што да судим онима, који су напољу* (1. кор. 5; 12), каже: "Не бринем се за њега, него за вас, да ви не будете осуђени." Због тога је и додао следеће:

Јер зашто да моју слободу суди савест другога?

Слободом назива необраћање пажње и неограничавање забраном. Ја ћу, каже, јести слободно и без разликовања, али ће ме незнабожац осудити и рећи: "Хришћанска вера је испразна: кажу да се гнушају идола, а оно, што им се приноси на жртву, једу!"

30. Ако ја с благодарношћу једем, зашто да ме руже за оно, зашто ја благодарим!

Ја, каже, са своје стране, слободно користим творевину Божију, по благодати Божијој која ме утврдила и укрепила, тако да не морам да пазим. Међутим, незнабожац ће ме клеветати као да сам се лицемерно удаљио од идола а да због стомакоугађања једем оно, што им се приноси на жртву. Речи *за оно, за што ја благодарим*, значе: ја са своје стране благодарим Богу што ме тако високо уздигао, чак и изнад јудејског смирења, тако да ни у чему не налазим штету." Међутим, као што сам рекао, саблажњава се и клевета незнабожац.

31. Ако ли, дакле, једете, ако ли пијете, ако ли што друго чините, све на славу Божију чините.

Све, каже, чините на славу Божију, јер се вашим садашњим делом Бог не прославља, и пре могло рећи да се хули. Ако неко једе и пије у славу Божију и кад тиме никога не саблажњава, онда то не чини због стомакоугађања или због сластољубља, него да би своје тело припремио за творење врлина. Уопштено, дело се твори на славу Божију онда, када никоме не шкоди кроз саблазан, али кад не шкоди ни самом човеку, као што шкоди оно, које се твори због човекоугађања или због неке страсне помисли.

32. Не будите на спотицање (саблазан) ни Јудејцима, ни Јелинима, ни Цркви Божијој.

Никоме немојте дати повод за клевету. То ће се догодити онда, кад не будемо саблажњавали нити Јудејца, нити незнабошца, а утолико пре своју браћу, јер су они *Црква Божија*. Запази: најважније је рекао на крају. Хришћани су дужни да и друге привлаче вери а не да прогоне чак и своју браћу. Под њима (браћом) подразумева све, који су се саблазнили због њиховог окушања идолских жртава.

33. Као што и ја у свему свима угађам, не тражећи корист своју него многих, да се спасу.

Прогласио их је кривцима за наношење штете и незнабошцима и Јудејцима, а затим им заповедио велико дело. Да би им показао лакоћу тога дела, као пример је навео самога себе. Да он није тражио своју корист, види се из много чега, што је

претходно речено, на пример: *Свима сам био све* (1. Кор. 9; 22). Посебно се то види одатле, што је желео да он сам буде одлучен због своје браће (в. Рим. 9; 3).

ЈЕДНАЕСТА ГЛАВА

1. Угледајте се на мене, као и ја на Христа.

Речи *као ја на Христа* немој прихватити као израз гордости, јер су оне изречене с циљем да их снажније подстакне на подражавање. Ако сам, каже, ја подражавао Христа, Који није поштедео ни сопствени живот да бисмо ми оживели, зар онда ви, утолико пре, не можете да подражавате мене? Ја нисам толико бољи од вас, колико је Он бољи од мене, јер Он неупоредиво превасходи све нас.

2. Хвалим вас пак, браћо, што све моје памтите...

Окончавши слово о кушању идолских жртава као о тешком греху, сада исправља донекле лакши грех. Он, наиме, им обичај да међу тешким греховима помене и оне који су мање важни. Шта је то било? То, што су се жене молиле и пророковале откривене главе (тада су и жене пророковале), док су мушкарци у време пророковања покривали главу, као они који се баве мудрољубљем (философијом). Такав је био јелински обичај. Апостол је то већ приметио, можда у време док је боравио код њих. Међутим, неки од њих су га послушали, а неки нису. За послушне каже: *Хвалим вас што све моје памтите*. Иако је у виду имао само то, да мушкарци не покривају главу, он ипак каже *све моје памтите*. Свагда је имао обичај да разборито похвали оне које је похвала могла да подстакне на веће савршенство.

И држите предања као што вам предадох.

Одатле се види да су Павле и остали апостоли много тога предали и без Писма.

3. Али хоћу да знате да је свакоме мужу Глава Христос.

Судећи по току слова, он, како се чини, наставља беседу са онима које хвали због очувања онога што им је предао, иако, у ствари, исправља непослушне. Кад чујеш да је Христос глава сваком мужу, треба да разумеш: сваком верном (верујућем) мужу, јер смо ми, верујући, Тело Христово, а не незнабошци, због чега ни Он није њихова глава.

А муж је глава жени, а Бог је глава Христу.

Муж је глава жени, зато што јој господари. Бог је глава Христу, јер Му је Он узрок, као Отац Сину. Оно што је речено о глави, не мора се нужно у истом смислу разумети и о Христу. Христос је нама глава и због тога што је Он наш Творац и због тога што смо ми Његово Тело. Отац је пак глава Христу, као Његов узрок. Ако, пак, називање Оца главом Христовом будеш разумео и по човечијој природи (Христовој), у смислу у којем је и Христос назван нашом главом, у томе неће бити ничега безбожног. Отац се назива Богом Христовим према човечијој природи (Христовој, в. Јн. 20; 17).

Како је Он хтео да нам се уподоби и како се назвао нашим братом и нашом главом, онда није ништа чудно ако Он прихвата и имена унижавања, и ако Свог Оца по божанствености (по божанској природи) има за главу по човечијој природи, као Свог Цара и Бога.

4. Сваки муж који се с покривеном главом (досл. имајући на глави) моли Богу или пророкује, срамоти главу своју.

Мужу (мушкарцу) не забрањује се да свагда има покривену главу, него само у време молитве и пророковања. Није рекао једноставно *с покривеном главом*, него *имајући нешто на глави*. Да би унизио покривање главе не само одећом, него и косом, каже да онај који има дугу косу *има на глави*, односно има ту косу. Зашто пак он срамоти своју главу? Зато што је постављен за старешину и управитеља, а опет самога себе показује као потчињеног. Покривање главе означава полагање власти на главу, док покривало на глави означава место старешине, тако да служи као знак потчињености.

Или овако: постићује своју главу - Христа, себе унижава и губи слободу. Као што мало тело постићује главу, тако и онај који је од Бога створен као слободан и

самовластан, али самога себе унижава као потчињенога, постиђује и Христа који је Њему глава као телу. Достојно је испитивања, због чега то апостол истиче као грех. Мужу и жени, од којих једно означава власт а друго потчињеност, дато је много и различито; између осталог, да једно има откривену, а друго покривену главу. Како да није грех ако се поступа против природе, па се муж украшава косом, а жена се не покрива? Он искорењује ту појаву као знак самовоље, која је веома погубна у црквеним стварима. И јереси произилазе отуда, што сваки излази изван граница законитог.

5. И свака жена, која се гологлава моли Богу или пророкује, срамоти главу своју; јер је једно исто и кад је ошишана.

Постојале су, кажем, и жене с пророчким даром, као што су Филипове кћери (в. Дела ап. 21; 9) и многе друге. Чиме постиђује своју главу? Тиме што главу представља као неког прогнаника што је одступио власти коју му је Бог поверио. Знај такође да је мужу, као што је речено, забрањено да буде покривен у време молитве и пророковања, а жени се забрањује да буде гологлава не само у то, него и у свако друго време. Он то жели да каже *речима јер је једно исто као и ошишана*. И као што је за њу срамно да буде ошишана, тако је срамно и да буде гологлава. Коса замењује покривало и зато она која скине покривало личи на ону која је ошишала косу.

6. Јер ако се жена не покрива, нека се и шиша; ако ли је стидно жени шишати се или бријати се, нека се покрива.

Наставља да доказује да је гологлава жена слична оној која је ошишана. И као што је срамно ово друго, тако је срамно и прво. Свим тим изражава да је жени свагда срамно да буде гологлава.

7. Али муж не треба да покрива главу, јер је слика и слава Божија.

Као први разлог навео је то што муж за своју главу има Христа и зато не би требало да се покрива. Сад наводи и други разлог, односно да је он слава Божија, тј. намесник Божији и Његова слика.

Зато се представник власти Свецара свагда мора појављивати пред Њим са ознакама те власти, тј. с непокривеном главом. Она служи као знак, да муж није потчињен никоме од земнородних, него да сам над свим господари, као слика (икона) Божија.

А жена је слава мужевљева.

Тј. жена је потчињена мужу. Због тога и треба да има знак потчињености, а као такав знак служи покривена глава.

8. Јер није муж од жене, него је жена од мужа.

Износи разлог због којег муж има првенство у односу на жену, односно жена је створена од његовог ребра, и није створен он због ње, него она због њега. Речено је: *Хајде да му начинимо помоћника* (1. Мојс. 2; 18). Како муж да се покрива, кад је тако почаствован од Бога? У том случају, он ће уграбити женску одећу и учиниће као да је, добивши дијадему, збацио ову са главе и обукао одећу слуге.

9. Зато жена треба да има власт на глави, ради анђела.

По ономе што је речено, каже, жена треба да има знак своје потчињености, тј. покривало на глави, ако ништа друго а оно бар због страхопоштовања пред анђелима и да се пред њима не би показала као бестидница. И као што покривеном главом и очима обореним надоле жена доказује своју верност положају потчињене, тако и непокривеном главом показује бестидност, од чега се одвраћају анђели који прате верујуће.

Свети Климент, писац књиге "Стромата", под анђелима подразумева праведнике Цркве. Жена је, каже он, дужна да се покрива, како их не би саблазнила на блуд.

11. Ипак, у Господу нити је муж без жене ни жена без мужа.

Каже то зато да би већу предност дао мужу, доказавши да је жена од њега, за њега и под његовом влашћу. Да се мужеви не би узвисили више него што је потребно, и да се жене не би унизиле, каже да је при првобитном стварању жена уистину створена за мужа, али да се сада ни муж не рађа без жене. Уосталом, речено је у *Господу*, тј. све твори Бог, Који оживотворава семе и крепи утробу.

12. Јер као што је жена од мужа, тако је и муж кроз жену.

Жена је, каже, од мужа. Муж има и ту особину, да је жена од њега. *А муж је кроз жену*, тј. жена служи за рађање човека, док највеће дејство има семе. Зато се за човека не може са свом строгошћу рећи да је од жене, него од свог оца, кроз жену, као ону која је послужила рађању. Павле о Господу није рекао тако, него да се родио од жене (Гал. 4; 4). Бојао се да употреби предлог *кроз*, да јеретицима не би дао повода да кажу да је Господ прошао кроз Дјеву као кроз канал, или је пак тако рекао зато, што у Његовом рођењу није учествовао муж, него је Он био плод једино Њене утробе.

Све је од Бога.

То није савршенство мужа, него савршенство Божије. Ако се све извршава силом Божијом, Он Сам је установио поредак у односима између мужа и жене, и зато немој да се спориш, него се повинуј.

13. Сами у себи судите.

Опет их поставља за судије, да би у потпуности потврдио оно што жели.

Је ли лепо да се жена гологлава Богу моли?

Овде наговештава нешто страшно, односно да бестидност усходи до Бога.

14. Зар вас и сама природа не учи да је мужу срамота ако има дугачку косу, 15. А жени је слава ако има дугачку косу? Јер јој је коса дата уместо покривала.

Како да није срамота за мужа да има дугачку косу, кад он на тај начин добија изглед жене и, мада је постављен за старешину, прихвата знак потчињености. За жену је, међутим, дугачка коса част, јер она у том случају задржава сопствени чин. Очување чина је, пак, за свакога част. Зашто је потребно да се стави и друго покривало, ако и коса служи као покривало? Зато да би изразила своју потчињеност не само по природи, него и по слободном избору.

16. Ако ли неко мисли да се свађа, ми таквога обичаја немамо, нити Цркве Божије.

Противуречење у сличним стварима представља дело свадљивости, а не разбора и сазнања. Можда су Коринћани пожелели да мудрују и упустили се у расуђивања да би доказали да је ово питање неважно. Апостол због тога каже да код нас, а ни у другим Црквама, није такав обичај, мислећи или на расправе или на то да мушкарци имају дугу косу, а да се жене не покривају. Зато се ви не противите само нама, него и васцелој Цркви. Слушаоцима би требало показати да се ништа не чини мимо апостолског обичаја.

17. А ово заповедајући не хвалим вас.

Као што су први верујући имали све заједничко и хранили се за заједничким столом, тако су у Коринту, да би их макар и несавршено подражавали, у неке утврђене дане, можда празничне, после причешћивања Св. Тајнама постављане заједничке гозбе. Богати су доносили јела и позивали и гостили сиромашне. Кроз такву поделу, овај чудесни, дружељубиви и мудрољубиви обичај се искварио, и нису га се сви придржавали. Да би то исправио, Павле им пише. И како је у разобличењу оног порока, који је поменут пре свих, имао много послушних, каже: *Хвалим вас.*

Међутим, како су у овом питању ствари биле другачије, каже: *Ово заповедајући, не хвалим вас*, тј. не хвалим вас зато, што вас опет опомињем и убеђујем у оно, о чему би требало да говорим. По вашем сопственом разумевању, ви нити уопште грешите, нити су вам потребни савети.

Јер се не сакупљате на боље, него на горе.

Требало би да напредујете ка бољем и да сакупљања буду штедрија, а ви сте умањили и обичај који је постојао: мада се сабирате у једној цркви, не чините то стога да бисте и јели заједно. Управо то и јесте веома лоше, што сте се ви изменили на горе.

18. Јер, пре свега, кад се сакупљате у Цркву, чујем да постоје поделе међу вама.

Не почиње одмах да говори о трпезама, него их најпре куди због тога што су се међу њима појавиле поделе. И заиста, због тога је и јео сваки посебно, зато што су се појавиле поделе.

И нешто од тога верујем.

Да не би рекли да они који нас клеветају лажу, није рекао "верујем", да их не би учинио још бестиднијим, али ни "не верујем", да се не би показало да их безразложно разобличује. Зато каже: *Нешто од тога верујем*. Осим тога, вероватно је и да су тај обичај нарушили неки, а не сви.

19. Јер треба и подвајања (различита мишљења, лат. *haereses*) да буду међу вама.

Не говори о различитим мишљењима у погледу догми, него о оним разликама које се, на пример, тичу трпеза.

Шта значи реч *треба*? Будући да сте ви људи, то је и могуће и неминовно, јер не корачају сви право. Ја због тога и верујем. Слично је говорио и Сам Господ: *Потребно је да дођу саблазни* (Мт. 18; 7), тј. будући да у свету живе зли, појавиће се и доћи ће саблазни.

Да се покажу који су постојани (опитни, искусни, испитани) међу вама.

Речима *да се* (грч. *гуа*) овде не означава узрок, него последицу дела, као што се види из многих места. Када горди не прихватају за свој сто, тада се појављују *испитани* (*искушани, постојани*), тј. сиромаси, јер они подносе презир; пре овога, њихово трпљење се није видело. Или *испитанима* (*искушанима, постојанима*) назива оне који су се још придржавали обичаја везаног за трпезу, јер тај обичај нису сви нарушили. Дакле, кад су се нарушиоци показали као неиспитани (непостојани), чувари обичаја су се показали као испитани (постојани).

20. Кад се, дакле, сакупљате на једно место, не једе се вечера Господња.

Сакупљање служи као знак љубави и заједнице; на делу, међутим, тога нема. *Вечером Господњом* се назива заједничка трпеза, која подражава ону Тајну вечеру, коју је Господ јео са Својим ученицима. Обед је зато и назван вечером. Запазите, каже, чега се лишавате: ви се лишавате подражавања трпезе свог Господара.

Јер свако своју вечеру пре других једе.

Ви сте ту Вечеру Господњу претворили у своју личну. Док је била заједничка, она се и називала вечером Господњом, јер су Господарева добра заједничка за све слуге. Како пак сваки од вас жури да поједе своју вечеру не сачекавши сиромаше, ви сте своју вечеру осрамотили, и учинили да буде ваша сопствена уместо Господња,

Тако један гладује а други се опија.

Сиромах гладује, а богати се опија. То су, дакле, два порока: један је тај, што презирете сиромашне, а други тај што се ви сами опијате и сами узимате оно, што је требало да понудите сиромасима. Изражајно је рекао: *опија се*.

22. Зар немате кући да једете и пијете?

Ако не намеравате да једете сви заједно, зашто онда не једете код куће?

Или презирете Цркву Божију?

Кад вечеру Господњу претвараш у своју сопствену, и сам једеш, показујеш презир и према Цркви и према месту.

И срамотите оне који немају.

Сиромаше не ражалашћује толико то што их не храните, колико то што их постиђујете, разобличујући њихову немаштину, док се ви размећете и опијате.

Шта да вам кажем? Хоћу ли вас зато похвалити? Не похваљујем.

Након што је разобличио њихову грешку, ублажава своје речи. Могао је да каже да то заслужује хиљаду смрти. Међутим, шта он каже?

Хоћу ли вас зашто похвалити! Не похваљујем. Поступио је тако, да би их учинио снисходљивијима према сиромасима. Да их је до краја снажно разобличавао, они би се разјарили против сиромаша, јер их због њих прекореваше.

23. Јер ја примих од Господа што вам и предадох.

Зашто помиње тајне и ону Вечеру? Сасвим узгредно, да би их убедио да је Владика (Господар) све удостојио једне исте трпезе, док ти одбацујеш и презиреш оног који је истог рода као и ти. Зашто каже да је примио од Господа, кад у то време није био с Господом и кад је био прогонитељ? Зато да би ти знао да и сада на тајанственој трпези тајне предаје Сам Господ, као и тада.

Господ Исус оне ноћи кад беше предан узео хлеб, 24. И, захваливши, преломи и рече: Узмите, једите, ово је тело Моје, које се за вас ломи.

Сетите се, каже, да вам је Он ту тајну предао као последњу и то у оној ноћи у којој је био предат на заклање. Он ни свог издајника није одлучио од трпезе, а ти презиреш свога брата!

Ти си научен да благодариш (захваљујеш), јер је и Он благодарио, како би нам дао пример, а ти чиниш оно што је недостојно благодарности, јер унижаваш Цркву и док је други гладан, ти се опијаш!

Он је свима уопште рекао: *Узмите, једите*, и при том је Своје Тело, које је преломио подједнако за све, предао на смрт, а ти журиш да једеш и не износиш заједнички хлеб, како би поделио многима, него остављаш самоме себи.

Ово чините у мој спомен.

Шта ти говориш? Ако би ти творио спомен о Сину или Оцу, савест би те мучила јер ниси испунио оно што је озакоњено и ниси позвао сиромаше и, док твориш спомен Господару, ти једноставно не делиш трпезу.

25. Исто тако и чашу, по вечери, говорећи: Ова је чаша Нови Завет у Мојој крви.

И у Старом Завету су постојале чаше, у које су након приношења жртава одливали крв бесловесних (в. 2. Мојс. 4; 6-8), прихватили су је у пехаре и чаше. Дакле, уместо крви бесловесних, која је запечатила Стари Завет, Ја сада полажем Своју крв и њоме запечаћујем Нови Завет.

Не збуњуј се када слушаш о крви. Ако си у Старом Завету прихватио крв бесловесних, зар онда сада ниси утолико пре дужан да прихватиш божанствену Крв?

Ово чините, кад год пијете, у Мој спомен.

И кроз чашу, каже, ти твориш спомен на смрт Владике (Господара). Како да онда само ти пијеш и напијаш се, кад је ова страшна чаша дата подједнако за све?

26. Јер кад год једете овај хлеб и чашу ову пијете, смрт Господњу објављујете, докле не дође.

Ви сте, каже, дужни да будете у таквом расположењу духа, као да примате жртву од Самог Христа, и то у исто оно вече, и лежећи на оном истом месту. Ова вечера је она иста, и ми *објављујемо* тј. спомињемо, ту исту *смрт*, до Другог доласка.

27. Тако који једе овај хлеб или пије чашу Господњу недостојно, биће крив Телу и Крви Господњој.

Наговештава да се и они сами недостојно причешћују, јер презиру сиромаше. Како бива крив онај који се недостојно причешћује? Тако што и он пролива крв. Као што они, који су тада проболи, нису проболи да би пили него да би пролили, тако и онај који недостојно пије и зато и нема никакве користи, узалудно пролива крв.

Јудејци су поцепали Царев хитон (огртач) и ко се недостојно причешћује, тај га баца у блино, тј. баца га у своју душу. Зар то није исто безбожништво? Зато је и крив у истој мери.

28. Али човек нека испитује себе, и тако од хлеба нека једе и од чаше нека пије.

Кад се код Павла у некој реченици услед неопходности појави и друга, он обично испита и ту другу. Тако је и сада. Претходило је слово о трпезама. Међутим, како је повео реч о Св. Тајнама, он се њима и бави, као најнеопходнијим. Указујући да је највеће благо у томе, да им се приступи чисте савести, каже: "Ја не постављам над тобом другог судију, осим тебе самога. Оправдај се, дакле, пред својом савешћу, и на тај начин приступи, не онда кад је празник, него кад нађеш да си чист и достојан."

29. Јер који недостојно једе и пије, суд себи једе и пије.

Не по суштини Тајни (јер су оне живототворне), него према недостојности оног који приступа, слично као што је гледање у сунце штетно за болесне очи.

Не разликујући Тела Господњег.

Односно, не испитујући и не помишљајући о величини онога што је пред њим. Ако бисмо били свесни шта у одређено време лежи пред нама, не би нам ни било потребно друго буђење: и само то би нас пробудило да бдијемо.

30. Зато су међу вама многи слаби и болесни и доста их умире.

Доказ за оно што сам вам рекао узмите из онога што се догађа међу вама. Одатле и примери превремене смрти, одатле многе дуготрајне болести, пошто се многи недостојно причешћују. Зар онда они који не бивају болесни до дубоке старости не греше? Греше. Онима, међутим, који недостојно приступају, предстоје не само овдашње казне, него их још теже (казне) очекују у другом животу. Ми ни овде не бисмо били кажњавани кад не бисмо грешили, како и каже у наставку.

31. Јер да смо сами себе испитивали, не бисмо били осуђени.

Није рекао "да смо саме себе кажњавали", него "да смо судили и осуђивали себе, ни овде нам не би судио Бог, и избегли бисмо и овдашње и тамошње казне".

32. А кад нас суди Господ кори нас, да не бисмо били осуђени са светом.

Како, каже, не савршавамо тако лако и долично дело, тј. самоосуђивање, ни Бог не поступа с нама непоштедно, него нас овде кажњава да би нас тамо помиловао.

Кори нас, каже, овде. Нисмо изложени казнама, него добијамо очинске савете, да не бисмо били осуђени *са светом* тј. са неверујућима. Будући да се налазе под покровом Божијим, верујући овде добијају плату према својим гресима.

33. Стога, браћо моја, кад се састајете да једете, ишчекујте један другога.

Након што је поменуо казне и смрт, опет се вратио слову о сиромасима. Није рекао "подајте један другоме", него *ишчекујте*, да би показали да је оно што се ту доноси заједничко, и да треба ишчекивати заједничко сабирање.

34. Ако ли је неко гладан, нека једе код куће.

Речи због којих би требало да се застиде. Говори с њима као с децом која су раздражљива кад осете глад, и осуђује њихово стомакоугађање. Зато их изводи из цркве и упућује кући, чиме их је у великој мери постидео.

Да се на осуду не састајете.

Односно, себи на штету и на осуду. Сакупљања су одређена због тога да би они који се у љубави сабирају били једни другима од користи. Ако пак није тако, онда је боље да сте код куће. То не каже зато да би они остајали код куће, него да би их што снажније привукао да се сакупљају на доличан начин.

А остало уредићу кад дођем.

Говори или о неким другим погрешкама, које су се догодиле међу њима и захтевале су заповести, или пак о томе да ће се неки, вероватно, бранити против онога што је речено. Ако неко има да каже нешто друго, нека сачека мој долазак. Заstraшује их својим доласком зато да би се смирили и поправили уколико имају нешто лоше.

ДВАНАЕСТА ГЛАВА

1. А о духовним даровима, браћо, нећу да не знате.

Односно, о даровима Духа. Ево о чему је реч. Сви они који су на почетку поверовали и крстили се, добили су Духа. Будући да је Он невидљив, давао се спољашњи доказ Његовог присуства: они који су га задобили или су говорили на разним језицима, или су пророковали, или су творили чуда. Код Коринћана се због тога појавила пометња: они који су добили више преуносили су се, а они који су добили мање завидели су им. Поред тога, појавили су се и неки предсказивачи (гатари) и лажни пророци, и тешко их је било разликовати од богонадахнутих пророка. Дакле, све се то исправља, а превасходно дело предсказивача.

2. Знате да кад бејасте незнабошци идосте безгласним идолима, како вас одвођаху.

Даје обележје предсказивача да би га разликовали од пророка, и каже: ко предсказује у идолима, по наговору нечистог духа, тај као да је од некога вођен, повлачи се, јер га је дух везао и ништа не зна од онога што говори јер је у стању заноса и безумља (ђавоиманости). Пророк пак није такав, јер све оглашава

трезвеног ума. То је прва разлика између ђавоиманог предсказивача и богонадахнутог пророка.

3. Зато вам дајем на знање, да нико ко Духом Божјим говори не каже: Анатема на Исуса! И нико не може рећи: Исус је Господ, осим Духом Светим.

И то говори као ознаку предсказивача: он "анатемише", тј. хули и клевета Исуса. Напротив, ознака је пророка да име Господње износи с великом похвалом. Шта је са оглашенима? Како то да они, који још немају Духа, именују Исуса? Није сада о њима реч, него о верујућим и неверујућим.

Шта са демонима? Зар нису и они назвали Исуса Господом (в. Мк. 5; 7)? Они га тако називају под ударцима и противно својој вољи, а добровољно и без присиле - никада.

4. Различни су дарови, али је Дух један исти.

Показавши разлику између пророка и лажног пророка, говори и о даровима, јер хоће да исправи оне, међу којима је због њих дошло до пометње. Најпре исцељује онога, који је добио мањи дар и због тога јадикује. Зашто јадикујеш због тога што ниси добио онолико, колико и други? То није никаква обавеза (Божија), него милост и дар. Зато буди благодаран што ти је Бог, Који ти ништа није дужан, ипак нешто дао. Поред тога, и теби и њему дао је исти Бог. Није теби дао анђео а њему Бог, него је и једном и другом дао један исти Дух.

5. И различите су службе, али је Господ исти.

Поменуо је и Сина, као Дароватеља добара. Говорио је и о служењу, да би утешио ожалошћенога. Наиме, када чује реч *дар*, и ако је добио мање, он је могао да јадикује због тога што је ускраћен у даровању. Није, међутим, тако, када чује реч *служење*, јер она указује на труд и зној. Зашто онда јадикујеш, кад је Он другима заповедио да више служе, док је тебе поштедео?

6. И различита су дејства, али је исти Бог Који дејствује све у свима.

Овде је поменуо и Оца, Који узрокује дејства у свим верујућим. На тај начин ти је показао савршену Тројицу. Даровање, дејство и служење су једно исто, иако се разликују по називима, јер их подједнако дају и Дух, и Син, и Отац. Запази и то да је најпре поменуо Духа а Оца на крају. Учинио је то због оних који су исувише ситничави у редоследу.

7. Но свакоме се даје пројава Духа на корист.

Да неко не би рекао: "Шта то значи? Зар један исти Господ, и један исти Дух, и један исти Бог, а ја сам ипак добио мање", он то предупредује и каже: "За тебе је тако било корисно."

Пројавом Духа назива чуда, јер је из њих било јасно да Дух обитава у онима који су се крстили. Зашто онда јадикујеш? Било да ти је даровано више или мање, види се да ти имаш Духа. Зашто се онда бринеш?

8. Јер једноме се даје кроз Духа реч премудрости.

Какву је имао св. Јован, Син грома (Богослов), а такође и сам Павле. Запази да је у вези с Духом овде употребљен предлог "кроз".

А другоме реч знања по истом Духу.

Какву су имали многи верујући. Они сами су имали знање, али друге нису могли да науче. Наиме, мудрост учи, будући да је она нека јасноћа, јер пројављује и скривено. Свагда помиње једног истог Духа, да би, као што је више пута речено, утешио онога који је мање примио.

9. А другоме вера истим Духом.

Вера, али не у догме, него вера која чудотвори, која и горе помера (Мт. 7; 20).

А другоме дарови исцељивања истим Духом.

Дар да се исцели свака болест и свака слабост.

10. А другоме чињење чудеса.

Такав је могао и да казни непокорне, као што је Павле казнио Елиму слепилом (в. Дела ап. 13; 11), док је Петар Ананију усмртио (Дела ап. 5; 3-5). Онај који је добио дарове исцелења, није могао то да учини.

А другоме пророштво, а другоме дар разликовања духова.[\[1\]](#)

Односно, способност да зна ко је духован а ко недухован, ко је пророк а ко варалица.

А другоме различни језици, а другоме тумачење језика.

Коринћани су у изобиљу поседовали дар језика. Управо због њега су се толико и преуносили, јер је то био први дар који су добили апостоли. Зато су га сматрали важнијим од осталих. То, међутим, није тако. Дар учењаства је важнији, и тумачење језика је важније него једноставно говорење језика.

11. А све то чини један и исти Дух, делећи свакоме понаособ како хоће.

Опет нуди исту утеху, односно каже да све твори један и исти Дух. Посебно затвара уста онеме који је незадовољан својим даром, јер каже: "Како је Њему угодно, тако и твори." Ко си ти, да не будеш задовољан? Запази ту изреку и против оних, што су устали на Духа. Он, наиме дејствује не онако како Му је заповеђено, него онако како је Њему угодно. Зато је Он Господар и Бог, и дејствује као Отац, *све у свима* (в. ст. 6).

12. Јер као што је тело једно и има удове многе, а сви удови једнога тела, иако су многи, једно су тело, тако и Христос.

И примером тела теши онога, који јадикује због мањих дарова, доказујући му да није ускраћен. Како је тело и једно и много, будући да има удове, тако су и удови и многи и једно, јер сви заједно сачињавају једно тело. Где је разлика? Где је веће? Где је мање, кад је све једно? *Тако*, каже, *и Христос*, тј. Црква Христова, као што је Христос глава Цркве, и као што су тело и глава једно, тако знај да су и Христос и Црква као глава и тело једно. Овде је уместо Цркве ставио име Христа. Каже, дакле, да у Цркви, иако је она сложена из многих делова, сви ми представљамо нешто јединствено (једно).

13. Јер се и једним Духом сви ми крстисмо у једно тело, били Јудејци или Јелини, били робови или слободни.

Сада показује да је Црква слична примеру јединственог тела и каже: сви ми, и ја, Павле, једним и истим Духом крстисмо се у једно тело, тј. да бисмо били једно тело. Ја се нисам крстио једним, а ти другим Духом, него смо се крстисмо једним и истим. Зато ја немам ништа више у односу на тебе. Ми смо се крстисмо у једно тело, тј. да бисмо били једно тело - и Јудејци и Јелини, и робови и слободни. Ако је Дух сјединио оне који су били толико далеки, онда утолико пре, након што смо постали једно, не треба да јадикујемо, чак и ако постоји нека разлика међу нама.

И сви смо једним Духом напојени.

Чини се да он говори о духовној трпези, о хлебу и вину, јер је речима: *Духом напојени* указао и на једно и на друго: и на Крв и на тело. Уосталом, ближе је истини да он нама овде говори о доласку Духа, Који се савршава у време св. крштења, пре причешћивања Св. Тајнама. Рекао је *напојени*, позајмивши пример од дрвећа, које се орошава са једног и истог извора. Дакле, један Дух нас је напојио и оросио, и учинио деловима једног тела.

14. Јер и тело није један уд, него многи.

Не чуди се, каже, што смо ми и поред таквог мноштва једно тело. И људско тело, и поред много удова, опет чини само једно *тело*.

15. Ако рече нога: пошто нисам рука, нисам од тела, зар ипак није од тела! 16. И ако рече ухо: пошто нисам око, нисам од тела, зар ипак није од тела?

Представља делове тела како говоре и негодују због тога, што су умањени (унижени) у односу на остале делове. Учинио је то стога да би, доказавши неразумност негодовања телесних удова, разобличио оне који и у Цркви негодују на то што су неки већи од њих. Помиње два крајња уда, ногу и ухо; ногу представља не како говори с оком, него с руком, која има незнатно преимућство у односу на њу. Ухо представља како говори с оком, јер ми обично не завидимо онима који нас у великој мери превазилазе, него онима који су незнатно већи од нас.

Ако, дакле, нога каже: "Ја нисам део тела, јер не заузимам средишње место као рука, него се налазим ниже од свих", зар она због тога што није рука не припада телу? То да ли ће она бити део тела или неће не зависи од места, него од тога да ли је она сједињена с телом или није.

На исти начин, ако и ухо каже; "Пошто нисам око, у потпуности се одричем да будем део тела", оно ће ипак остати на месту које му је од почетка одређено и испуњаваће своје назначење. Тако и ти који си, према свом мишљењу, добио мање дарове, немој да негодујеш. Ти си део Цркве Христове, чак и ако си добио ниже место. Међутим, кад се сам одвојиш од Цркве и кад раскинеш савез с Њом, тада више нећеш бити њен део. Ако, дакле, желиш да будеш део Цркве, очувај јединство с Њом.

Ако би све тело било око, где је онда слух?

Како је поменуо око и ногу, ухо и руку, и представио их како расуђују о понижености и узвишености, и како је за Коринћане природније било да се кроз то опет ражалосте а не да се утеше, сада показује да је корисно и нужно да дарови буду различити. Ако би тело било само један уд, где би били остали удови? Зар није срамно да одбацујеш толико удова и да узвисујеш само себе?

18. А сада, Бог постави удове у телу, сваки поједини од њих како хтеде.

С великом силом затвара њихова уста говорећи да је Бог тако хтео и да је сваком поједином уду одредио њему својствено место (јер то значи *постави*). Ни нога, која заузима најниже место, не би требало да јадикује, јер је Богу тако било угодно, и за њу је корисно управо то, да буде ниско.

Ни глава, која се налази на врху, не би требало да се преузноси, јер је и то од Бога, и није њено дело. Тако је и у Цркви Бог једнога поставио ниско, јер је то за њега корисно, док је другог поставио високо. Први треба да буде задовољан, а други не сме да се преузноси.

19. А ако би сви били један уд, где је тело? 20. Сада пак, многи су удови а једно тело.

Запази његову мудрост: затвара им уста оним истим што је, како се чинило, рађало малодушност, тј. тиме што су дарови различити и немају једнаку част. Ако пак не би било различитих удова, не би било ни јединственог тела. Ако не би било јединственог тела, не би било ни подједнаке части. Сада сви имају једнаку част, управо због тога што се сви сједињују у једно тело. Услед тога што постоје различити удови, саставља се јединствено тело, и услед тога што је тело јединствено (једно), свима њима припада једнака част, самим тим што служе пуноћи јединственог (једног) тела, јер се каже: *Многи су удови, али је једно тело.*

21. А око не може рећи руци: не требаш ми; или опет глава ногама: не требате ми.

Укротивши оне који имају мање дарова, сада своје слово упућује онима који имају веће дарове и преузносе се над онима, који их немају. Као што, каже, око не може рећи осталим удовима: "Ви ми нисте потребни" (јер је при недостатку једног дела читаво тело несавршено), тако ни они који су добили веће дарове не могу да се преузносе над онима који су добили мање (дарове). Првима су потребни други, јер они сами од себе не могу да устроје Цркву. Добро је рекао *не може*, јер се нешто може пожелети, а да на делу не буде тако.

22. Него, штавише, који се удови тела чине да су слабији, неопходни су.

23. И који нам се чине мање часни на телу, њима придајемо највећу част. 24. И неугледни наши удови имају већи углед...

Сада доказује да су и они удови који се сматрају мањим и корисни и неопходни. Они само изгледају као мањи, иако, у ствари, није тако. Који су то удови, за које се чини да су најслабији и најнечаснији, док су, међутим, неопходни? Једни кажу да су то детородни удови, који се сматрају срамним и неугледним, али су толико неопходни да без њих не би било живота. И ми им указујемо велику част: неко може да буде сасвим наг, али ове удове не оставља непокривеним. Други као слабе али неопходне удове именују очи. Иако мале и много слабије од осталих удова, оне су сасвим неопходне. Најмање часним и најнеугледнијим удовима називају се ноге. О очима се много бринемо, јер су оне слабе. Пазимо на ноге и бринемо о њима, иако оне заузимају ниско место и чини се да су мање часне. Неко у овим речима може разумети три поретка: први удови су слаби и неопходни, на пример очи; други су мање часни, на пример ноге, а трећи неугледни, на пример детородни органи.

Док оним угледнима то не треба.

Да неко не би рекао: "Из ког разлога бисмо бринули о неугледним и мање часним удовима, док бисмо угледне занемарили" каже: "Ми их не презиремо, али како су по својој природи угледни, није им ништа потребно од нас."

Али Бог тако сложи тело...

Тако га сложи, да га је учинио једним. Оно пак што је сложено, бива једно, а где је у једном веће или мање?

Давши слабом уду већу част, 25. Да не буде раздора у телу.

Није рекао: неугледном или нечастном, него: *слабом*, јер ниједан уд није по природи неугледан и нечастан. Слабијем је, каже, дао већу част. Не јадикуј, дакле, јер си почаствован више од других.

Ево и разлога: да не буде раздора у телу. Ако би неки удови уживали нашу пажњу а други били остављени без наше бриге, они би се међусобно разделили, јер не би били у стању да одрже савез (везу, повезаност). Након њиховог дељења, и остали удови би били растројени, услед поделе у телу. Тако и ви који сте се удостојили већих дарова, немојте да се преуносите над онима који су добили мање, да не бисте и ви, кад се одвоје од вас, претрпели велику штету.

Него да се сви удови подједнако брину један за другога.

Није довољно, каже, да се удови не раздељују, него је потребно да међу њима постоји и велика љубав и сагласност. Сваки је дужан да се брине и стара о малом, и то не само да се брине, него да се брине *подједнако*, како би и мали уживали исту пажњу као и они важни. Кад се трн забоду у пету ноге, цело тело осећа и брине се: глава се приклања, леђа се повијају, утроба и бедра се стежу, очи посматрају с великом бригом, руке прихватају ногу. Слично се дешава и са осталим удовима.

26. И ако страда један уд, с њим страдају сви удови; а ако ли се један уд прославља, с њим се радују сви удови.

Тесно јединство чини и несрећу и радост заједничким. Као што смо рекли, када боли пета, страда читаво тело. Напротив, кад се глава овенчава, тада је то слава и радост и за остале удове: очи постају светлије и читаво тело бива прекрасно.

27. А ви сте тело Христово и удови понаособ.

Да не би рекли: "Како да на нас применимо пример тела и удова", каже: *И ви сте тело Христово и удови*. Ако у човечијем телу не би требало да буде спорова, зар то не значи да утолико пре не би требало да их буде у телу Христовом? Будући да пуноћу тела Христовог не чине само они него верујући који живе по читавој васељени, додао је *и удови понаособ*. Иако они нису чинили цело тело, ипак су били удови, и то *понаособ*. У односу на вашу цркву, ви сте тело Христово, као цела Црква. У односу на васељенску Саборну Цркву, која постоји по целом свету, чије тело чине помесне цркве и чија је глава Христос, ви сте удови, будући да сте њен део.

28. И ове постави Бог у цркви: најпре апостоле, друго пророке...

Бог је поставио, ко си ти да се противиш? На прво место је поставио апостоле, јер они деле сва добра. На друго - пророке, али не старозаветне, јер су они пророковали о доласку Христовом до Јована (в. Мт. 11; 13), него оне који су након доласка Христовог пророковали у Новом Завету, какве су биле Филипове кћери, Агав и многи други. Наиме, ова благодат Духа изобиловала је у свакој цркви. Набраја их по реду - прво, друго, да би, постављајући на крај дар језика, смирио оне који су се њиме преуносили.

Треће учитеље.

Пророк све обзнањује од Духа, а учитељ и од самога себе, и зато је он трећи.

Затим чудотворце, онда дарове исцељивања.

Чудотворци су и болеснике исцељивали, и непријатеље кажњавали, док су исцелитељи само лечили. Због тога је прве поставио изнад других. Међутим, пре и једних и других праведно је постављен учитељ, који поучава и речју и делом.

(Дарове) помагања, управљања...

Тј. помагања слабима и управљања и распоређивања братске имовине. Иако то зависи и од нашег старања, он то назива даром Божијим, убеђујући нас да будемо благодарни, да гледамо на Њега и да се не преуносимо.

(Дар) различитих језика.

Тај дар је поставио на последње место, да би се смирили они који су се њим разметали.

29. Јесу ли сви апостоли? Јесу ли сви пророци? Јесу ли сви учитељи? Јесу ли сви чудотворци? 30. Имају ли сви дарове исцељивања? Говоре ли сви језике? Да ли сви тумаче?

Кад су по реду набројани већи и мањи дарови, било је природно да се ражалосте. Због тога опет теши оне који имају мање дарове. Зашто би, каже, туговао, ако можда немаш дар пророштва? Замисли да ти имаш оно, што пророк нема, и што овај има, онај нема. Вама би доликовала и била далеко кориснија таква расподела дарова, при којој би свакоме од вас био потребан ближњи.

31. Ревнујте за веће (досл. боље) дарове.

Потајно им је наговестио да су они сами криви што су добили мање дарове. Речју *ревнујте* указује да је потребно и старање с њихове стране, и већа тежња ка духовном. Није рекао: "веће", него *боље*, тј. корисније.

И показаћу вам још узвишенији пут.

Ако будете одлучно ревновали за даровима, заједно с тим путевима (на то указује реч *још*), показаћу вам и *узвишенији* пут, који приводи свим даровима. Под тим путем подразумева љубав.

НАПОМЕНА:

1. У подвижничкој литератури, овај дар се најчешће назива даром расуђивања (прим.прев.)

ТРИНАЕСТА ГЛАВА

1. Ако језике човечије и анђеоске говорим, а љубави немам, онда сам као звоно које јечи, или кимвал који звечи.

Апостол им није одмах указао пут, него га је најпре упоредио с оним даром који су они сматрали већим, тј. са даром језика, и показује им да је тај пут неупоредиво узвишенији од овог дара, па чак и од свих осталих дарова, а затим указује колико је он пожељан. Под *језицима човечијим* подразумева језике свих народа васељене. Не задовољивши се тиме, он додаје и друго преимућство: језике, каже, *анђелске*. То

није рекао зато што анђели наводно имају језике, него у намери да им укаже на нешто боље и узвишеније од људских језика.

Под анђелским језиком се подразумева она њихова мисаона сила да један другоме предају божанствене помисли. Назвао ју је тако ради поређења с нашим оруђем речи, слично као што је и изразом: *нека се поклони свако колена што је на небесима* (Филипљ. 2; 10) означио њихову најусрднију потчињеност, пошто они немају кости. *Ја сам*, каже, *као звоно које јечи* тј. испуштам глас, али узалудно говорим и узнемиравам друге: никоме не доносим корист, јер немам љубави.

2. И ако имам дар пророштва, и знам све тајне и све знање...

Не једноставно пророштво, него оно највише, и познање свих тајни. Запази: о језицима је рекао да од њих нема никакве користи, а о пророштву да оно зна све тајне и да има свако познање.

И ако имам сву веру...

Да их не би оптерећивао набрајањем појединачних дарова, прешао је на корен и извор свих њих - на веру, и то *сву*.

Да и Горе премештам, а љубави немам, ништа сам.

Како је премештање гора изгледало као велико дело, он га је и поменуо, а не због тога што, наводно, сва вера само то и може да ради. Господ померање гора представља као малу веру, када каже: *Ако имате вере колико зрно горушичино* (Мт. 17; 20). Погледај како је он пророштвом и вером обухватио све дарове. Чуда се, наине састоје или у речима, или у делима. Није рекао: *ако немам љубави мали сам и убог*, него: *ништа сам*.

3. И ако раздам све имање моје...

Није рекао "ако дам део свог имања", него *све имање*, и није рекао "дам" (него *раздам*), тако да губитку присајединим и служење, и то најбрижљивије.

И ако предам тело своје да се сажеже, а љубави немам, ништа ми не користи.

Није рекао "ако умрем", него наводи оно што је најсуровије од свега, односно, да жив сагори, и каже да је без љубави и то бескорисно. Неко ће рећи: "Како се имање може раздати без љубави?" Таквом се може одговорити на два начина.

Или је апостол претпоставио немогуће могућем, слично као у речима: *Ако вам и ми и анђеос са неба проповеда еванђеље другачије него што вам проповедамо* (Гал. 1; 8), пошто ни он ни анђеос нису ни помишљали да проповедају другачије. Он се тако изражава и на многим другим местима (Рим. 8; 39), или другачије: може се давати и без љубави, тј. онда кад се то не догађа из самилости према другима, него из човекоугађања. С љубављу се то пак дешава онда када неко то чини уз састрадање и пламену љубав.

4. Љубав дуго трпи, благотворна је...

Одатле почиње да набраја обележја љубави, и као прво међу њима помиње дуготрпљење, корен сваког мудрољубља. Међутим, како неки дуготрпљење не користе за мудрољубље него се често изругују онима који су их увредили и притворно се суздржавају, знајући да их дуготрпљиви људи још више разјарују у гневу, он каже да је љубав *благотворна*, тј. испољава кротку и незлобиву нарав, а не као поменути људи, који су притворни и злонамерни. Рекао је то на рачун оних међу Коринћанима који су волели да се справљају и да потајно гаје узајамно непријатељство.

Љубав не завиди.

Неко може и да буде дуготрпљив, али завидљив. Љубав се, међутим, и тога клони. Рекао је то због оних завидљивих међу Коринћанима.

Љубав се не горди.

Односно, љубав не поступа непромишљено, него онога који је поседује чини разборитим и постојаним (чврстим). Горди се умишљен, лакомислен и безуман човек. То је речено лакомисленима и површнима.

Не надима се.

Могу се поседовати све наведене врлине, али оне могу и надимати. Љубав то нема него је, и поред поменутих врлина, смиреноумна. То је рекао против надмених.

5. Не чини што не пристоји.

Љубав не само да се не горди, него ни у случају да доживи крајње недаће због оног којег љуби, неће то сматрати за срамоту и бешчашће. И Христос из љубави према нама не само да је претрпео неславно распеће, него га је сматрао за Своју славу. Можеш разумети и овако: *не чини што не пристоји*, тј. не вређа, јер ништа није срамније од човека који вређа. То је против оних који не снисходе према другима.

Не тражи своје, не раздражује се...

Објашњава на који начин љубав не осећа срамоту: зато, каже, што она не тражи своју, него корист ближњег, и за своју срамоту сматра кад ближњег не ослободи срамоте. То је против оних који су презирали остале.

Љубав се *не раздражује*, јер не чини што не пристоји, док гневљив човек не може да сачува пристојност. Љубав не чини што не пристоји и зато се и не раздражује, тј. није брза на гнев. То је против оних које су вређале увреде других.

Не мисли о злу.

Љубав, каже, трпи свако зло, не раздражује се гневом, и не само да се не свети злом, него и не помишља на то. Запази и ово. Он не каже: љубав завиди, али се зауставља, раздражује се, али се савладава. Напротив, он каже да љубав одлучно не допушта никаквом злу да се покаже, чак ни у свом зачетку, као што каже и овде: *не мисли о злу*. И то је речено Коринћанима, да за увреду не би узвраћали увредом.

6. Не радује се неправди.

Не радује се кад неко претрпи неправду, насиље или увреду.

А радује се истини.

Оно, каже, што је далеко важније, јесте да се радује с онима који су у добрим мислима и сматра за своју славу када истина узнапредује. То је против завидљивих.

7. Све сноси.

И увреде, и ударце, и смрт. Ту особину даје јој дуготрпљење. То је против оних који смишљају зло.

Све верује.

Ма шта да каже онај којег љуби, јер и она сама не говори ништа лицемерно, и не помишља да би други могао тако да говори.

Свему се нада, све трпи.

Љубав, каже, не очајава због оног којег љуби, него се нада да ће он свагда усходити ка бољем. То је рекао онима који су очајавали. Ако се, мимо очекивања, и догоди да љубљени обитава у злу, она одважно подноси његове недостатке. Она, каже, *све трпи*. То је упућено онима, који лако осете непријатељство.

8. Љубав никад не престаје...

Никада се не уклања од циља, него све доводи до испуњења. Или што је још боље, не престаје, не пресеца се, никад се не прекида, него се наставља и у будућем веку, кад ће се све остало укинути, о чему апостол говори у наставку.

Док ће пророштва нестати, језици ће замукнути...

Набројавши изданке љубави, поново је узвисује на други начин, говорећи да ће и пророштва престати, и да ће језици замукнути, а да ће љубав постојати трајно и бесконачно. Наиме, ако пророштва и језици постоје због тога, да би се вера лакше прихватила, онда је природно што ће, кад се вера свугде прошири, они нестати као сувишни, и у садашњем, а посебно у будућем веку.

Знање ће престати. 9. Јер делимично знамо, и делимично пророкујемо. 10. А када дође савршено, онда ће престати оно што је делимично.

Ако знање престане, хоћемо ли онда живети у незнању? Нипошто! Напротив, он каже да ће престати *делимично* знање, када дође знање савршено, тј. оно, какво је својствено будућем животу. Тада нећемо знати онолико колико сада знамо, него далеко више. На пример, ми сада знамо да Бог свагда постоји, али на који начин, то не знамо. Знамо и да је Дјева родила, али не знамо како. Тада ћемо о тим тајнама дознати нешто више и корисније.

11. Кад бејах дете...

Рекавши да ће се доласком савшеног укинути оно што је делимично, истовремено излаже и пример којим објашњава колико је велика разлика између садашњег и будућег знања. Сада смо слични деци, а онда ћемо бити зрели људи.

...као дете говорих.

То одговара језицима.

Као дете мишљах.

То одговара пророштвима.

Као дете размишљах.

То одговара знању.

А кад сам постао човек, одбацио сам што је детињско.

У будућем веку имаћу зрелије знање; тада ће се укинути мало и детињасто знање, какво сада имамо. Затим наставља:

12. Јер сад видимо као у огледалу, у загонетки.

Објашњава оно што је речено о детету и показује да је наше садашње знање некако тамно, а да ће тада бити јасније. Сада, каже, видим у огледалу. Будући да огледало довољно јасно показује предмет који се у њему одражава, додаје: у *загонетки*, како би с највећом тачношћу показао непотпуност тог знања.

А онда ћемо лицем у лице...

Не говори то зато што Бог наводно има лице, него да би на тај начин показао јасност и очигледност знања.

Сад знам делимично, а онда ћу познати као што бих познат.

Удвостручено унижава њихову гордост, показујући да је садашње знање непотпуно и да оно није наше сопствено. Нисам ја, каже, познао Бога, него је Он Сам познао мене. И као што је Он сада познао мене и Сам снисходио ка мени, тако ћу и ја тада далеко више познати Њега, него сада. Онај који седи у тами не види сунце и не стреми његовој прекрасној лучи. Светлост му се, међутим, показује својим прекрасним блистањем и, када примети сунчево сијање, тада и он сам стреми ка светлу.

Дакле, речи *као што сам познат* не значе да ћемо познати Бога онако као што је Он познао нас, него да ћемо, као што Он сад снисходи ка нама, и ми усходити ка Њему. Ево једног поређења.

Неко је нашао одбачено дете, племенито и прекрасно. Он га је признао, подигао и узео себи, бринуо се о њему, изврсно га одгајио и најзад му подарио богатство и увео га у царску палату. Дете, док је младо, ништа од тога не осећа и не познаје човекољубље оног, који га је одгајио. Међутим, када одрасте, истог тренутка прихвата свог добротинитеља и узвраћа му доличном љубављу. Ево ти пример и објашњење онога, што је прикривено изражено у реченоме.

13. А сад остаје вера, нада и љубав, ово троје; али од њих највећа је љубав.

Постоје и дарови језика, и пророштва и знања, иако су они привидни. Кад се вера рашири међу свима, они ће се укинути. Вера, нада и љубав су постојаније од њих (јер то означава речима *а сада остаје*, тј. означава постојаност ово троје). Међу њима је највећа љубав, јер ће се она продужити и у будућем веку.

ЧЕТРНАЕСТА ГЛАВА

1. Држите се љубави.

Показавши да је љубав велики дар, у наставку их подстиче да стреме ка њој. Није рекао "тражите љубав", него *држите се љубави*, захтевајући појачано старање. Она се удаљује од нас, и мораћемо много да трчимо, уколико желимо да је достигнемо.

Старајте се за духовне дарове, а особито да пророкујете.

Да не би помислили да је уздигао љубав с циљем да омаловажи остале дарове, додаје *старајте се за духовне дарове*, а превасходно за пророштво. Рекао је то, противећи се гордости Коринћана због дара језика.

2. Јер који говори језик, не говори људима него Богу, јер нико не разуме, пошто он духом говори тајне. 3. А који пророкује говори људима за назиданье, бодрене и утешене.

Упоређује језике с пророковањем и показује да су они потпуно бескорисни сами по себи, јер не говоре људима него Богу. Другим речима, не говоре оно што је лако разумљиво и схватљиво за људе, него Духом Светим говоре оно што је тајанствено. Као они, који говоре од Духа, они творе велико дело; међутим, како су људима бескорисни, они су ниже од пророштва. И оно је од Духа, али је веома корисно: изграђује колебљиве, саветује и подстиче немарне, теши малодушне. Павле је увек истицао као више оно што је корисније.

4. Који говори језик себе изграђује, а који пророкује Цркву изграђује.

Многи који су говорили језицима нису могли да објасне оно што су сами говорили. Због тога су они били од користи једино самима себи. Онај пак који пророкује, користан је за све слушаоце. Према томе, колико је растојање између користи за једног и користи за Цркву, толико је растојање између језика и пророковања.

5. А хтео бих да сви говорите језике, а особито да пророкујете.

Пошто су међу Коринћанима многи говорили језике, а да не би помислили, како он језике унижава због зависти, каже: *Хтео бих да сви говорите језике*, а не један или двојица. Међутим, још више бих хтео да пророкујете, јер је то много корисније.

Јер је већи онај који пророкује него онај који говори језике, сем ако и тумачи да се Црква изграђује.

Пророк је, каже, већи, али је већи од онога који само говори језике, а не уме и да протумачи. Ако пак уме и да протумачи, онда је једнак пророку. Објашњавајући оно што језиком нејасно говори, он изграђује Цркву. Тумачење је такође било дар и давало се некима који су говорили језике, а некима не.

6. А сад, браћо, ако дођем к вама говорећи језике, шта ћу вам користити ако вам не будем говорио или у откривењу, или у познању, или у пророштву, или у поуци?

Хоћете ли да знате да су језици без тумачења бескорисни? Нека ја, Павле, ваш учитељ, говорим језике. Ни у том случају неће бити никакве користи за слушаоце, уколико нешто не објасним *откривењем*, тј. као што обично говоре они који су добили откривење од Бога. И то је такође вид пророштва, кад се у присуству многих откривају помисли свакога.

Или у познању, тј. онако, као што могу да говоре они који имају знање и слушаоцима тумаче тајне Божије.

Или у пророштву, тј. онда кад неко говори о прошлости, садашњости или о будућности. Пророштво је, дакле, опширније него откривење.

Или у поуци, тј. у виду учитељске беседе, када се говори о врлинама или о догмама. И учење бива од користи слушаоцима. Неки су реч *откривење* разумевали као говорење нечега лако разумљивог, јасног и очигледног, а *познање* - оно што је речено на такав начин, да се може познати.

7. И бездушне ствари које дају глас, било свирала или гусле, ако не дају разговетне гласове, како ће се разумети шта се свира или гуди?

И зашто, каже, ја говорим да је нејасно бескорисно, а јасно корисно? Ако на бездушним стварима не буде било *разговетних Гласова*, не може се распознати ни шта свирају, ни да ли се одатле може добити наслада и радост.

8. Јер ако труба да нејасан глас, ко ће се припремити за бој?

Од онога што није неопходно прелази на нужно и каже да и труба испушта складне звукове, тако да једне привлачи у бој а друге одвлачи од њега. Ако буде трубила нејасним и неодређеним звуком, војници се неће припремити, и каква је онда корист од звука?

9. Тако и ви, ако речете језиком неразумљиву реч, како ће се знати шта говорите? Јер ћете говорити у ветар.

Да не би упитали: "Какве то везе има са свиралом и трубом", каже: "Уколико и ви даром језика не будете изговарали разговетне тј. јасне речи, онда ћете говорити узалудно и у ветар, јер вас нико неће разумети". Сва сила је у томе да дар буде од користи, јер зашто би се иначе давао? Зар само због тога, да би од њега имао користи онај који га је добио? Ако жели да буде од користи и другима, требало би да се моли Богу и да кроз чист живот добије и дар тумачења, или пак да се обрати ономе који може да протумачи. Павле и то говори зато што жели да их сједини једне с другима, да не сматрају да су самима себи довољни, него да код себе приме и оне што могу да протумаче, јер ће тада дар бити кориснији.

10. Ма колико да је на свету врста гласова, али ниједан од њих није без значења.

Колико се језика појавило у свету: скитски, индијски, трачки и језици других народа, и сва племена нешто говоре, јер нико од њих није без језика.

11. Ако, дакле, не знам значење гласа, бићу туђин ономе који говори, и онај који говори биће мени туђин.

Ако не будем разумео значење речи, онда ће онај, који говори, мени бити туђин (досл. варварин)[1] тј. онај који неразговетно говори. Таквим ћу се и ја показати њему, али не због слабости беседе, него због нашег неразумевања.

12. Тако и ви, будући да сте ревнитељи духовних дарова, трудите се да изобилујете у онима, који су за изграђивање Цркве.

Неки су после речи *тако и ви* стављали тачку, и тумачили овако: тако и ви, који неразговетно говорите језицима, слушаоцима изгледате као туђини, а затим поново почињу и читају: *ревнитељи духовних дарова...*

Међутим, св. Јован Златоусти чита без раздвајања. Како, каже, ревнујете на духовним даровима, и ја то желим и прихватам, као што сам и пре рекао. Ви се пак старајте да се њима обогатите ради *изграђивања*, тј. ради користи Цркве. Ја не само да вас не спречавам да говорите језицима, него и желим да се обогатите тим даром, али само ако ћете га употребљавати на заједничку корист.

13. Зато, који говори језик, нека се моли Богу да и тумачи.

Указује на начин на који ће тај дар постати користан за многе. Каже: нека се онај који говори језике моли Богу да добије и дар тумачења. Према томе, они су сами криви за то што не добијају дар тумачења, будући да га не траже од Бога.

14. Јер кад се тим језиком молим Богу, мој дух се моли а мој ум је без плода.

У старини су неки, заједно с даром језика, добијали и дар молитве, и изговарали персијске или римске речи, али њихов ум није разумевао оно, што су говорили. Павле зато и каже да се *дух мој* тј. дар који покреће језик *моли*, али да *ум мој* остаје без плода, јер не разуме ништа од онога што се изговара. Погледај како је постепено доказао да је онај који само говори језиком бескористан и за самога себе. Тако ово место тумачи св. Јован. Неки пак разумевају овако: ако ја говорим језиком али не тумачим, *дух мој*, тј. моја душа сама по себи има користи, а мој ум остаје без плода, јер не доноси корист другима. Они који су овако схватили ту изреку према мом мшпљењу су се уплашили Монтанове заблуде. Он је увео такву јерес, да пророци уопште нису разумевали своје речи. Међутим, будући обузети духом, они су нешто говорили, иако нису разумевали шта говоре. Овде би то пак било неумесно, јер апостол није рекао да пророци не разумеју своје речи, него они са даром језика, и то не сви, него само неки од њих.

15. Шта треба дакле? Молићу се Богу духом, а молићу се и умом; хвалићу Бога духом а хвалићу и умом.

Шта је, каже, корисније? И шта треба тражити од Бога? То да се молимо *духом*, тј. даром, а такође и умом, тј. мишљу, разабарајући речи молитве. На сличан начин говори и о хвали.

16. Јер ако благосиљаш духом, како ће онај који заузима место обичног верника рећи амин на твоје благодарење, кад не зна шта говориш?

Када, каже, узносиш хвалу, ако будеш благосиљао *духом*, тј. духовним даром посредством језика, како ће онај који је на месту обичног верника, тј. мирјанин, на твоју молитву рећи *амин!* Ти си речи у *векове векова* изговорио нејасно и на њему непознатом језику, који он није разумео, и зато од тога није имао користи.

17. Јер ти добро благодариш, али се други не изграђује.

Да не би помислили како одлучно унижава дар језика, каже: "Ти са своје стране добро благодариш, али како ближњи при том нема користи, и твоје благодарење је бескорисно."

18. Благодарим Богу мојему што говорим језике више од свију вас.

Да не би помислили да он тај дар унижава зато што га он сам нема, каже: *Говорим језике више од свију вас.*

19. Али у Цркви волим рећи пет речи умом својим, да и друге поучим, неголи хиљаде речи језиком.

Умом својим, тј. разумевајући и схватајући своје речи, и будући у стању да их објасним, како би и други имали користи. *Неголи хиљаде речи језиком* тј. кад не могу да их протумачим, јер се и у том случају корист ограничава на мене самог. *Пет речи* изговара сваки учитељ, који прилаже доличан лек за свако од наших пет чула.

20. Браћо, не будите деца умом, него злоћом детињите, а умом будите савршени.

Показавши какво место заузима дар језика, на крају употребљава оштру реч и прекорева их због тога што мудрују као деца. Уистину, деци је својствено да се диве малим стварима јер оне могу да запрепасте, као што то могу и језици, а да при том запоставе оне велике, јер оне не показују ништа ново, као и пророштва. Овде их, дакле, убеђује да се не преузносе, па чак и да не знају шта је злоба, као што то ни деца не знају, али да зато умом буду савршени, тј. да расуђују који су дарови узвишенији и кориснији.

Злоћом детињаст је онај који никоме не чини зло него свима доноси корист, и не само да избегава зло, него достиже и врлину, и самога себе успева да сачува од

привремених ствари. Та поука је слична следећој: *Будите мудри као змије и безазлени као голубови* (Мт. 10; 16).

21. У закону је написано: туђим језицима и туђим уснама говорићу народу овоме, и ни тако ме неће послушати, говори Господ.

Опет пореди пророштво с језицима и показује његово превасходство, а у чему се оно састоји види се из онога што следи. *Законом* обично назива цео Стари Завет. Зато и овде, о речима које су написане на крају Исаијине књиге, каже да су написане у Закону. Речима *ни тако ме неће послушати* показује да је чудо могло да их запрепасти али да, ако се нису убедили, онда је то њихова кривица. Бог свагда дела Своје и пројављује Своју промисао, иако зна да се људи неће покорити.

22. Тако су језици не знак верујућим него неверујућим.

Знакови задивљују, али не поучавају и не доносе корист, а често могу и да нашкоде, као језик без тумачења, због чега даље (ст. 23) и каже: *неће ли рећи да лудујете?* Знакови су при том и дати за неверујуће: верујућима они нису потребни, јер они већ верују.

А пророштво не неверујућим, него верујућим.

Пророштво је, каже, корисно за верујуће, јер их оно поучава. Међутим, зар пророштво не служи и за верне? Како онда каже "ако сви пророкују и уђе неко од *неверујућих*" (ст. 24)? Следи да је пророштво и за неверујуће. На то се може одговорити: апостол није рекао да је пророштво бескорисно за неверујуће, него да оно не служи као бескорисно знамење, какви су језици. Укратко речено, језици служе као знакови за неверујуће, тј. служе само да би их запрепастили, док је пророштво корисно и верујућим и неверујућим, разобличује их, иако се за њих не назива знаком.

23. Ако се, дакле, скупи сва црква на једно место, па сви узговоре језике, а уђу неупућени или неверујући, неће ли рећи да лудујете!

Прикривено објашњава да дар језика без дара тумачења може да буде и повод за штету. Говори то с циљем да смири њихову гордост. Они су мислили да их дар језика чини предметом дивљења. Павле им, напротив, доказује да их он срамоти, јер даје повод да их сматрају безумнима. Да ти не би помислио да од самог дара зависи да ли ће се они који га имају прекрити срамотом, каже: неразумни говоре да лудујете. *Неупућени*, каже, или *неверујући*, какви су били они који су о апостолима говорили да су се напили слатког вина (в. Дела ап. 2; 13). Разборити пак имају користи и од дара језика, као, на пример, они што су били уз апостоле и дивили се што ови говоре о великим делима Божијим (Дела ап. 2; 19).

24. А ако сви пророкују, и уђе какав неверујући или неупућени, бива прекорен од свију и суђен од свију. 25. И тако тајне срца његова бивају откривене, и тада ће пасти ничице и поклонити се Богу, објављујући да је заиста Бог са нама.

Видиш ли како је пророштво корисно? Оно открива тајне срца и приморава неверујућег да призна Бога, да падне ничице и да каже: *заиста је с нама Бог*. Бог је нешто слично сатворио и са Навуходоносором. Кад му је Данило открио значење сна, он је рекао: *Уистину ваи Бог јесте Бог, Који открива тајне* (Дан. 2. 47). Познај одатле и значење онога што је претходно речено *откривењем* (ст. 6). И откривење је један вид пророштва. Запази и то да Дух јесте Бог, јер каже: Уистину је с вама *Бог*. У пророцима, несумњиво, дејствује Дух, јер је претходно рекао (12; 10-11) да се пророштва дају Духом.

26. Шта дакле, браћо? Кад се сабирате, сваки од вас има псалом, има поуку, има језик, има откривење, има тумачење; све нека буде за изграђивање.

У старини су и псалми састављани према дару, а као дар је давано и учитељство. Откривењем се назива пророштво, које роду даје име врсте. Помиње и дар језика, да не би тај дар сматрали сасвим презреним и мислили да чак и не спада у ред дарова. Нека, каже, све то буде за изграђивање, јер је особито својство хришћанина да изграђује и да доноси корист. Како може да изграђује и да доноси корист онај

који има само дар језика? Овако: ако се удружи с оним, који има дар тумачења, и ако у савезу буду пројављивали своје дарове.

27. Ако неко говори језике, онда нека их по двојица, или највише тројица, и то редом, а један нека тумачи.

Не забрањујем да се говори на језицима, али да то не буде без тумачења. И нека њих неколико говори на језицима, да не би дошло до пометње и нереда.

И то редом, тј. узастопно. У сваком случају, мора да постоји тумач.

28. Ако ли не буде тумача, нека ћути у Цркви, а нека говори самоме себи и Богу.

Ако не буде тумача, нека ћути у цркви, да не би изгледало да је странац који изговара оно што је многим непојмљиво и неразумљиво. Ако је толико славољубив, па неће да ћути, нека говори себи и Богу, тј. без гласа и тајно, у себи, тако да његове речи може да чује само Бог, а не људи. Погледај како се чинило да допушта, иако заправо забрањује.

29. И пророци два три нека говоре а остали нека расуђују.

Међу пророцима су се прикривали и чаробњаци. Због тога и каже *остали нека расуђују*, да се потајно не би прикрио и неки чаробњак. Као што је већ речено, постојао је и дар разликовања духова (12; 10), за распознавање правих и лажних пророка. Заповеда да пророкује двоје или троје, да би се очувала доличност и да се у мноштву не би сакрио и чаробњак (лажни пророк).

30. Ако ли се открије другоме који седи, први нека ућути. 31. Јер можете пророковати сви, један по један, да сви уче и сви да се теше.

Овде их поучава доличности и смиреноумљу. Када, каже, Дух побуди другог, ти, први, ућути. Међутим, ако би Духу било угодно да и ти говориш, *можете пророковати сви, један по један*. Не жалости се, јер можеш да пророкујеш и ти, и други, појединачно и узастопно. Тај дар није ограничен на једнога, него се даје свима, да би се васцела Црква поучавала и добијала подстицај за врлину.

32. И духови пророчки покуравају се пророцима.

То је за утеху ономе којем је заповеђено да ћути. Те речи имају следеће значење: не приговарај, не противи се. Сам дух, тј. дар који се налази у теби, и дејствовање духа који се налази у теби, повинује се дару другог, подстакнутог да пророкује. И ако се дух повинује, онда утолико пре ти, који си добио духа, не треба да приговараш. Неки су разумевали овако: незнабожачки предсказивачи, кад би их једном обузео демон, нису могли да ућуте чак и кад би то хтели. Код наших светих пророка није тако: од њихове воље зависи хоће ли ћутати или говорити. То и значе речи: *духови пророчки*, тј. дарови, послушни пророцима. Да онај који има тај дар не би рекао: "Како ја могу да ћутим по твојој заповести, када говорим по подстицају духа", каже да се овај дух који те подстиче теби и повинује, и у твојој је власти хоћеш ли да ћутиш. Према томе, не позивај се узалудно на духа.

33. Јер Бог није Бог нереда него мира. 34. Као по свима црквама светих.

Показује да је Богу тако угодно, да први ућути, јер Бог није Бог пометње и нереда (а неред ће настати уколико нико не ћути него сви пророкују), него Бог мира. Овај мир се одржава у свим црквама светих, тј. верујућих. Постоје цркве јелинске и грчке. Постидите се и ви, уколико се понашате другачије, него као што се понашају у црквама.

Жене ваше у црквама да ћуте; јер њима није допуштено да говоре, него да се покуравају, као што и закон говори.

Указавши на добар поредак у свему што се тичало дара пророковања и језика, односно да само неки пророкују, како одатле не би проистекла пометња и неред, сада забрањује неред који потиче од жена и каже да су оне дужне да ћуте у цркви.

Затим говори о нечему већем, односно да њима приличи да буду потчињене. Потчињеност, заправо, означава ћутање услед страха као што је то случај код робиња. *Законом* назива Књигу Постања, у којој је написано: *Воља ће твоја стајати под влашћу мужа твојега, и он ће ти бити господар* (3; 16). Ако је жени одређено да буде потчињена мужу, онда утолико пре мора бити потчињена духовним учитељима у цркви.

35. Ако ли хоће што да науче, нека код куће питају своје мужеве.

Да неко не би рекао: "Ако буду ћутале, како ће се научити ономе што не знају?", одговара да су оне дужне да уче код куће, код својих мужева. То их чини скромнима, а мужеве пажљивијима, јер су дужни да оно што слушају у цркви, тачно пренесу својим женама, по њиховим питањима. Запази да женама није дозвољено да у цркви говоре чак ни о неопходним и душекорисним стварима.

Јер је неприлично жени да говори у цркви.

Можда су се одликовале духовним беседама у цркви, а он, напротив, каже да је то за њих срамотно и неславно.

36. Еда ли од вас реч Божија изиђе? Или само до вас дође?

Реч је упућена некоме ко би му могао приговорити. Ви се дакле противите и не сматрате да је добро ако жена ћути у цркви? Да ли је то зато што сте ви учитељи и што је проповед од вас прешла и на друге? Ви сте верујући, али нисте први и нисте једини. Зато сте дужни да радо прихватите оно што је угодно васељени.

37. Ако ко сматра да је пророк или духован, нека разуме шта вам пишем јер су ово Господње заповести.

На крају је изнео оно што је најснажније, односно да тако кроз мене заповеда Бог. То ће, несумњиво признати онај који се међу вама сматра пророком или који има неки други духовни дар, на пример дар знања.

38. Ако ли ко неће да зна, нека не зна.

Ја сам рекао, а ко хоће тај ће и поверовати. Такав тон показује човека који се не труди да испуни своју жељу, него има у виду општу корист. Павле обично поступа тако онда када није нужно да се противуречи. Каква је потреба Павлу да се супротставља и да убеђује да су његове речи заповести Божије, када говори својим ученицима и кад је већ рекао да ће онај који је духован признати њихову божанственост? Очигледно да ће сви пожурити да их назову божанственима да би се показали духовнима.

39. Тако, браћо моја, ревнујте да пророкујете, и језике говорити не забрањујте.

Говорио је о даровима, па је унео и слово о женама, и сада опет говори о даровима. Дару пророковања даје прво место, рекавши *ревнујте*, док дару језика даје друго место. Није рекао "дозволите", него *не забрањујте*. Тако обично говоримо о предметима који нису неопходни: нити их допуштамо, нити их забрањујемо.

40. А све нека бива благообразно и уредно.

Као да у једном тренутку све исправља, и оно што се тицало говорења језика, и оно што се тицало жена које су говориле у цркви, и уопште све што је код њих било у нереду. Благообразно и уредно ће бити онда када они што говоре језике буду говорили с тумачима, а не као да лудују, кад пророци буду уступали првенство један другоме и кад жене буду ћутале.

НАПОМЕНА:

1. Код старих Грка, израз "варварин" се превасходно односио на језик, тако да су они као варваре или "варварофоне" именовали све оне који нису говорили грчким језиком (прим. прев.)

ПЕТНАЕСТА ГЛАВА

1. Али вам напомињем, браћо, еванђеље, које вам проповедах.

Прелази на учење о васкрсењу, које чини темељ наше вере. Ако нема васкрсења, онда ни Христос није васкрсао. Ако није васкрсао, није се ни оваплотио и на тај начин ће сва наша вера ишчезнути. Пошто су таква колебања постојала код Коринћана (јер су спољашњи мудраци били спремни да прихвате све, осим васкрсења), Павле се борио за учење о васкрсењу. Он веома мудро напомиње о томе, да су они то већ прихватили вером. Не говорим вам, каже, ништа чудно, него вам дајем на знање и напомињем да вам је то већ било пренето, али се заборавило. Назвавши их *браћом*, делимично их је смирио, а делимично подсетио на оно због чега смо постали браћа, односно због Христовог јављања у телу, у које су могли да престану да верују, и због крштења, које служи као образ погребења и васкрсења Господњег.

Које и примисте.

Није рекао "које сте слушали" него *које сте примили*, јер га нису примили само по слову, него и по делима и чудима. Рекао је то да би их убедио да га одрже као давно примљено.

У коме и стојите, 2. Кроз које се и спасавате...

Иако су се колебали, каже да стоје у њему. Он се намерно представља као неупућен, и предупредује их да не би могли да порекну, чак и ако би то силно пожелели. Каква је корист од тога што стојите у њему? Та што се спасавате.

Ако држише онако, како приповедах...

Као да им каже: "Ништа вам не предајем о томе шта је васкрсење, јер у ту истину нисте ни посумњали. Међутим, можда би требало да знате на који ће се начин десити васкрсење, о којем сам вам благовестио? О томе како ће бити васкрсење ја вам сада и говорим".

Осим ако узалуд не поверовасте.

Да их речима у коме *стојите* не би учинио немарнима, каже "ако држите", *осим ако нисте узалудно поверовали*, тј. ако се хришћанима не називате узалудно, јер се суштина хришћанства садржи у учењу о васкрсењу.

3. Јер вам најпре предах што и примих...

Како је учење о васкрсењу веома важно, предао сам га онакво какво сам и примио. Оно је темељ целокупне вере, а ја сам га примио од Христа. Према томе, како га се ја придржавам, и ви сте дужни да га се придржавате. И ако сте га примили на почетку, нисте у праву што сте сада посумњали, макар и привремено.

Да Христос умре за наше грехе, по Писму.

Те речи, очигледно, припадају Самом Христу, Који је говорио кроз Павла. Пошто ће манихејци касније говорити да Павле смрћу назива грехе а васкрсењем ослобађање од њих, Њему је било угодно да их овим речима унапред разобличи. Христос је, дакле, умро. Каквом смрћу? Несумњиво, телесном, а не греховном, јер

Он није починио грех. Ако се они не стиде да кажу да је и Он умро греховном смрћу, како је онда речено да је умро за наше грехе? Ако је и Он био грешник, како је умро за наше грехе? Сасвим јасно их побија и овом примедбом - *по Писму*, јер Писмо свагда приписује Христу телесну смрт. Тако се каже: *Прободоше руке Моје и ноге Моје* (Пс. 21; 17) и: *Погледаше на Онога, кога су проболи* (Зах. 12; 10) и: *Он би рањен за Грехе наше, за преступе народа мога Он иде на смрт* (Иса. 53; 5,8).

4. И да би погребен.

Дакле, Он је имао тело, јер тело се сахрањује. Речи *по Писму* није додао или зато што је гроб свима био познат, или зато што се речи *по Писму* односе на све уопште.

И да је устао у трећи дан по Писму.

Где се у Писму каже да је Он васкрсао у трећи дан? У праобразу Јоне, али и у многим другим праобразима. Такође и у Исаијиним речима: *Господ хоће да Га очисти од рана, да Му покаже светлост*, као и у Давидовим речима: *Нећеш оставити душу моју у аду* (15; 10).

5. И да се јавио Кифи.

Као првог наводи сведока, који је најверодостојнији од свих. Иако Еванђеље каже да се Господ најпре јавио Марији (Мк. 16; 9), од мушкараца се првом јавио Петру као најбољем од ученика. Требало је да онај који Га је првог исповедио као Христа, први види и васкрсење. Јавио му се првом и због његовог одрицања, да би му показао да није одбачен.

Затим Дванаесторици.

Након Вазнесења Господњег, Матеј је прибројан уместо Јуде. Како онда да Павле *каже дванаесторици*? Одговарамо: вероватно да се Он Матеју јавио после Вазнесења, као што се јавио и Павлу, призваном после Вазнесења. Неки кажу да је овде грешка писца. Или је пак Господ унапред знао и провидео да ће Матеј бити прибројан Једанаесторици, па се јавио и њему, да он ни у том погледу не би био нижи од осталих апостола. Нешто слично изражава и Јован, када каже *Тома, један од Дванаесторице* (Јн. 20; 24). Скоро ће свако рећи да је Он према предзнању прибројао Матеја осталим апостолима, уместо Јуде и након његове издаје и самоубиства.

6. Потом се јавио одједном више од пет стотина браће.

После доказа из Писма, наводи као сведоке апостоле и остале верујуће људе. Реч *више* (преко, изнад) неки објашњавају као "одозго", са небеса, тј. да се Он са висине и изнад глава људи јавио зато да би их уверио у истину Вазнесења. Неки су пак преводили као "више од" пет стотина браће, итд.

Од којих су већина и сада живи а неки се упокојише.

Ја, каже, имам живих сведока. Изреком *упокојише се* припрема почетак васкрсења, јер ко спава, он и устаје.

7. Потом се јавио Јакову.

Брату Господњем, којег је Он поставио за првог епископа у Јерусалиму.

Затим свима апостолима.

Јер је било и других апостола, као што су Седамдесеторица ученика.

8. А после свију, као каквом недоношчету, јавио се и мени.

То је слово смиреноумља. Разборито је употребио смиреноумље, да му, када се узвишено изрази о себи ја *се потрудих више од осталих*, не би отказали поверење као хвалисавцу. Недоношче је дете које жена побацује. Како себе назива недостојним апостолског знања и одбаченим човеком (ст. 9), назвао се и недоношчетом, као незрелим у односу на апостолско достојанство. Неки су под тим називом подразумевали позно рођење, јер је Павле последњи од апостола. Павла, међутим, не унижава то што је последњи видео Господа. Ни Јаков није нижи од осталих пет стотина, због тога што је Господа видео после њих.

9. Јер сам најмањи од апостола, који нисам достојан назвати се апостолом, зашто што гоних Цркву Божију.

Сам о себи износи суд: ја сам, каже, мањи не само од Дванаесторице, него и од свих осталих. Погледај, овде напомиње оне грехове, од којих се избавио кроз крштење, да би показао какву је благодат добио од Бога. Због чега он, као сведок Христовог васкрсења, јер се Он јавио и њему, набраја своје недостатке? Зато да би заслужио веће поверење. Онај који из суште праведности изнесе сопствене недостатке неће узалудно говорити у корист другога.

10. Но благодаћу Божијом јесам што јесам.

Недостатке приписује самоме себи, а савршенства благодати Божијој.

И благодат Његова која је у мени не оста празна, него се потрудих више од свију њих.

И то је рекао са смирењем, јер није рекао: "Постао сам достојан благодати", него: *Благодат Божија, која је у мени, не оста празна*. Како? Зато што сам се потрудио

више од осталих апостола. Није рекао: "Излагао сам се опасностима", него је своју похвалу ограничио на скромно име труда. Говори то за самог себе зато да би се показао достојан вере, јер је учитељ дужан да буде достојан вере.

Али не ја, него благодат Божија која је самном.

И то што сам се потрудио није моје савршенство, него дело благодати Божије.

11. Било дакле ја, било они, тако проповедамо и тако поверовасте.

Да ли сам се више потрудио ја или они, али у проповеди смо, каже, сви сагласни. И није рекао: "Ако мени не верујете, верујте њима", јер би унизио самога себе и показао се као сведок истине који не стоји у вери. Напротив, каже да је и он сам по себи довољан сведок, и да су и они, сами по себи, довољни. Речју *проповедамо* такође потврђује истинитост својих речи.

12. А ако се Христос проповеда да је устао из мртвих, како неки међу вама говоре да нема васкрсења мртвих?

Прекрасно расуђује. На почетку је доказао да је Христос васкрсао и да тако проповедају и он и остали апостоли. Након тога, Његовим васкрсењем потврђује опште васкрсење, јер за главом следе и остали делови тела. Својом оптужбом не обухвата све, да их не би учинио бестиднима, него каже: *Неки међу вама говоре.*

13. А ако нема васкрсења мртвих, то ни Христос није устао.

Да не би рекли како, мада је Христос устао, нема општег васкрсења, потврђује ово друго и каже: "Ако нема васкрсења, онда ни Христос није васкрсао, јер једно потврђује друго. Зашто је Он иначе васкрсао, ако не зато, да буде наша првина (првенац)?"

14. А ако Христос није устао, онда је празна проповед наша па празна и вера ваша.

Ако Он, умревши, није могао да васкрсне, онда ни грех није искорењен, нити је смрт укинута. Најзад, ми смо вам проповедали испразно, и ви сте испразном поверовали.

15. А показујемо се и лажни сведоци Божији што сведочисмо против Бога да васкрсе Христа, Којега не васкрсе, ако, дакле, мртви не устају.

Показујемо се, каже, као неправедни, јер смо лажно сведочили против Бога, говорећи да је васкрсао Онога, Којега није васкрсао. То је оно што следи уколико мртви не васкрсавају. Ако је таква последица бесмислена (досл. неумесна), бесмислено је (неумесно) и не веровати да мртви васкрсавају.

16. Јер ако мртви не устају, то ни Христос није устао. 17. А ако Христос није устао, узалуд вера ваша; још сте у гресима својим.

Опет брани исту тврдњу. Он је васкрсао ради тога, да би сатворио (савршио, устројио) свеопште васкрсење. Ако нема васкрсења, онда ни Он није васкрсао. Ако се то допусти, онда је ваша вера узалудна, што је бесмислено. *Још сте у гресима својим.* Ако Он није васкрсао, онда није ни умро, ако није умро, ни грех није искоренио, јер је Његова смрт - за истребљење греха, пошто је речено: *Гле, Јагње Божије, које на Себе узе Грехе света* (Јн. 1; 29). Несумњиво да Га је Јагњетом назвао због заклања. Ако грех није уништен, и ви, наравно, остајете у њему. Како сте онда поверовали да сте избављени од њега?

18. Онда и они који уснуше у Христу пропаше.

Онда су и они који су за Христа умрли и који су за Њега сведочили пропали, јер нема васкрсења. Уопштено, ако не буде васкрсења, сви који су умрли у вери Христовој, у тескобном и жалосном животу, пропали су, јер су се лишили световних наслада а након тога неће добити никакво благо.

19. И ако се само у овоме животу надамо у Христа, јаднији смо од свију људи.

Ако је, каже, све наше ограничено на овај живот, и ако ми који се уздамо, који се надамо у Христа, постојимо само у њему и ако тамо нема другог живота, онда смо несрећнији од свих, јер нити смо се наслађивали овдашњим добрима, нити ћемо, као што је речено, добити она будућа, пошто, како неки кажу, нећемо васкрснути. Неко ће можда рећи: наслађиваће се само душа. Зашто? Није се трудила само она, него и тело. Где је онда правда ако тело, које је поднело највеће тешкоће, не добије никакво благо и ако буде овенчана само душа?

20. Но заиста је Христос устао из мртвих, те постаде првенац, оних који су умрли.

Показавши колико се бесмислица рађа због неверовања у васкрсење, понавља своје речи и као да каже: ево шта следи уколико нема свеопштег васкрсења и ако Христос није васкрсао. Међутим, Христос је васкрсао. Због тога ће и бити свеопштег васкрсења, и те бесмислице се неће догодити. Непрестано понавља *из мртвих*, да би затворио уста манихејцима. Ако је Он првенац из мртвих, онда, несумњиво, и они морају да васкрсну. Првенац, наиме, има и оне који за њим следе, на пример, кад неко нешто учини и у томе буде први, а остали то наставе.

21. Јер пошто је кроз човека смрт, кроз човека је и васкрсење мртвих. 22. Јер као што у Адаму сви умиру, тако ће и у Христу сви оживети.

Додаје разлог, којим се потврђује оно што је речено. Било је, каже, неопходно да сама побеђена природа победи и да сам срушени победи. Ко што у *Адаму*, тј. у Адамовом паду сви умиру, тако ће и у *Христу* сви оживети. Будући да је Христос био безгрешан и да није био крив смрти, Он је, мада је својевољно умро, васкрсао,

јер пропадљивост није могла да задржи Њега, Животоначалника (в. Дела ап. 2; 24). Све је то упућено против манихејаца.

23. Но сваки у своме реду...

Да не би, када чујеш да ће сви васкрснути, помислио да ће се и грешници спасти, додаје: "Што се тиче васкрсења, сви ће оживети, али ће сваки бити у *свом реду*, тј. у ономе, чега је био достојан".

Првенац Христос, потом, о Његову доласку, они који су Христови. 24. Онда крај.

Христос је постао Првенац и путем васкрсења. После њега ће, пре осталих, васкрснути они који Му припадају, тј. верујући и Њему угодни, кад Он буде сишао с небеса (јер то значе речи: *о Његову доласку*). Праведно је да праведници имају неку предност и приликом самог васкрсења. Пошто ће они *бити узнесени на облацима у сретење Господу* (1. Сол. 4; 17), они ће пре васкрснути. Грешници ће, међутим, као осуђени, доле чекати Судију. Затим је крај свега и самог васкрсења, јер ће васкрснути сви уопште. Сада је васкрсао само Христос, док су дела људска остала као и раније. Тада, међутим, неће бити тако, него ће свему бити крај.

Кад преда Царство Богу и Оцу...

Писмо зна за два царства: једно, према усвојењу, а друго према стварању. Према стварању, Он царује над свима, над Јелинима, Јудејцима па чак и над самим демонима и над онима који то не желе. Према усвојењу, Он царује над верујућима и светима, који се добровољно потчињавају. О том Царству је речено: *Тражи од Мене и даћу Ти народе у наследство Твоје* (Пс. 2; 7) *Даде Ми се свака власт* (Мт. 28; 18). Њега ће и предати Оцу, тј. устројити и окончати. Замислимо да је неки цар поверио сину да ратује с народима који су се одвојили од њега. Кад син заврши рат и покори те народе, може се рећи да је он рат предао оцу, тј. показао му да је дело, које му је поверио, окончано. Павле, дакле, каже да ће свему бити крај када Син све покори. Христос ће се тада потпуно зацарити над нама, кад више не будемо

подељени између Бога и кнеза овога света. Он ће преотети царство које је приграбио тиранин и тако ослобођено предати га Оцу.

Кад укине свако поглаварство и сваку власт и силу.

Тј. кад победи и укроти лукаве силе. Оне сада дејствују веома снажно, а тада ће престати да дејствују.

25. Јер Он треба да царује док не положи све непријатеље под ноге своје. 26. Последњи непријатељ укинуће се - смрт.

Пошто је рекао да ће укинути противничке силе, неко би могао да посумња и каже: "Можда ће Он ослабити и неће моћи све то да учини", додаје да Он неће ослабити, него да ће царевати, тј. бити као Цар и Силни док не покори све непријатеље, као и последњег од њих - смрт. Онај који је покорио ђавола очигледно је покорио и његово дело, тј. смрт. Одакле ће се видети да је она покорена, ако не буде предала тела која је приграбила? Она ће, наиме, бити побеђена управо онда, кад јој плен буде одузет.

Када, дакле чујеш да ће Он укинути свако поглаварство и сваку власт, не страхуј да ће Он ослабити и да неће моћи то да учини. Он ће учинити све, царујући и управљајући ратом, док све не покори. Видиш ли да реч *док* није постављена због уништавања онога што је после тога, него из разлога из којег је речено? Царство Његово траје и не слаби, док Он све не устроји, а утолико пре ће постојати кад Он све устроји, јер Његовом царству неће бити краја (в. Лк. 1;33). Свети Григорије Богослов каже да се овде царством назива то што нас Он потчињава и ставља под Своју власт. Због тога ће се онда кад се ми покоримо Њему, такво Његово царство, тј. брига и делање на томе да Му будемо потчињени, окончати. И као што се градитељ брине о здању само дотле док не постави кров, а затим прекида дело изградње, тако и Син царује, тј. у нама устројава Своје царство дотле, док ми не постанемо Његови поданици.

27. Јер све покори под ноге Његове. А када каже да Му је све покорено, очигледно, осим Онога Који му покори све.

Пошто је за Сина рекао да ће срушити непријатеље, уплашио се да би Сина могли да сматрају за неко друго, нерођено начело. Због тога све приписује Оцу, говорећи да је Он Сину покорио непријатеље. С обзиром на то да је писао Јелинима, код којих се причало да се Зевс побунио против оца Хроноса, каже да је Сину све покорио осим Оца, јер је управо Он покорио Сину све остало.

28. А кад Му се све покори, онда ће се и Сам Син покорити Ономе Који Му све покори.

Да неко не би рекао да, иако се Отац није покорио Сину, Сина ништа није спречавало да буде силнији од Њега, потпуно руши такву претпоставку и каже да ће се и Син покорити Оцу, показујући потпуно јединомислије са Оцем. Стога знај да је Отац узрок и извор ове силе за Сина и да Син није никаква друга сила, противна Оцу. Нека те не чуди што је употребио израз који више указује на смирење: када жели да нешто у потпуности искорени, Павле користи снажне изразе. На пример, када жели да докаже да верујућа жена, живећи с неверујућим мужем, не трпи никакву штету, он каже да се муж освећује (1. Кор. 7; 14). Он не каже да муж који остаје неверујући постаје свет, него појачаним изразом показује да верујућа жена не трпи никакву штету. Тако и овде, поменувши покоравање, у корену уништава лукаву помисао која би се код некога могла појавити, тј. помисао о томе да је Син, можда, јачи од Оца, ако може да саврши толико дела.

Свети Григорије Богослов каже да Син, присвојивши за Себе све наше, и нашу потчињеност (покорност) сматра Својом. Ми се сада противимо Богу: неверујући тако што Га не признају, а верујући тако што многи служе страстима, због чега Му нисмо покорени. Међутим, кад ови први једном признају Онога Којег сад одбацују а други, тј. ми, одустанемо од страсти у овом животу, тада се, несумњиво, може рећи да се и Син покорио. Прихвативши човечију природу, Он је све наше учинио и Својим (осим греха).

Да буде Бог све у свему.

Односно, да све зависи од Оца и да нико не мисли да постоје два беспочетна и раздвојена начела. Кад непријатељи буду под ногама Сина, а Син се не противи Оцу него се, као што и приличи Сину, Оцу покорава, тада ће, наравно, Бог Отац бити све у свему. Неки кажу да се тиме, тј. покорношћу свега, означава прекидање зла. Наиме, кад не буде греха, очигледно је да ће Бог бити све у свему. Тада они, који у себи немају ништа божанствено, или га имају врло мало, неће моћи да се

препусте ниским побудама и страстима, него ћемо сви бити богоподобни и сви ћемо у себи имати Бога и само Њега. Бог ће за нас бити све: и храна, и пиће, и одећа, и мисао, и кретање.

29. Иначе, шта ће чинити они који се крштавају за мртве, ако мртви уопште не васкрсавају? Зашто се и крштавају за мртве?

Кад се јеретицима маркионитима догоди да неко умре без крштења, они онда некога од живих сакрију испод мртвачког одра, прилазе одру и питају умрлога жели ли да се крсти. Онај што се сакрио испод одра одговара оданде да жели и на тај начин њега крштавају уместо умрлога. Када их пак оптуже због тога, онда они у своју одбрану кажу да је апостол тако рекао и наводе, безумници, ову изреку. То, међутим, није тако. Него како?

Онај, који жели да се крсти, изговара Символ вере, а у њему су и следеће речи: *Верујем у васкрсење мртвих*. Он, дакле, каже: шта да раде они који су поверовали будућем васкрсењу мртвих тела и који су се у тој нади крстили, кад су се обманули? Зашто се, најзад, људи и крсте због васкрсења, тј. у очекивању васкрсења, ако мртви не васкрсавају?

30. Зашто се и ми излажемо опасности сваки час?

Ако као доказ не прихватате оно исповедање речима, које изговарају крштени, имате сведочанство делима. Сви ми, апостоли, стално смо изложени опасностима. Кад не би било васкрсења, зашто бисмо трпели невоље? Ако се некад неко одлучи на невоље због славољубља, он то учини само једном. Међутим, свакодневно трпљење невоља, какво трпимо ми, служи као највећи доказ наше уверености у васкрсење.

31. Сваки дан умирем, тако ми, браћо, ваше похвале, коју имам у Христу Исусу, Господу нашем.

У речима *излажемо се опасности* указао је на невоље, а овде наводи и нешто више, тј. свакодневно умирање. Како он то умире сваки дан? Својом одлучношћу и

спремношћу на то и подношењем невоља које су за собом повлачиле смрт. *Тако ми, браћо, ваше похвале* (досл. *сведочим о томе вашој похвали...*), тј. сведочим вашим успехом, којим се хвалим, јер је успех ученика похвала за учитеља. Затим то приписује Христу и каже: *Коју имам у Христу Исусу, Господу нашем*, јер је то Његово а не моје дело. Ово им је веома мудро напоменуо: као што се хвалим вашим успехом, тако ћу се и постидети ако до краја будете сумњали и ако не поверујете у васкрсење.

32. Јер ако се по човеку борих са зверовима у Ефесу, каква ми је корист?

Колико је то могуће, каже, борио сам се са зверима. Међутим, каква је корист од тога што ме је Бог избавио од искушења, ако нема васкрсења? Борбом са зверима назива борбу с Јудејцима и са златарем Димитријем (в. Дела ап. 19). По чему су се они разликовали од звери?

Ако мртви не устају - да једемо и пијемо, јер сутра ћемо умрети!

Ако мртви не васкрсавају и ако тамо не буде блаженства, онда ћемо се наслађивати овоземаљским добрима и садашњим животом, јешћемо и пићемо, јер само од тога има користи. Навео је овде речи пророка Исаије (22; 13), подсмевајући се неразумности оних који не признају васкрсење.

33. Не варајте се: зли разговори кваре добре обичаје.

Почиње да их саветује, али их прикривено оптужује због безумља и лакомислености, што изражавају речи *не варајте се. Добрим обичајима* назива обичаје, који се лако могу искривити обманама. Истовремено показује да их други привлаче таквим расуђивањима.

34. Отрезните се као што треба, и не грешите. Јер неки не познају Бога, на срамоту вам кажем.

Каже им као да су пијани: *Отрезните се као што треба*, тј. ради своје користи, јер и трезни могу да буду неправедни, на пример у творењу зла. *Не грешите*, каже. Ви због тога и не верујете у васкрсење. Они који су свесни да су рђави не признају васкрсење због страха од казне. Они који не верују у васкрсење *не познају Бога*, јер не познају свемогућство Божије. Није рекао "ви не познајете", него *не познају*, да би олакшао оптужбу. *На срамоту вам кажем*. Пошто их је довољно дуго разобличавао, сада их теши: "Нисам то рекао због непријатељства или због прекора, него да бих вас постидео и да бих вас, кад се постидите и почнете да расуђујете како доликује, довео до поправљања".

35. Али рећи ће неко: Како ће устати мртви? И у каквом ће телу доћи?

Сумњало се у две ствари: прва је био начин васкрсења, тј. како ће васкрснути тела која су се распала, а друга у каквом ће телу васкрснути, у овом или у неком другом. Примером зрна разрешава обе недоумице.

36. Безумниче, оно што ти сејеш.

Решење преузима од онога што је очигледно и што се свакодневно савршава. Због тога их и назива неразумнима, јер не познају тако очигледно дело. *Оно што ти сејеш* ти, пропадљиви - како то да сумњаш у Бога? - *неће оживети*, каже, *ако не умре*. Употребио је речи које се не примењују на семена, него на тела. Није рекао: "Неће понићи ако не иструли", него: *Неће оживети ако не умре*. Погледај како је свом слову дао сасвим противан ток: њима је било несхватљиво да ћемо после смрти васкрснути, а он каже да ћемо васкрснути управо зато што ћемо умрети. Другачије не бисмо ни могли да будемо оживотворени, ако не би било смрти.

37. И што сејеш, не сејеш тело које ће нестати, него голо зрно, било пшенично или неко друго.

Као што је речено, постојале су две недоумице: једна - како ћемо васкрснути, а друга - у каквом телу. Прву, тј. како ћемо васкрснути, разрешио је: кроз смрт, као

зрно. Сада објашњава у каквом ћемо телу васкрснути и разрешава и другу недоумицу. Каже да ће васкрснути оно исто тело, тј. тело исте суштине, али у блиставијем и славнијем виду. Јеретици кажу да неће васкрснути ово исто тело, јер то, кажу они, говори апостол кад каже: *Тело које ће нестати.*

Апостол, међутим, не каже то. А шта каже? То да ти не сејеш зрно онакво какво ће бити, не сејеш га светло и славно, него голо, али да клас израста као прекрасан. И он није оно исто што је засејано, јер није посејан клас, тј. није посејан као стабљика него као голо зрно. Он, међутим, није ни у потпуности нешто друго, јер то није клас из другог зрна, него из оног истог, голог.

38. А Бог му даје тело како хоће...

Ако пак Бог даје тело, зашто се распитујеш у каквом ћемо телу васкрснути, и не верујеш васкрсењу, када слушаш о сили и вољи Божијој? Бог ће васкрснути распаднуто тело, само ће га васкрснути као славније и одухотвореније. То се може видети и на семенима, јер поникло семе је боље (лепше) од онога које је бачено у земљу.

И свакоме семену своје тело.

Ове речи беспоговорно затварају уста јеретика који говоре да у васкрсењу неће оживети ово, него неко друго тело. Одавде видиш да се свакоме даје његово сопствено тело.

39. Није свако тело исто тело, него је друго тело човечије, и друго тело животињско, а друго рибље, а друго птичије.

Да не би, слушајући о пшеници, чије је све класје исто, помислио да ће и сва васкрсла тела бити иста, овим показује да ће међу васкрслима бити разлике (што је и раније напоменуо говорећи *сваки у своје реду*) и каже да није свако тело исто, тј. да неће сви васкрснути у једном истом достојанству, него да ће се најпре праведници разликовати од грешника, као што се разликују небеска од земаљских тела, а затим ће се у великој мери разликовати и тела праведника, као и самих

грешника, о чему говори касније. Као што постоји разлика између људског тела и тела звери, као и тела других животиња, тако ће постојати и разлика у кажњавању грешника. Оно што је речено о разлици међу телима речено је о разлици међу грешницима.

40. И постоје телеса небеска и телеса земаљска, али је друга слава небеских а друга земаљских.

И овде, као што је претходно речено, указује на разлику између праведних и грешних. Тела првих назива небеским, а тела других земаљским, и каже да је друга слава праведника а друга грешника, само што то није слава (јер се то не може подразумевати), него живот.

41. Друга је слава сунца, а друга слава месеца, а друга слава звезда, јер се звезда од звезде разликује у слави.

Као што је претходно понешто рекао о телима грешника, почевши од људи и поменувши затим птице, животиње и рибе - јер су и грешници, који су у почетку били људи, пали до уподобљења бесловеснима - тако и сада указује на разлике међу праведницима. Сви су, каже, у слави, али се светлост сунца разликује од светлости месеца или светлости неког другог тела; и звезда се од звезде разликује у слави, тј. у светлости, јер славу звезда чини светлост. Неки су под небеским телима подразумевали анђеле, али ја мислим да то није тачно. Из тога што је поменуо сунце, месец и звезде, очигледно је да је реч о њима.

42. Тако и васкрсење мртвих:

Како? Са много разлика, као што се види из наведених примера.

Сеје се у распаљивости, устаје у нераспаљивости.

Кад је говорио о семенима, употребљавао је речи какве доликују телима. На пример, каже: *Неће оживети ако не умре*. Сада пак, када говори о телима, употребљава речи које би више приличиле семенима, јер каже: *Сеје се у распаљивости*. Под сејањем овде не подразумева наше зачеће у утроби, него погребене мртвих тела у земљу и као да каже: мртво тело се у земљу сахрањује у *распаљивости*, тј. зато, да би иструлело. Добро је рекао *устаје*, а не "ниче", да ти ово не би сматрао за дело земље.

43. Сеје се у бешчасћу, устаје у слави.

Шта је бешчасније (тј. пониженије) од мртвога? Међутим, васкрснуће у слави непропаљивости, иако неће сви добити исту част.

Сеје се у немоћи, устаје у сили.

Не прође ни пет дана и тело више не може да се супротстави распадању. Међутим, васкрснуће у *сили* нераспаљивости, и више неће бити подложно никаквој трулежности, иако ће нераспаљивост за грешнике послужити као већа казна.

44. Сеје се тело душевно, устаје тело духовно.

Душевно је оно тело које управља силама душе и над којим душа господари и влада. *Духовно* је оно које има изобилно дејствовање Духа Светога који њиме управља у свему. Иако Дух и сада дејствује у нама, то није тако и није увек, јер се од оних који греше Дух удаљује. Иако је Дух и сада присутан, телом управља душа. Тада ће пак Дух непрекидно обитавати у телима праведника. Или можда *духовним* назива непропаљиво тело, само не ваздушно и етарско, тј. оно чија је суштина ваздух и етар, као што говори Ориген. Ако не верујеш нераспаљивости, погледај небеска тела која све до сада нису ни остарила, ни ослабила. Онај Који их је створио таквима учиниће и наше распаљиво тело нераспаљивим.

Постоји тело душевно.

Оно које имамо у овом животу.

Постоји тело духовно.

Оно које ћемо имати у будућем животу, по суштини исто али духовно, нераспадљиво.

45. Тако је и написано: први човек, Адам, постаде душа жива, а последњи Адам дух који оживљује.

Тачно да је прво написано (1. Мојс. 2; 7), док друго није написано. Међутим, како се оно догодило према редоследу догађаја, каже да је написано. И пророк је слично говорио о Јерусалиму (Зах. 8; 3) и рекао да ће се он назвати градом правде, иако није дословно тако назван. Еванђеље је Господа назвало Емануилом. Он се није тако звао, али Му дела дају такво име. Први Адам је, дакле, био душевни човек, тј. имао је тело којим су управљале душевне силе. Последњи Адам, Господ, јесте *дух који оживљује*. Није рекао да "живи у Духу", него да је *дух који оживљује*. Господ је имао Духа Светога Који је по суштини својствен само Њему; Њиме је он оживео Своје тело, Њиме и дарује непропадљивост. Дакле, у првом Адаму смо добили залог садашњег пропадљивог живота, а у Христу - залог будућег.

46. Али није прво духовно, него душевно, потом духовно.

Да неко не би упитао зашто сада имамо душевно и лошије тело, док ћемо духовно тек добити, каже: зато што су у том поретку постављени почeci једном и другом. Адам је био пре, а Христос после, а на нама је да свагда идемо ка бољем, и буди уверен да ће се оно што је у теби сада распадљиво и рђаво преобразити у нераспадљиво и боље.

47. Први човек је од земље, земљан; други човек је Господ с неба.

Да не би постали немарни према благочестивом животу, хоће да их убеди да живе богоугодно и каже да је Адам био од земље, због чега је тако и назван, јер име Адам означава оног који је од земље и праха. Првome даје име по лошијем, а другome по бољем, не зато што је човек, тј. примљена човечија суштина, наводно дошла с неба - као што је празнословио Аполинарије - него зато што је једно лице у једном Христу. Због тог јединства (две природе) каже се да је Он човек с неба. Из истог разлога, каже се да је Бог распет (1. Кор. 2; 8).

48. Какав је земљани, такви су и земљани.

Тј. тако ће пропасти и умрети. Или: они који су се привезивали за земаљско умреће греховном смрћу.

И какав је небески, такви су и небески.

Тј. биће исто тако бесмртни и славни иако је умирао и други Адам, Он је умирао зато да би уништио смрт. Или: они који су водили богоугодан живот биће прослављени као они што су помишљали на небеско.

49. И као што носимо слику земљаног, тако ћемо носити и слику небеског.

Овде се јасније испољава саветодавни тон његовог слова. *Сликом земљаног* назива порочна, а *сликом небеског* - добра дела. И као што смо пре живели у злу, као синови земљаног који мудрују на земаљски начин, тако и сада треба да живимо у врлини, да бисмо сачували образ и подобије небеског. Слика земљаног састоји се у следећем: *Прах си, и у прах ћеш се вратити* (1. Мојс. 3; 19), а слика небеског - у васкрсењу мртвих и у нераспадљивости. Према томе, ако оно што се говори о васкрсењу не треба да разумемо у вези с начином живота, онда и речи *тако ћемо носити и слику небеског* треба да схватимо у вези с будућим догађајем, тј. да ћемо је носити.

50. А ово кажем, браћо, да тело (плот, месо) и крв не могу наследити Царства Божијега.

Пошто је рекао *слику земљанога*, као објашњење каже да су слика земљаног *тело (месо, плот) и крв*, тј. телесна дела и оно што је својствено масивности (претилости) тела, која не могу да наследе Царство Божије.

Нити распадљивост наслеђује нераспадљивост.

Тј. зло, које уништава племенитост душе, не може наследити ону славу и непропадљива добра. Можеш разумети да све то није речено о начину живота, него о васкрсењу. На пример, речи *тело (месо, плот) и крв* значе да се у будућем веку неће наслађивати садашње тело, које се састоји од меса и крви, јер тамо нема хране и пића којима се храни садашње тело. *Распадљивост*, тј. распадљиво тело не наслеђује нераспадљивост. Зато је нужно да наше тело постане духовно и нераспадљиво. Уосталом, знај да је св. Златоуст ове речи апостола схватио као савет за побољшавање живота.

51. Ево вам казујем тајну.

Опет се враћа на учење о васкрсењу и каже да намерава да им каже нешто страшно и скривено. Тиме их подстиче на веће уважавање онога што ће рећи, јер саопштава тајну.

Сви нећемо помрети, а сви ћемо се променити.

Иако каже, неће сви умрети, сви ће се изменити, тј. и они који не буду умрли обући ће се у нераспадљивост. Дакле, када будеш умирао, не плаши се да нећеш васкрснути. Кажем ти да неки неће умрети, али да им то није довољно за васкрсење, ако се не измене и на тај начин не пређу из смртних тела каква су имали у бесмртна. И као што за њих није корисно да не умру, тако ни за нас није штетно

да умремо. И за њих ће промена послужити као смрт, јер ће у њима умирати распадљивост, изменивши се у нераспадљивост.

52. Уједанпут, у трен ока, при последњој труби.

За најкраће и најбрже време, у трен ока, савршиће се толика и таква дела. То је веома чудно. Морамо се дивити не само томе што ће васкрснути иструлела тела или томе што ће сваки добити своје сопствено тело, него и томе што ће се све савршити тако брзо да се то не може ни описати.

Речи *при последњој труби* неки су разумели у смислу оне, о којој се пише у Откровењу (гл. 7,8 и 9) еванђелисте Јована. Он каже да постоји седам труба, од којих ће прве погубити људе, али неће сви заједно умрети, него је то, каже, према устројству Божијем, да би они који остану видели да су први изгинули и да би се покајали. Последња труба ће огласити васкрсење и измену оних који су већ васкрсли, и то ће се догодити у трену ока.

Јер ће затрубити, и мртви ће васкрснути нераспадљиви.

Да неко не би посумњао да ће се та дела савршити у трену ока, веродостојност својих речи потврђује силом Бога, Који то дело савршава. *Затрубиће* и десиће се, слично као: *Он рече, и постадоше* (Пс. 32; 9). Труба не означава ништа друго до заповест и знак Божији, који свему претходи.

И ми ћемо се променити.

Не говори то о самоме себи, него о онима који ће тада бити живи.

53. Јер треба ово распадљиво да се обуче у нераспадљивост, и ово смртно да се обуче у бесмртност.

Да неко не би, када чује да тело (плот, месо) и крв неће наследити Царство Божије и да ће мртви васкрснути као нераспадљиви, помислио да тела неће васкрснути - јер се она сада састоје од меса (плоти) и крви - додаје да ће тела васкрснути, али не она која су месо (плот) и крв, него преображена и нераспадљива Ове су речи изговорене против оних што кажу да ће васкрснути тела, али не ова иста него нека друга. Апостол каже *ово распадљиво* и *ово смртно*; не дакле неко друго, него *ово*. Тело ће бити ово исто (јер се у њега облачимо). Међутим, уништиће се смрт и распадљивост, јер ће се оно обући у нераспадљивост и бесмртност. Између смрти и распадљивости постоји разлика, јер се реч "смрт" користи само за бића која имају душу, док се распадљивост користи за она бића која су без душе. Ми имамо нешто слично неживом (тј. оном без душе), као што нокти или коса, али ће се и то обући у нераспадљивост.

54. А кад се ово распадљиво обуче у нераспадљивост, и ово смртно обуче у бесмртност, онда ће се испунити она реч што је написана: Победа прождре смрт.

Кад се то догоди, испуниће се оно што је написао пророк Осија. Пошто је рекао нешто запрепашћујуће, у истину својих речи уверава сведочењем Писма. *Победа*, тј. коначно, јер ће се побеђена уништити, и неће јој остати никаква нада да ће било кад вратити снагу.

55. Где ти је, смрти, жалац? Где ти је, пакле, победа?

Као да је видео да се то и на делу извршило, надахњује се, узвикује и тријумфује, као да је стао на поражену смрт и згазио је. Између ада и смрти можеш да откријеш неку разлику, односно ад задржава душе, а смрт тела, јер су душе бесмртне.

56. А жалац је смрти грех.

Јер је она кроз њега (грех) добила снагу, користећи га као неко оружје или жалац. Као што је и сам шкорпион ситна животиња, али има силу у жаоки, тако је и смрт добила силу кроз грех, јер би иначе била неделотворна. То се види и из примера

Самог Господа, јер смрт у Њему није нашла грех, тако да није могла ни да делује на Њега.

А сила је греха закон.

Зашто? Кад не би било закона, ми бисмо грешили у незнању и не бисмо потпадали под тако строгу осуду. Када је закон показао грех, он нас је изложио већој казни, јер ми знамо и грешимо. Он га је учинио силним, не према његовој природи, него услед нашег немара јер закон нисмо користили како је доликовало, односно као лек, о чему је више говорио у Посланици Римљанима. Не сумњај, дакле, човече, у васкрсење. Ти видиш да је уништен грех, који је био оруђе смрти, и да је укинут закон, који је случајно постао сила греха. Кад је смрт разоружана, она, очигледно, нема снаге.

57. А Богу хвала који нам даде победу кроз Господа нашега Исуса Христа.

Подвизавао се (борио се) Господ Исус, а нама је дарована победа, не по заслугама нити по дугу, него по благодати и човекољубљу Бога Оца, Који нас је кроз подвиг Свога Сина учинио победницима.

58. Зато, браћо моја мила, будите чврсти, непоколебиви, напредујте непрестано у делу Господњем.

Пошто знате да ће бити васкрсења и награде и добрима и злима, будите чврсти. Каже то јер су се колебали у погледу учења о васкрсењу. Како се нису трудили на врлинском животу, мислећи да нема васкрсења, каже *напредујте непрестано у делу Господњем. Дело Господње*, које Господ љуби и захтева од нас, јесте врлина.

Знајући да труд ваш није узалуд у Господу.

Тј. надајте се да ће бити васкрсења и да нећете изгубити ништа од свог труда. Раније нисте веровали васкрсењу и нисте хтели да се узалудно трудите; сада пак знате да никакав ваш труд неће бити узалудан.

У *Господу* значи или ваш труд који је у Господу, тј. за који сте имали помоћ са висине, или да у *Господу* ваш труд неће бити узалудан, него да ћете од њега добити награду.

ШЕСНАЕСТА ГЛАВА

1. А што се тиче милостиње за свете, као што уредих по црквама Галатијским, тако чините и ви.

Окончавши догматско учење, прешао је на поглавље о врлини и милостињи. Милостињом назива сабирање (сакупљање) онога што ће олакшати дело на самом његовом почетку. Оно што се сабирало од многих за свакога је било лако. Зато их подстиче на надметање, приповедајући о ономе што су други учинили и како су то, каже, учинили Галати. Није рекао "предложио сам", него *уредио* (досл. *установио*), да би ти знао да је то царско установљење и да га не би запостављао.

2. Сваког првог дана недеље, нека сваки од вас оставља код себе сакупљајући колико може...

Првим даном недеље назива дан Господњи. И самим тим даном приклања их милостињи, подсећајући их на св. Тајне које се савршавају на тај дан. Веома разборито саветује свакоме да сабира *колико може*, тј. шта му Бог пошаље и шта буде имао код себе. Није рекао "одмах донеси", да не би постидео некога ко има мало, него *нека оставља код себе*, а кад дође време, тада и донеси.

Да не бивају прикупљања онда када дођем.

Да не сакупљате онда, каже, када треба да дате. Речима *када дођем* наводи их да буду усрднији према сабирању (сакупљању), јер ће прилози бити пред његовим очима.

3. А када дођем, оне које изаберете послаћу са писмима у Јерусалим да однесу вашу милостињу.

Добро је рекао *оне које изаберете*, да би се избегла свака саблазан, да не би посумњали како нешто од сакупљенога хоће да присвоји за себе. Каже *послаћу са писмима*, тако да ћу им се и сам придружити, и својим писмима учествовати у том служењу. То дело, тј. прилоге, назвао је милостињом (дословно: благодаћу) да би показао да извршавају нешто велико, и да извршавају без жаљења и принуде, јер је таква природа благодати.

4. А ако буде вредно да и ја идем, поћи ће са мном.

Ако, каже, оно што саберете буде толико, да захтева и моје служење, поћи ћу и ја. Тиме их такође подстиче на великодушност. Осим тога, жели да има сведоке да ништа неће узети за себе. Зато и каже *поћи ће са мном*.

5. А вама ћу доћи кад прођем Македонију; јер ћу проћи кроз Македонију. 6. А код вас можда ћу се задржати или и презимити, да ме отпратите куда пођем. 7. Јер нећу да вас видим сада узгредно, него се надам да неко време останем код вас, ако допусти Господ.

Није рекао "кад пођем у Македонију", да не би рекли: "Нама претпостављаш Македонце", него је рекао да ће проћи кроз Македонију, тј. да ће накратко и узгредно посетити Македонце, а да ће се код њих задржати. Тиме показује да их као најискреније и најдостојније ученике претпоставља Македонцима, јер је коринтска црква била велика. Речима *можда ћу се задржати* застрашује оне који су сагрешили. Због неизвесности додаје *ако допусти Господ*, јер није знао хоће ли му то Дух дозволити или неће. Дух га је водио куда је Он хтео. Налазећи се у Ефесу, намеравао је да одатле отпутује у Македонију, да прође тим крајем и да дође код њих. На много места доказује своју благонаклоност према њима, између осталог и тиме што неће само узгредно да их посети, и тиме што жели да га они отпрате.

8. А у Ефесу ћу остати до Педесетнице.

И то је знак велике љубави, јер им говори где ће бити и колико ће тамо остати. Затим додаје разлог и наставља:

9. Јер ми се отворише велика врата за рад, и противника је много.

Много је оних који желе да приступе вери и мени су се отворила велика врата да уђем к њима, јер су дозрели за служење у вери. Учитељ је стешњен кад ученици нису ревносни. Међутим, кад су ученици спремни, за њега постоји широко поље. Самим тим, *противника је много*, јер када ђаво види да га лишавају његових слугу још више се узнемирује и подстиче противнике.

10. А ако дође Тимотеј, гледајте да буде код вас без страха...

Било је вероватно да ће Тимотеј, ако дође, разобличавати оне што су грешили и да ће их прекоревати. Зато их опомиње да богати мудраци не устану против њега, не зато што Тимотеј није имао одважности и што би могао да падне, него зато што би они сами били оштећени. Он је пак био сасвим спреман за опасност. Добро је рекао *код вас*. Не говорите ми о Јелинима, кад од вас тражим оно што је потребно.

Јер он ради дело Господње као и ја.

Проповеда и учи, и то као ја, што представља велику похвалу за Тимотеја. Пошто је такав, нека га нико не унижава. Он је био млад и сам, а било му је поверено да се побрине за многе, и то надмене. Такође је вероватно да су га ниподаштавали.

11. Зато нико да га не презре. Испратите га с миром да дође к мени, јер га чекам с браћом.

Он им говори још више: *Нико да га не презре. С миром*, што значи безбедно, без расправа и борбе, са сваком покорношћу. Речју *чекам* хоће да их застраши, да знају да ће Тимотеј о свему говорити Павлу и да га ничим не ражалосте. Истовремено им показује да је достојан поштовања, јер га сматра толико неопходним да га чека.

12. А што се тиче брата Апола, много га молих да дође к вама са браћом; и свакако не беше воља да сада дође...

Аполос је био старији од Тимотеја и веома красноречив. Да се не би питали зашто им није послао њега уместо Тимотеја, каже: Много *га молих*. И није рекао: "Он ми се успротивио", него га ослобађа прекора и каже: *Не беше воља да сада дође*, тј. није било угодно Богу. Да не би рекли да је то само правдање и изговор, наставља:

Али ће доћи кад буде прилика.

Истовремено штити и њега и њих који желе да га виде, тешећи их надом у његов долазак.

13. Бдите...

Указује им да се не смеју у свему ослањати на учитеље, него да је потребан и њихов лични труд.

Стојте у вери...

А не у спољашњој мудрости, јер у њој не можете да се утврдите, него само да лебдите. Рекао је то зато, што су они били колебљиви.

Мушки се држите, снажите се.

Зато што постоје лоши саветници. Каже то стога што су клонули духом.

14. Све да вам бива у љубави.

Говори против оних који су изазивали пометњу и подривали Цркву. Било да неко учи, било да некога уче, било да некога разобличују - све нека буде с љубављу, јер посредством љубави неће бити ни гордости ни подела.

15. Молим вас пак, браћо...

Требало би преместити уз следећи стих: *Да се и ви покоравате таквима.*

Знаете за дом Стефанинов даје првенац из Ахаје.

Знаете и нема потребе да вам ја говорим. Стефанинов дом назива *првенцем* Ахаје или зато што су први поверовали, или зато што су водили благочестив живот. Првенац (првина) свагда треба да има првенство над оним чему служи као почетак. Ахајом назива Јеладу.

И да себе посветише служењу светима.

Они су одлучили да прихвате верујуће сиромаше и да им служе, не зато што их је неко присилио, него по својој слободној вољи.

16. Да се и ви покоравате таквима, и свакоме који помаже и труди се.

Тј. да учествујете и ви у новчаним трошковима и у телесном служењу. Није рекао само "учествујте", него *да се покоравате*, заповедајући им послушност. Да не би помислили да истиче само Стефанина, додаје: *Свакоме који помаже и труди се*. У чему? У служењу светима, јер су сви такви достојни поштовања. У том случају ће и они одважније подносити свој подвиг.

17. А радујем се доласку Стефанина и Фортуната и Ахајика, јер ми они попунише ваше одсуство.

Они су обавестили Павла о поделама и о осталим грешкама, које су се појавиле у Коринту. Можда су га управо преко њих обавестили *Хлојини* (1. Кор. 1; 11). Пошто је било природно да се Коринћани разјаре против њих, каже: *Они ми попунише ваше одсуство*, тј. дошли су уместо свих вас, и ради свих вас су и предузели тај пут.

18. Јер умирише дух мој и ваш.

Обзнањује да је његово спокојство и њихово спокојство. Како су они мене успокојили, онда је моје спокојство корисно и за вас, и нека са ваше стране не буде изречено ништа што би било непријатно њима самима.

Уважавајте, дакле, такве.

Тј. поштујте их.

19. Поздрављају вас цркве азијске.

Према свом свагдашњем обичају, кроз поздрав сједињује све чланове Цркве Христове.

Поздрављају вас много у Господу Акила и Прискила са домаћом својом црквом.

Код њих је боравио, пошто су се и они бавили израдом шатора (в. Дела ап. 18; 1-3). Запази њихову врлину у томе што су свој дом претворили у цркву, уређујући у њему окупљања верујућих.

20. Поздрављају вас сва браћа. Поздравите се међусобно целивом светим.

Само је овде поменуо свети целив, јер је било много подела. Како их је много наговарао на јединство, на крају их сједињује *светим* целивом, тј. искреним а не лицемерним.

21. Поздрав је мојом руком, Павловом.

Својом руком је дописао поздрав, да би им показао како велики значај придаје овој посланици.

22. Ако неко не љуби Господа Исуса Христа, нека је анатема. Маран ата (Господе, дођи, тј. Господ дође)!

Једном речју је застрашио све: и блуднике, и оне што су узроковали поделе, и оне који су јели од идолских жртава, и оне који нису веровали у васкрсење, и све који су изазивали несугласице међу њима и понашали се несагласно с његовим учењем и предањем. *Маран ата* (Господ дође). Рекао је то делимично зато да би утврдио

учење о икономији а кроз то и о васкрсењу, а делимично и због тога да би их постидео: Господ је због нас све прихватио на Себе, а ви Га гневите, тако да се неки називају по именима људи, а неки се порочно понашају. Није употребио грчки израз, него јеврејски, тј арамејски. Говорио је Коринћанима, који су велику важност придавали спољашњој мудрости и лепоти грчког језика, чиме им показује да њему то ни најмање није потребно, него да се хвали простотом и да говори grubим језиком.

23. Благодат Господа нашега Исуса Христа с вама.

Дужност учитеља није само да убеђује, него и да се моли. Он им на тај начин двоструко помаже: како поукама, тако и низвођењем вишње помоћи посредством својих молитава.

24. Љубав моја са свима вама. Амин.

Пошто је просторно био далеко од њих, као да их обухвата рукама љубави и каже: *Љубав моја са свима вама* тј. ја сам са свима вама, иако сам на другом месту. Тиме показује да, иако оно што је написао показује његову жалост, није написано због гнева или јарости, него због љубави и бриге. Да не би помислили да некоме жели да ласка, додаје у *Исусу Христу*, тј. у мојој љубави нема ничега човечијег или телесног, него је духовна и у Христу.

И ми ћемо се молити да, љубећи једне друге у Христу, не уносимо у себе ништа од световне (мирјанске) љубави, која је непријатељска према Богу. На тај начин удостојићемо се и обитељи Божијих за којима чезнемо, у Христу Исусу Господу нашем Који нас љуби и Којем нека је слава у векове векова.

Амин.

